

Innsynskrav

Du har bedt oss om tilgang til saksdokumenter.

Innvilget:

Du har blitt innvilget full tilgang til følgende dokumenter:

19/09659-20-Endelig innstilling fra sakkyndig komite - Revidering av akkreditering som høgskole - NLA høgskolen. Til dette dokumentet hører 2 fil(er).

Med hilsen

Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT)

From: Frode Eika Sandnes
Sent: Mon, 29 Nov 2021 08:40:41 +0000
To: Postmottak
Cc: Ingunn Dørve
Subject: Revidering av akkreditering som høgskole: NLA høgskolen
Attachments: NLA Høgskolen_Innstilling fra sakkyndig komité _endelig2.docx

Til NOKUT v/Ingunn Dørve

Vedlagt følger den sakkyndige komiteens endelige innstilling i forbindelse med revidering av akkreditering som høgskole ved NLA Høgskolen, som inneholder komiteens tilleggsvurdering. Hele komiteen står samlet bak innstillingens innhold og konklusjoner.

Vennlig hilsen
Frode Eika Sandnes
(komiteleder)

Innstilling fra sakkyndig komité

NLA Høgskolen

Revidering av akkreditering som høyskole

2021

NOKUT

NOKUT er sertifisert
som miljøfyrtårn

Institusjon	NLA Høgskolen
Sakkyndige	Lin Marie Holvik, Gro Anita Kamsvåg, Thomas Pallesen, Frode Eika Sandnes og Fam Karine Heer Aas

Innhold

1 Om NLA Høgskolen og revideringen	6
1.1 Om NLA Høgskolen	6
1.2 Gjennomføring av revideringen	8
2 Sakkyndig vurdering – revidering av akkreditering som høgskole	11
2.1 Bestemmelser om akademisk frihet i universitets- og høyskoleloven.....	11
2.2 Krav til akkreditering som høgskole.....	45
2.3 Helhetlig vurdering	78
3 Vedlegg	82
3.1 Presentasjon av sakkyndige komité	82

Sammendrag

Den sakkyndige komiteen konstaterer at NLA Høgskolen er en institusjon med stor bredde i sine fagområder. Komiteen har også fått inntrykk av NLA Høgskolen som en høgskole hvor studentene følges tett opp av fagmiljøene, og hvor de ansatte kjenner sterk tilhørighet til institusjonen. NLA Høgskolen har etter komiteens vurdering gjort hensiktsmessige investeringer i infrastruktur de senere årene. Høgskolen har også planer for styrking av forskning og forskningskompetanse ved institusjonen, og disse planene er nedfelt i høgskolens strategi for perioden 2021–2025.

NLA Høgskolen er i vekst, og gjennom dette tilsynet har den sakkyndige komiteen erfart at høgskolen har tatt valg som ikke alltid er tydelig forankret i høgskolens strategi. Et av komiteens råd til NLA Høgskolen er derfor at den i fremtiden gjør valg som er mer i takt med institusjonens egen strategi.

Komiteen finner at det er mange vitenskapelig ansatte med høy kompetanse ved NLA Høgskolen. Likevel har komiteen konkludert med at NLA Høgskolen innen fagområdet økonomi og administrasjon ikke oppfyller kravet om å ha nok ansatte til å dekke undervisning og forskning på sentrale fagområder som inngår i studietilbudene. Komiteen har også konkludert med at høgskolens kompetanse ikke er på nivå med andre akkrediterte høgskoler. Andelen ansatte med førstestillings- og toppkompetanse (professorer eller dosenter) er synkende – i motsetning til det som har vært utviklingen ved andre akkrediterte høgskoler. Flere fagområder og avdelinger har for få førstestillings- og/eller toppkompetente. Samtidig har andelen studenter på høyere grads nivå økt betydelig.

Mangelen på førstestilling- og toppkompetanse gjenspeiler seg i forskningsproduksjonen ved NLA Høgskolen, som komiteen mener ikke holder et stabilt og høyt nok nivå. Å skjerme tid for de vitenskapelig ansatte til å drive forsknings- og utviklingsarbeid kan være et godt grep for høgskolens vei videre.

Utdanningenes kobling til forskning finner komiteen tilfredsstillende, men komiteen vil anbefale NLA Høgskolen å systematisk innlemme forskningsbasering i alle sine studieplaner. Komiteen har også observert at NLA Høgskolen har en stor portefølje av nasjonale og internasjonale nettverk, men at omfanget varierer mellom de ulike avdelingene. Komiteen vil anbefale høgskolen å inngå aktive samarbeid på flere avdelinger og studietilbud.

Universiteter og høgskoler har en plikt til å fremme og verne om akademisk frihet. Samtidig har institusjonen rett til å utforme sitt eget verdigrunnlag. I vurderingen har komiteen kommet frem til at NLA Høgskolen ikke i tilstrekkelig grad fremmer og verner akademisk frihet, jf. universitets- og høyskolelovens bestemmelse i § 1-5 (1). Komiteen har konkludert med at NLA Høgskolen i praktiseringen av sitt verdigrunnlag ikke tar tilstrekkelig hensyn til plikten til å fremme og verne akademisk frihet.

Komiteen har observert at noen studenter og enkelte ansatte ved NLA Høgskolen er usikre på om de har akademisk frihet ved institusjonen, selv om ledelsen uttrykker sin fulle støtte til prinsippet.

I mars 2020 nedsatte NLA Høgskolen en arbeidsgruppe som utarbeidet en utredning om akademisk frihet. De ansatte ved høgskolen fikk mulighet til å komme med høringsinnspill til utredningen sommeren 2020. Komiteen vurderer at institusjonen mottok konstruktive og

relevante høringsuttalelser til utredningen. Etter hva komiteen er kjent med, har NLA Høgskolen imidlertid ennå ikke fulgt opp det som kom frem i utredningen og høringsuttalelsene.

Komiteen er av den oppfatning at arbeidet med å fremme og verne akademisk frihet skal være en kontinuerlig prosess. Gjennom tilsynet har komiteen observert en forventning blant studenter og ansatte om at høgskolens ledelse etter høringsrunden gjør det klart hvordan institusjonen fremmer og verner om den akademiske friheten. Komiteen anbefaler at NLA Høgskolen involverer hele institusjonen, for å belyse aktuelle problemstillinger som kom frem i høringsrunden om akademisk frihet. Høgskolen bør avklare om verdigrunnlaget og praktiseringen av verdigrunnlaget påvirker den akademiske friheten ved institusjonen. I denne sammenhengen bør NLA Høgskolen også vurdere hvorvidt høgskolen, med den tilsettingspraksisen den har, kan lykkes med å rekruttere ansatte med høy kompetanse innen alle sine fagområder.

I tilsvaret fra NLA Høgskolen skriver advokatene fra Ernst & Young at NOKUT må påvise brudd på den individuelle akademiske friheten for at en institusjon skal kunne få krav til oppretting. Komiteen har lest de samme forarbeidene til universitets- og høyskoleloven som Ernst & Young, men forstår § 1-5 første ledd slik at lovteksten inkluderer institusjonenes ansvar for å fremme og verne om den akademiske friheten. Den tolkningen som komiteen har lagt til grunn, og som den også finner støtte for i lovens forarbeider, mener komiteen vil være rimelig i både fra en akademisk synsvinkel og en alminnelig borgers samfunnssyn.

Komiteen konkluderer med at NLA Høgskolen ikke oppfyller følgende krav:

- kravene i universitets- og høyskoleloven § 1-5 (1) om å fremme og verne akademisk frihet, herunder sikre at undervisning, forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid holder et høyt faglig nivå og utøves i overensstemmelse med anerkjente vitenskapelige, kunstfaglige, pedagogiske og etiske prinsipper
- kravet om at høgskolens faglige og verdimesige grunnlag, som er utformet med hjemmel i § 1-5 (2), skal være utformet innenfor rammen som er satt i § 1-5 (1)
- kravene til fagmiljø som er satt i studiekvalitetsforskriften § 3-5 (2) og i studietilsynsforskriften § 3-1 (6)
- kravene til faglig nivå og forskningsvirksomhet som er satt i studiekvalitetsforskriften § 3-5 (1) og i studietilsynsforskriften § 3-1 (1)
- kravet i studietilsynsforskriften § 3-1 (3) om at institusjonens systematiske kvalitetsarbeid skal være godkjent av NOKUT

Komiteen vurderer at de øvrige kravene i studietilsynsforskriften § 3-1 og studiekvalitetsforskriften § 3-4 og § 3-5 og bestemmelsene i universitets- og høyskoleloven § 1-5 fjerde til sjettede ledd er oppfylt.

1 Om NLA Høgskolen og revideringen

1.1 Om NLA Høgskolen

NLA Høgskolen er en privat høgskole som ble akkreditert av NOKUT i 2006, den gang under navnet «NLA Bachelor- og masterstudier». Denne institusjonen fusjonerte med «NLA Lærerhøgskolen» i 2010, og den nye institusjonen fikk navnet «NLA Høgskolen».

NLA Høgskolen er organisert som aksjeselskap og eies av seks kristne organisasjoner og ett kirkesamfunn. Eierne er Normisjon, Norsk Luthersk Misjonssamband, Det Norske Misjonsselskap, Indremisjonssambandet, Norges Kristelige Student- og Skoleungdomslag, Søndagsskolen Norge og Den evangelisk-lutherske frikirke. NLA Høgskolen har siden 2010 vært gjennom flere utvidelser og fusjoner, og i dag har høgskolen fire studiesteder i tre byer:

- Sandviken, Bergen (det opprinnelige Norsk Lærerakademi, senere NLA Høgskolen)
- Breistein, Bergen (tidligere NLA Lærerhøgskolen, fusjonert med NLA Høgskolen 1. januar 2010)
- Staffeldtsgate, Oslo (tidligere Høgskolen i Staffeldtsgate, fusjonert med NLA Høgskolen 1. januar 2013)
- Gimlekollen, Kristiansand (tidligere Mediehøgskolen Gimlekollen, fusjonert med NLA Høgskolen 1. januar 2013)

NLA Høgskolens generalforsamling vedtar endringer i vedtektene og velger eierrepresentanter til styret. Generalforsamlingens arbeid er regulert i vedtekter for NLA Høgskolen og lov om aksjeselskaper. Styret er NLA Høgskolens øverste organ. Styrets arbeid er regulert i vedtekter for NLA Høgskolen, lov om aksjeselskaper og lov om universiteter og høyskoler. Rektor er NLA Høgskolens daglige leder og har totalansvaret for driften overfor styret og departementet. I tillegg til rektor består høgskolens ledelse (rektoratet) av prorektor for utdanning og prorektor for forskning og formidling, som fungerer som rektors stedfortredere.

NLA Høgskolen er organisert i sju vitenskapelige avdelinger:

- Avdeling for lærerutdanning, Bergen og Oslo
- Avdeling for pedagogikk, Bergen
- Avdeling for interkulturelle studier, Kristiansand og Bergen
- Avdeling for teologi, religion og filosofi, Bergen, Oslo og Kristiansand
- Avdeling for journalistikk, medier og kommunikasjon, Kristiansand
- Avdeling for musikk, Oslo
- Avdeling for økonomi og administrasjon (Hauge School of Management, HSM), Oslo

Tabellene under viser akkrediterte bachelor- og masterutdanninger som NLA Høgskolen har presentert på sine nettsider i april 2021. I tillegg til disse bachelor- og masterutdanningene tilbyr NLA Høgskolen en rekke etter- og videreutdanninger samt 13 årsenheter (våren 2021):

Bachelorutdanninger

Navn på utdanning	Studiested
Arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning	Oslo og Bergen
Bachelor i praktisk teologi og ledelse	
Barnehagelærerutdanning	Bergen
Bachelor i teologi	
Bachelor i pedagogikk	
Bachelor i utøvende rytmisk musikk	Oslo
Bachelor i musikk, menighet og ledelse	
Bachelor i journalistikk	Kristiansand
Bachelor i økonomi og administrasjon	Oslo og Kristiansand (fra 2021)
Bachelor i innovasjon og ledelse	
Bachelor i interkulturell forståelse	Kristiansand og Bergen

Masterutdanninger

Navn på utdanning	Studiested
Grunnskolelærerutdanning 1–7 (master)	Bergen og Oslo
Grunnskolelærerutdanning 5– 10 (master)	
Master i teologi (fra 2021, erstatter Kristendomskunnskap master, spesialisering teologi)	Bergen
Pedagogikk mastergrad	
Master in Intercultural Studies	
Master in Theology and Ministry	

Master in Global Journalism	Kristiansand
-----------------------------	--------------

NLA Høgskolen oppgir at den i 2020 har 270 ansatte fordelt på studiestedene i Bergen, Oslo og Kristiansand. Tall fra DBH viser at høgskolen har 168 faglige årsverk totalt (inkludert stipendiater) i 2020 og totalt 2 615 studenter fordelt på de sju avdelingene, hvorav 687 er på masternivå.

Studenttall 2020

	Registrerte studenter	Studenter på masternivå
Avdeling for lærerutdanning	1101	556
Avdeling for pedagogikk	496	80
Avdeling for interkulturelle studier	322	10
Avdeling for teologi, religion og filosofi	299	34
Avdeling for økonomi og administrasjon (Hauge School of Management, HSM)	208	
Avdeling for journalistikk, kommunikasjon og medier	97	7
Avdeling for musikk	92	
NLA Høgskolen	2615	687

Kilde: DBH

NLA Høgskolens driftsinntekter i 2019 var 269 millioner kroner. I alt 232,5 millioner utgjør tilskudd over statsbudsjettet, mens 25,8 millioner kommer fra studieavgifter og 4,4 millioner fra gaver.

Som akkreditert høgskole kan NLA Høgskolen selv opprette nye utdanninger på bachelornivå (1. syklus) uten å søke NOKUT om akkreditering. NLA Høgskolen har ikke selvakkrediteringsfullmakt for utdanninger på master- og ph.d.-nivå (andre og tredje syklus). NLA Høgskolen har ingen akkrediterte ph.d.-utdanninger per i dag.

1.2 Gjennomføring av revideringen

Den 9. desember 2019 sendte NOKUT brev til NLA Høgskolen med varsel om at NOKUT hadde besluttet å igangsette en revidering av institusjonens akkreditering som høgskole.

Bakgrunnen for igangsetting av revidering var at NOKUT over lengre tid hadde registrert ulike bekymringsmeldinger om NLAs praktisering av prinsippet om akademisk frihet, og at tilgjengelig offentlig informasjon som evalueringer i Forskningsrådet og data fra Database for høyere utdanning indikerer lav og synkende FoU-produksjon.

Parallelt med at NOKUT igangsatte revidering av høgskoleakkrediteringen ved NLA Høgskolen, satte NOKUT i gang tilsyn med høgskolens systematiske kvalitetsarbeid, en

prosess som opprinnelig var planlagt gjennomført i 2022. Det er et krav ved akkreditering av institusjoner at institusjonene skal ha et systematisk kvalitetsarbeid som er godkjent av NOKUT. Tilsynet med høgskolens systematiske kvalitetsarbeid og revideringen av høgskoleakkrediteringen ble gjennomført med felles sakkyndig komité og institusjonsbesøk.

NOKUT oppnevnte 10. mars 2020 en sakkyndig komité bestående av professor Frode Eika Sandnes ved OsloMet (leder), Fam Karine Heer Aas ved MF (student), rektor Lin Marie Holvik ved Thor Heyerdahl videregående skole (samfunnsrepresentant), førsteamanuensis Gro Anita Kamsvåg ved DMMH og professor Thomas Pallesen ved Aarhus Universitet.

NLA Høgskolen ble i brev av 25. mars 2020 bedt om å dokumentere hvordan høgskolen oppfyller krav til institusjonsakkreditering og bestemmelsene om akademisk frihet i universitets- og høyskoleloven. Fristen for å sende inn dokumentasjon ble satt til 15. august 2020. På grunn av nedstengning som følge av covid-19-pandemien våren 2020 og nytilsatt rektor i august 2020 fikk høgskolen forlenget fristen for å levere dokumentasjonen. NOKUT mottok dokumentasjonen 13. november 2020. Den videre prosessen ble forsinket som følge av den utsatte innsendingsfristen.

Dokumentasjonen består av dokumentet «Dokumentasjon for revidering av akkreditering som høyskole» med 100 vedlegg samt supplerende dokumentasjon. Hoveddokumentet inneholder redegjørelser for hvordan høgskolen oppfyller kravene til fagmiljø, kvalitet og faglig nivå i utdanning og forskning og utviklingsarbeid, og for hvordan prinsippene om akademisk frihet blir ivaretatt. Dokumentet inneholder også en leseveiledning som forklarer hvordan høgskolen mener de øvrige kravene til akkreditering som høyskole er oppfylt.

Høgskolen har måttet godtgjøre at den oppfyller alle krav til akkreditering som høyskole i studiekvalitetsforskriften §§ 3-4 og 3-5 og krav til akkreditering av institusjoner i studietilsynsforskriften § 3-1. I denne revideringen har NOKUT også bedt NLA Høgskolen om å dokumentere sin praksis opp mot bestemmelsene om faglig frihet og ansvar i universitets- og høyskoleloven §§ 1-5 (1), 1-5 (2), 1-5 (5) og 1-5 (6).

NOKUT gjennomførte digitalt institusjonsbesøk ved NLA Høgskolen 8.–10. februar 2021, og den sakkyndige komiteen intervjuet da studenter, vitenskapelig ansatte, ledere, styret, studenttillitsvalgte, ansattrepresentanter i tilsettingsråd, forskergrupeledere, representanter fra forskningsetisk utvalg og FoU-utvalg og eksterne samarbeidspartnere.

Den sakkyndige komiteens vurderinger er basert på den dokumentasjonen som er mottatt fra institusjonen, intervjuer under institusjonsbesøket og tilgjengelig offentlig statistikk. Komiteen er kjent med at bekymringsmeldinger inngår som en del av NOKUTs grunnlag for å igangsette revideringen. Komiteen har imidlertid ikke blitt forelagt disse bekymringsmeldingene og er derfor ikke kjent med innholdet i dem. Oversikt over den skriftlige dokumentasjonen er tilgjengelig i elnnsyn – offentlig elektronisk postjournal.

Komiteens innstilling ble sendt til NLA Høgskolen for offentlig uttalelse 20. august 2021. NLA Høgskolen leverte sin offentlige uttalelse til innstillingen fra sakkyndig komité 17. september 2021. NOKUTs sakkyndige komité har gjort en tilleggsvurdering på bakgrunn av informasjon i den offentlige uttalelsen fra NLA Høgskolen, og leverte sin endelige innstilling, som inneholder komiteens tilleggsvurdering, til NOKUT den 29. november 2021.

NLA Høgskolens offentlige uttalelse er sterkt kritisk til den sakkyndige komiteens vurdering. NLA Høgskolen fremholder (s. 2) at komiteens innstillinger er utarbeidet på et sviktende juridisk grunnlag. Den offentlige uttalelsen følges av en juridisk betenkning fra advokatfirma Ernst & Young AS v/ Helga Aune (ph.d., MNA), og Møyfrid Hveding (MNA), som NLA Høgskolen har hyret inn for å bistå dem i saken (vedlegg 2 til den offentlige uttalelsen). Vedlegget inneholder en rekke juridiske anførsler.

1.2.1 Om tilleggsvurderingen

I tilleggsvurderingen har komiteen tatt stilling til NLA Høgskolens kommentarer til kravene som komiteen underkjente i sin første innstilling. Komiteen har vurdert om det foreligger nye opplysninger i det NLA Høgskolen har lagt frem, og har vurdert om den skulle endre sine konklusjoner på bakgrunn av den offentlige uttalelsen. Komiteen har vurdert de nye opplysningene som høgskolen har lagt frem, og har valgt å opprettholde konklusjonen på kravene som ble underkjent i første innstilling. Komiteen opprettholder dermed også sin helhetlige vurdering.

1.2.2 Om rapporten

Denne rapporten består av to deler. Kapittel 1 er en beskrivelse av bakgrunnen for og prosessen med å revidere NLA Høgskolens akkreditering som høgskole. Kapittel 2 er den sakkyndige komiteens vurdering opp mot kravene i gjeldende regelverk. Kravene er gruppert etter tema og ikke etter rekkefølgen slik de står i forskriftene.

2 Sakkyndig vurdering – revidering av akkreditering som høyskole

2.1 Bestemmelser om akademisk frihet i universitets- og høyskoleloven

2.1.1 Innledning

Universitets- og høyskoleloven ble vedtatt av Stortinget 1. april 2005. Loven er senere revidert, og gjeldende bestemmelser om akademisk frihet ble fastsatt i 2007 (Ot.prp. nr. 67 (2006–2007)).

Første kapittel i universitets- og høyskoleloven fastsetter lovens formål og virkeområder. Lovens § 1-5 (1) omhandler faglig frihet og ansvar og *pålegger* institusjonene å fremme og verne akademisk frihet, å sikre høyt faglig nivå og å utøve sin faglige virksomhet i overensstemmelse med anerkjente, vitenskapelige, kunstfaglige, pedagogiske og etiske prinsipper.

I henhold til lovens § 1-5 (2) har institusjonene *rett til* å utforme sitt eget faglige og verdimessige grunnlag innen de rammene som er fastsatt i eller i medhold av lov. Ifølge Ot.prp. nr. 67 (2006–2007) er bestemmelsen i praksis særlig viktig for private institusjoner som er etablert på et religiøst grunnlag.

De som er ansatt i undervisnings- og forskerstillinger, har også i henhold til § 1-5 (5) rett til å velge emne og metode for sin forskning. I henhold til § 1-5 (4) har de vitenskapelig ansatte også et selvstendig ansvar for innhold og opplegg i undervisningen og rett til å velge emne og metode for sin forskning eller sitt utviklingsarbeid. Universitets- og høyskolelovens § 1-5 (6) pålegger institusjonen å sørge for åpenhet om forskningsresultater. I henhold til den samme paragrafen har vitenskapelig ansatte både rett og plikt til å offentliggjøre sine resultater.

NOKUT har bedt NLA Høgskolen om å gjøre rede for hvordan prinsippet om akademisk frihet er ivaretatt i institusjonens strategi- og verdidokumenter, i tilsettingsaker, i valg av forskningsfelt og metoder og i publisering av forskningsresultater. Høgskolen ble også bedt om å dokumentere hvordan institusjonen oppfyller universitets- og høyskoleloven §§ 1-5 (1), 1-5 (2), 1-5 (5) og 1-5 (6) (første og andre setning).

NLA Høgskolen ble ikke bedt om å gjøre rede for hvordan høyskolen oppfyller bestemmelsene i § 1-5 (4), men på grunnlag av dokumentasjonen under andre krav og opplysninger under institusjonsbesøket har komiteen gjort en vurdering av hvordan institusjonen oppfyller denne bestemmelsen.

Komiteen har vurdert følgende bestemmelser i universitets- og høyskoleloven:

§ 1-5 (1) Universiteter og høyskoler skal fremme og verne akademisk frihet. Institusjonene har et ansvar for å sikre at undervisning, forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid holder et høyt nivå, og utøves i overensstemmelse med anerkjente vitenskapelige, kunstneriske, pedagogiske og etiske prinsipper.

§ 1-5 (2) Universiteter og høyskoler har *ellers* rett til å utforme sitt eget faglige og verdimeslige grunnlag innenfor de rammer som er fastsatt i eller i medhold av lov. (vår utheving)

§ 1-5 (4) Den som gir undervisning ved institusjon under denne lov har et selvstendig faglig ansvar for innhold og opplegg av denne innenfor de rammer som institusjonen fastsetter eller som følger av lov eller i medhold av lov.

§ 1-5 (5) Den som er ansatt i stilling hvor forskning eller faglig eller kunstnerisk utviklingsarbeid inngår i arbeidsoppgavene, har rett til å velge emne og metode for sin forskning eller sitt utviklingsarbeid innenfor de rammer som følger av ansettelsesforholdet eller særskilt avtale.

§ 1-5 (6) Universiteter og høyskoler skal sørge for åpenhet om resultater fra forskning eller faglig utviklingsarbeid. Den som er ansatt i stilling som nevnt i femte ledd har rett til å offentliggjøre sine resultater og skal sørge for at slik offentliggjøring skjer [...].

Ved en endring i universitets- og høyskoleloven i 2007 ble ordet «ellers» føyd til avsnitt 2 (vist i kursiv i § 1-5 (2) over). Dette var ment som en presisering av ordlyden i loven fra 2005 og ikke som en realitetsendring av gjeldende rett.

Komiteens vurderinger av akademisk frihet bygger på

- NLA Høgskolen sin redegjørelse for hvordan høgskolen ivaretar prinsippet om akademisk frihet
- høringsuttalelser til utredningen *Akademisk frihet*
- NLA Høgskolens øvrige dokumentasjon, mottatt 13. november 2020 og 24. februar 2021
- samtaler komiteen hadde med studenter, ansatte og ledelsen ved NLA Høgskolen og samarbeidspartnere under institusjonsbesøket ved NLA Høgskolen 8.–10. februar 2021

2.1.2 Fremme og verne akademisk frihet og utforme verdimessig grunnlag

Universitets- og høyskoleloven § 1-5

- (1) Universiteter og høyskoler skal fremme og verne akademisk frihet. Institusjonene har et ansvar for å sikre at undervisning, forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid holder et høyt faglig nivå, og utøves i overensstemmelse med anerkjente vitenskapelige, kunstfaglige, pedagogiske og etiske prinsipper.

Universitets- og høyskoleloven § 1-5

- (2) Universiteter og høyskoler har ellers rett til å utforme sitt eget faglige og verdimessige grunnlag innenfor de rammer som er fastsatt i eller i medhold av lov.

Dokumentasjon

NLA Høgskolens redegjørelse for hvordan høgskolen ivaretar akademisk frihet, er å finne i «Dokumentasjon for revidering av akkreditering som høyskole» (s. 3–15). I redegjørelsen viser NLA Høgskolen til NOU 2006:19 «Akademisk frihet – Individuelle rettigheter og institusjonelle styringsbehov» og skriver at høgskolens forståelse av akademisk frihet er at «NLA Høgskolen vil verne både om den institusjonelle og individuelle akademiske friheten, ved å tilby forskere en plattform som har et eksplisitt formulert verdigrunnlag som basis for sitt akademiske virke, og studenter et alternativt studiested» (s. 3).

NLA Høgskolen understreker i sin redegjørelse at «NLA Høgskolen er ikke forpliktet til å mene det noen i eierorganisasjonene eventuelt vil ønske å pålegge institusjonen, men fastsetter og forvalter sine oppdrag på dette grunnlaget ifølge vedtektene gjennom generalforsamling, styre og daglig ledelse» (s. 4). Høgskolen skriver videre at

det er etablert kultur for at ansatte arbeider med forskningsspørsmål som kritisk og konstruktivt interagerer med eierorganisasjonenes konfesjonelle ståsted. Dette utelukker ikke at det kan finnes ansatte som driver selvsensur i enten forsknings- og formidlingsarbeid eller undervisning med utgangspunkt i opplevde krav fra institusjonens ledelse, eiere eller andre relevante instanser (s. 11).

Utredning om akademisk frihet

I NLA Høgskolens redegjørelse viser høgskolen gjennomgående til utredningen «Akademisk frihet. Utredning fra en arbeidsgruppe oppnevnt på initiativ fra styret ved NLA Høgskolen» (vedlegg 101), heretter kalt «NLA-utredningen».

Arbeidsgruppen for NLA-utredningen ble oppnevnt av høgskolestyret 9. mars 2020, med mandat å «utrede betydningen av akademisk frihet for forskning og undervisning på høgskolenivå, og forholdet mellom individuell akademisk frihet og institusjonell styring ved institusjoner med et særskilt verdimessig grunnlag» (s. 3). Arbeidsgruppen besto av en professor emeritus ved Avdeling for pedagogikk (leder), en førsteamanuensis ved Avdeling for teologi, religion og filosofi, avdelingsleder ved Avdeling for journalistikk, medier og kommunikasjon samt en advokat.

NLA Høgskolen ettersendte 8. juli 2021 dokumentasjon som viser hvordan høgskolen via intranett hadde tematisert akademisk frihet og orientert om NLA-utredningen. Det går frem

av dokumentasjonen at høgskolen hadde flere intranettoppslag om igangsetting og behandling av NLA-utredningen. Som et eksempel står det følgende i et oppslag fra 10. mars 2020: «Når det gjelder akademisk frihet, er det ønskelig at dette utredes og behandles i styret. NLA kan forvente at dette vil komme som et av flere dokumentasjonskrav fra NOKUT.»

Arbeidsgruppen leverte NLA-utredningen 19. mai 2020, og det ble informert om utredningen på høgskolens intranett. Første del av utredningen er en gjennomgang av litteratur om akademisk frihet i universitets- og høgskolesektoren og av hvordan individuell frihet i forskning og undervisning er blitt forstått i offentlige dokumenter. Andre del av utredningen inneholder arbeidsgruppens forståelse av hva akademisk frihet betyr ved institusjoner med et særskilt verdimesig grunnlag, og denne delen inneholder også én side om faglig virksomhet ved NLA Høgskolen.

Høgskolestyret behandlet NLA-utredningen 9. september 2020, og det går frem av redegjørelsen at styret fattet følgende vedtak: «Styret ved NLA Høgskolen takker for innspillene som er kommet i høringsprosessen og imøteser med interesse rektors videre arbeid med utredningen» (s. 1).

Det går frem av ettersendt dokumentasjon av 8. juli 2021 at høgskolen etter styrebehandlingen har hatt to intranettoppslag om akademisk frihet. I et oppslag 17. mars 2021 blir det gjort rede for at to ansatte hadde sendt bekymringsmeldinger til Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH), med lenke til korrespondansen NLA Høgskolen har hatt med NESH. I et oppslag fra 18. mai 2021 skriver rektor et innlegg med tittelen «Hva betyr lojalitet ved NLA og hvor går grensene for hva en kan mene eller si». Rektor skriver at det er mulig å være uenig og likevel lojal, og trekker frem som et eksempel at NLA Høgskolen har tilsatt katolikker og pinsevenner.

NLA Høgskolens verdigrunnlag

NLA Høgskolens vedtekter ble fastsatt i 2009 og sist revidert i mai 2016 (vedlegg 109). Vedtektene (§ 5) slår fast at NLA Høgskolen «bygger på den kristne tro slik den er uttrykt i Bibelen og den evangelisk-lutherske bekjennelse».

Formålsparagrafen (§ 6 første avsnitt) sier at «[u]t fra en kristen forståelse av natur, menneske, kultur og samfunn har NLA Høgskolen som formål å fremme danning, dyktiggjøre mennesker til tjeneste i hjem, arbeid og fritid, og bidra kritisk og konstruktivt til å møte lokale, nasjonale og globale utfordringer».

I sin redegjørelse viser NLA Høgskolen til NLA-utredningen og fremholder at «formålet legger føringer for valg og utforming av studietilbud, for prioritering av forsknings- og utviklingsområder, og for hvilket personale som vil være nødvendig for å utføre oppgavene» (s. 5).

NLA Høgskolens verdigrunnlag er nærmere gjort rede for i dokumentet «Grunnlag og formål – utdyping av NLA Høgskolens vedtekter» (vedlegg 108), som ble fastsatt av høgskolestyret 31. mars 2020. Dokumentet utdyper høgskolens verdigrunnlag og hva verdigrunnlaget innebærer for institusjonen. I dokumentet, heretter omtalt som «verdidokumentet», står det blant annet følgende: «NLA Høgskolen skal fremme og verne akademisk frihet. Disse oppgavene og pliktene påligger institusjonen etter gjeldende norsk

lov, som også gir institusjoner rett til å utforme sitt eget faglige og verdimessige grunnlag» (s. 1).

Verdidokumentet inneholder følgende formulering: «Ekteskapet mellom mann og kvinne er i den tradisjonen NLA Høgskolen står i forstått som bærende norm i samlivsetikken» (s. 2). Denne formuleringen har vært debattert internt på høgskolen, og i 2020 ble debatten fanget opp av ulike medier. I kjølvannet av at flere praksisskoler i 2021 har sagt opp samarbeidet med NLA Høgskolen, har NLA Høgskolens verdidokument og verdigrunnlag igjen vært et tema i den offentlige debatten.

Videre heter det i verdidokumentet at verdigrunnlaget til høgskolen

forplikter til høy bevissthet om yrkes- og forskningsetikk, og en yrkespraksis som kommer vår neste til gode. Vi utfordres til å være gode forbilder og fremme alt som er sant og godt. Derfor tilbyr vi studier kjennetegnet av danning og kvalifisering til tjeneste, under mottoet «– fordi noen trenger deg».

I NLA Høgskolens strategiplan (vedlegg 401) står det at høgskolen «sammenfatter verdigrunnlaget sitt i et enkelt motto: *Fordi noen trenger deg*».

I NLA Høgskolens redegjørelse står det følgende om forholdet mellom høgskolen og eierorganisasjonenes teologiske ståsted:

Eierorganisasjonene har ikke felles syn i alle teologiske spørsmål, men står likevel alle i en lavkirkelig, evangelisk-luthersk tradisjon, med indre og ytre misjon som en sentral del av virksomheten, og en tydelig forpliktelse på Bibelens budskap og autoritet. Sentrale deler i verdigrunnlaget, som forpliktelsen på Bibelen og den evangelisk-lutherske bekjennelse, er felles for eierorganisasjonene og institusjonen, men eierorganisasjonene har hver sine profiler i flere relaterte spørsmål som det også har vært diskusjoner og ulik praksis på internt på NLA Høgskolen (s. 9).

Om akademisk frihet skriver høgskolen i redegjørelsen at «[i] noen spørsmål finnes det spenninger mellom høgskolens verdigrunnlag, utbredte oppfatninger i samfunnet og i noen av institusjonene det utdannes arbeidskraft til. Dette kan reise spørsmål om rekkevidden av begrepet akademisk frihet i uhl § 1-5 (1)» (s. 12). Til slutt i redegjørelsen skriver høgskolen følgende: «Der det finnes spenninger er det også viktig at institusjonen i god akademisk ånd lar seg utfordre av argumenter utenfra og bidrar til at studentene kommer ut fra studiene både med et høyt refleksjonsnivå i egne standpunkter og mye klokskap og evne til å leve med uenighet» (s. 12).

Det går frem av «Samarbeidsavtale mellom NLA Høgskolen og studentdemokratiet» at studentparlamentet og studentrådet skal arbeide i samsvar med NLA Høgskolens vedtekter.

Tilsetting i undervisnings- og forskerstillinger

Av NLA Høgskolens redegjørelse (s. 8) går det frem at verdidokumentet blir sendt til alle søkere til undervisnings- og forskerstillinger som blir innkalt til intervju, og at søkerne blir bedt om å kommentere på hvilken måte de selv mener de kan bidra til å realisere formålet ut fra verdigrunnlaget. NLA Høgskolen argumenterer for at personlig egnethet blir tillagt vekt ved tilsettinger:

Ved ansettelse er det mange ulike forhold som skal dekkes, og det er om lag 270 ansatte. Det er da både ønskelig og nødvendig at dette personalet har et mangfold av

kvalifikasjoner for at det i fellesskap skal realisere høyskolens formål ut fra verdigrunnlaget. Dette betinger at helhetsvurdering er en helt reell praksis ved tilsetting (s. 8).

Av § 1-3 i tilsettingsreglementet ved NLA Høgskolen, vedtatt i styret 31. mars 2020 (vedlegg 113), går det frem at høgskolen søker etter «ansatte som vil bidra til at høyskolens formål realiseres ut fra dens verdimesige grunnlag og vil arbeide i lojalitet mot dette». Det kommer frem i ettersendt dokumentasjon av 8. juli 2021 at dokumentet «Lojalitet og begrensninger» tidligere var et vedlegg til tilsettingsreglementet og omhandlet ordninger for personer med ulike konfesjoner knyttet til teologiske fag. Dokumentet ble ikke videreført i reglementet som ble vedtatt 31. mars 2020, men innholdet er ivaretatt i § 1-3 i tilsettingsreglementet og i verdidokumentet.

Frem til 2021 besto vitenskapelig tilsettingsutvalg av rektor, HR-leder, de to prorektorene og én representant for fagforeningene. Fra 2021 skal også aktuell avdelingsleder delta.

Styret gjør vedtak om tilsetting i faste vitenskapelige stillinger etter innstilling fra rektor. Rektor gjør vedtak om tilsetting i midlertidige stillinger og vikariater. Det går frem av § 1-4 i tilsettingsreglementet at tilsetting skjer på bakgrunn av en helhetsvurdering ut fra de krav og forventninger som er fastsatt i utlysningsteksten. I utlysningstekstene blir det opplyst om at i den samlede vurderingen av kandidatene vil faglig kompetanse, erfaring og personlige egenskaper bli tillagt vekt. Det står også at høgskolen søker etter kandidater som vil bidra til at høgskolens formål realiseres, og som vil arbeide i lojalitet med institusjonens verdigrunnlag. Søkerne blir bedt om å kommentere dette i søknaden.

Høring om akademisk frihet

Utredningen om akademisk frihet av 19. mai 2020 ble ifølge dokumentasjonen (s. 3) sendt på høring til ansatte, Studentparlamentet, Forskerforbundet og Utdanningsforbundet, med høringsfrist 15. august samme år. Det går frem av ettersendt dokumentasjon av 8. juli 2021 at utredningen ble sendt på høring via NLA Høgskolens intranett 10. juni:

Utredningen som skal ut på høring ligger her og går til ansatte og representanter for studenter og fagforeninger. Det er viktig å få innspill fra hele organisasjonen i denne saken, og avdelingsledere bes om å samle innspill fra sine medarbeidere i ett dokument. Det er også mulig å gi individuelle høringsinnspill, uavhengig av avdeling.

Høringsinnspillene skulle legges på intranettet innen 15. august 2020.

Avdeling for pedagogikk, enkelte ansatte fra Avdeling for teologi, religion og filosofi, en forskergruppe ved Avdeling for lærerutdanning samt forskningsetisk utvalg kom med høringsuttalelser. De som kom med høringsuttalelser, var positive til at NLA Høgskolen hadde satt i gang dette arbeidet, og de kom også med flere innspill til høringen. I de neste avsnittene trekker komiteen frem noen poenger fra disse høringsuttalelsene.

Forskningsetisk utvalg (vedlegg 107) takker arbeidsgruppen for «et godt og viktig arbeid og for å ha gitt NLA en utredning som vi håper og tror vil danne grunnlag for bevisstgjøring og konstruktive dialoger om akademisk frihet og NLAs rolle og bidrag til samfunnet». Videre skriver forskningsetisk utvalg at det «anbefaler at NLA v/ rektor i ledelsen av det videre

arbeidet med utredningen tydeliggjør akademisk frihet som et positivt anliggende for NLA Høgskolen».

En av forskergruppene ved Avdeling for lærerutdanning (vedlegg 103) påpeker at utredningen har søkelys på særlige forhold knyttet til teologisk forskning og utdanning, og etterlyser en tydeligere inkludering av alle fagområdene ved NLA Høgskolen. Gruppen uttaler også at den er glad for at det i utredningen er satt søkelys på ansettelsesprosesser, og for at utredningen fremhever den faglige kompetansen i forbindelse med ansettelse.

Enkeltpersoner som er ansatt ved Avdeling for teologi, religion og filosofi, har også kommet med høringsuttalelser (vedlegg 102, 104 og 105). I vedlegg 102 blir det blant annet påpekt at det i utredningen kunne ha stått mer om hvordan akademisk frihet synliggjøres i NLA Høgskolens verdimeslige og faglige særpreget og bidrag.

I vedlegg 104 skriver forfatteren blant annet dette:

Utredningen viser til mitt bidrag i NLA-antologien av 2020 (11). Jeg har vanskelig for å se at kommentaren er dekkende for det jeg har skrevet. Mitt poeng var at selv om NLA angir en evangelisk-luthersk identitet i vedtektene har NLA i praksis beveget seg langt i retning av en postkonfesjonell posisjon. Jeg har ikke tatt stilling til om dette er ønskelig eller ikke.

I den tredje uttalelsen (vedlegg 105) skriver forfatteren at vedkommende er imponert over det gode arbeidet som er lagt ned i utredningens første del, men at vedkommende etter en inngående vurdering av del 2 er «nokså grunnleggende kritisk til måten [del 2 av utredningen] er skrevet på»:

Det dreier seg først og fremst om motsetningen som skapes her mellom den individuelle forskers og lærers akademiske frihet og institusjonens akademiske frihet. Friksjonen mellom disse to frihetene er reell ved alle universitet og høyskoler, men jeg mener utredningens formuleringer skaper mer friksjon eller konflikt her enn nødvendig, og at den løser spenningen på en lite tilfredsstillende måte.

Videre kommer følgende frem i vedlegg 105:

NLA Høgskolen (styret, ledelsen, arbeidsgruppen) må vurdere om ikke det følgende er mulig: sameksistens mellom tydelige kristne verdier og den realitet at både ansatte og studenter utgjør en pluralistisk gruppe. Hvis svaret på den vurderingen er ja, må det komme mer proaktivt frem i utredningsteksten. Jeg tror det er dette NOKUT er ute etter å få bekreftet: *at NLA Høgskolen tar mangfoldsvirkeligheten på alvor, like tydelig som vi tar vår egen kristne profil på alvor.* (forfatterens utheving)

Avdeling for pedagogikk (vedlegg 106) savner informasjon om hva utredningen skal brukes til videre, og mener også at mandatet burde ha etterspurt hensynet til samfunnet, spenningen mellom utøvelse av individuell akademisk frihet, institusjonell styring og samfunnsansvar og hvordan institusjonen skal håndtere tvister og problemstillinger knyttet til akademisk frihet. Avdelingen viser til at NLA-utredningen argumenterer for at grenseoppgangen mellom faglige begrunnelser og personlige oppfatninger ikke alltid er opplagt, og at den enkeltes personlige oppfatning kan ha innvirkning på hva som fremføres av faglig argumentasjon. Avdelingen hevder at dette er en forenkling, og utdyper: «Valg av faglig posisjonering kan nok være styrt av personlig overbevisning, men kan likevel ikke frakobles premissene for faglig, vitenskapelig arbeid.» Avdelingen peker blant annet på at

høgskolen er en stor barnehagelærer- og lærerutdanningsinstitusjon, og legger videre vekt på at utredningen i liten grad tar høyde for at graden av frihet varierer innenfor ulike typer forskning, og at dette bør bli ytterligere problematisert:

Utredningen tar i liten grad høyde for at graden av frihet varierer innenfor ulike typer forskning (jfr. NESH forskningsetiske retningslinjer). Grunnforskning, anvendt forskning og oppdragsforskning gir ansatte og antakelig også institusjonen ulike grader av frihet. Det er vår oppfatning at dette bør problematiseres ytterligere.

Intervjuer under institusjonsbesøket

Studentparlamentet ble, i likhet med ansatte og fagforeningene, invitert til å komme med innspill til utredningen om akademisk frihet via intranettet. Under institusjonsbesøket stilte komiteen spørsmål om hvorfor det ikke var kommet noen høringsuttalelse fra Studentparlamentet. De tillitsvalgte som komiteen snakket med under institusjonsbesøket, var ikke kjent med at Studentparlamentet hadde fått utredningen om akademisk frihet på høring.

De tillitsvalgte studentene komiteen hadde samtaler med, mente at formuleringen i vedtektene om at studentorganene skal arbeide i samsvar med vedtektene, ikke legger noen begrensninger for samarbeidet med høgskolens ledelse. Under intervjuene kom det imidlertid frem at Studentparlamentet ikke sto for innholdet i verdidokumentet, og at studentorganet oppfattet verdidokumentet som begrensende. De tillitsvalgte hadde prøvd å argumentere mot innholdet i dokumentet, men mente at de ikke ble lyttet til når de uttalte seg kritisk om det. Noen av studentene uten tillitsverv uttalte seg også kritisk til NLA Høgskolens verdidokument.

På spørsmål om hvorfor andre grupper komiteen snakket med, ikke hadde kommet med uttalelser, ble det blant annet trukket frem at utredningen var vanskelig å håndtere, og at det var kort frist og sommerferie da utredningen ble sendt på høring. Andre trakk frem at de støttet det de trodde ville bli Forskerforbundets uttalelse. Forskerforbundet kom imidlertid ikke med noen uttalelse. Andre fortalte at de mente at uttalelsen fra Avdeling fra pedagogikk var dekkende for deres syn på utredningen.

Under institusjonsbesøket fikk komiteen erfare at noen ansatte og grupper av ansatte var delte i sitt syn på verdigrunnlaget og verdidokumentet. Ledelsen la vekt på at NLA Høgskolen er en livssynsbasert høgskole i en luthersk trostradisjon som har en teologisk profil som preger innretningen av utdanningene og studiemiljøet. Ledelsen la vekt på at cand.theol.-utdanningen gir en ytterligere presisering av den teologiske profilen. Flere av de ansatte komiteen hadde samtaler med, kunne fortelle at dokumentet virket motiverende, og at det bidro til mangfold i utdanningssektoren. Andre ga uttrykk for at de ønsket en konfesjonell forankring, men et mer moderat verdidokument. Komiteen møtte ingen som var uenig i alle delene av verdidokumentet. Noen påpekte at selv om de ikke kunne stå inne for hele innholdet, kunne de stå inne for *deler* av dokumentet, for eksempel de delene som vektlegger likeverd, etikk, bærekraft og forvalteransvar som prinsipper for den faglige virksomheten. Enkelte uttrykte usikkerhet og tvil knyttet til verdidokumentet, en usikkerhet som først og fremst handlet om hvor stor faglig frihet de ansatte har, og noen uttrykte også at de opplevde verdidokumentet som begrensende.

Under institusjonsbesøket fikk komiteen erfare at det finnes ulike syn på NLA Høgskolens ansettelsesprosesser. Enkelte ansatte mente at NLA Høgskolen i løpet av årene var blitt mer åpen for alternative synspunkt, mens andre hevdet det motsatte – at det har skjedd en innstramning i hvordan de skulle forstå det kristne verdigrunnlaget til høgskolen. Blant disse siste var det noen som uttrykte tvil om de selv ville ha blitt tilsatt dersom de hadde søkt stilling hos høgskolen nå, og noen som sa at de kjente til kvalifiserte søkere som på grunn av verdigrunnlaget hadde trukket seg fra stillingene de hadde søkt. Noen trakk også frem verdidokumentet som en av flere årsaker til at noen ansatte hadde valgt å si opp sine stillinger ved NLA Høgskolen (se 2.2.5). Blant dem som selv erfarte å ha full akademisk frihet, var det noen som ga uttrykk for at de oppfattet «inngangsporten» til høgskolen som smal. Noen mente at faglig dyktige personer ikke når opp i ansettelsesprosesser, og at høgskolen ved å rekruttere bredere ville ha fått ansatte med flere relevante perspektiver.

Ledelsen ved NLA Høgskolen argumenterte for hvorfor høgskolen hadde et verdidokument, og pekte på at institusjonen etterlever prinsippet om akademisk frihet. Ledelsen ga uttrykk for at den vil verne om både den institusjonelle og den individuelle akademiske friheten, ved å tilby de ansatte en plattform med et eksplisitt formulert verdigrunnlag som basis for det akademiske virket, og studentene et alternativt studiested. Ledelsen ga også uttrykk for at den ikke visste hvilke situasjoner de ansatte siktet til når de kom med påstander om mangel på akademisk frihet, og sa at høgskolen har organer til å håndtere slike saker dersom de oppstår.

Representanter fra ansatte og studenter fortalte at de opplever liten åpenhet fra styret når det gjelder tilsettingssaker og behandlingen av verdidokumentet. Enkelte trakk også frem lite åpenhet som et generelt problem ved institusjonen, og fortalte at fagforeningene hadde bedt om mer innsyn i tilsettingssaker. Blant annet hadde fagforeningene etterlyst mer åpenhet i de tilfellene der styret ikke ønsket å tilsette noen av dem som var innstilt.

2.1.3 Akademisk frihet i undervisning

Universitets- og høyskoleloven § 1-5

- (4) Den som gir undervisning ved institusjon under denne lov har et selvstendig faglig ansvar for innhold og opplegg av denne innenfor de rammer som institusjonen fastsetter eller som følger av lov eller i medhold av lov.

Dokumentasjon og intervjuer

NLA Høgskolen viser til side 11 i NLA-utredningen og skriver i «Dokumentasjon for revidering av akkreditering som høyskole» at NLA Høgskolens verdigrunnlag kommer til syne i studieplanene ved høgskolen, og understreker at «undervisningen skal være forskningsbasert og formidle det fagfellesskapet anser som det beste av den tilgjengelige kunnskapen» (s. 5). Videre vises det til side 9 i NLA-utredningen, der det står at «[d]en enkelte lærer kan imidlertid presentere stoff fra egen forskning, utviklingsarbeid og erfaringskunnskap som ikke er i samsvar med det som regnes som det fremste i nyere forskning eller med høgskolens basis, og slik vise til alternative hypoteser og perspektiver».

NLA Høgskolen skriver videre at «i undervisningssammenheng innebærer lojalitet til arbeidsgiver at ansatte som har et vesentlig annet syn enn institusjonen på spørsmål det undervises om, redegjør for institusjonens syn på en saklig og positiv måte, samtidig som man har full rett til å gi uttrykk også for sitt eget begrunnede syn». De underviserne komiteen snakket med under institusjonsbesøket, mente at de hadde tilstrekkelig frihet til å utforme undervisningen.

NLA Høgskolen viser også til at NLA-utredningen inneholder flere eksempler på hvordan høgskolens verdigrunnlag kommer til syne i studieplanene, og skriver at «ikke noe av dette er stoff som ikke blir tatt opp eller kunne bli tatt opp ved statlige institusjoner, men for NLA Høgskolen har det vært bevisst prioritert som en konsekvens av høgskolens praksis».

Komiteen har også merket seg at i NLA-utredningen blir NLA Høgskolens frihet til å utforme lærerutdanningene innledningsvis sammenliknet med den friheten Steinerhøgskolen har. Til det vil den sakkyndige komiteen bemerke at studenter som har fullført treårig lærerutdanning ved Steinerhøgskolen, kun kan undervise ved Steinerskoler, og – til forskjell fra kandidater fra NLA Høgskolen – ikke i den offentlige skolen. For å kunne undervise i den offentlige skolen må studentene ved Steinerhøgskolen gjennomføre en femårig grunnskolelærerutdanning som Steinerhøgskolen tilbyr i samarbeid med OsloMet.

Det kommer frem i dokumentet «Lojalitet og begrensninger», som var vedlegg til gjeldende delegasjonsreglement/tilsettingsreglement (vedlegg 302), at «[v]ed ansettelse av personer uten evangelisk-luthersk kirketilhørighet, i faste eller midlertidige stillinger, skal forholdet til Skrift og bekjennelse avklares». Videre står det at personer som har reservert seg mot deler av NLA Høgskolens verdigrunnlag, ikke kan ha et selvstendig faglig ansvar for fagområder der de eksplisitt forvalter høgskolens læremessige grunnlag, uten at de også selv deler høgskolens grunnsyn innen det aktuelle fagområdet. Det går imidlertid frem av vedlegg 2 i ettersendt dokumentasjon av 8. juli 2021 at dokumentet «Lojalitet og begrensninger» var mest relevant for teologiske fag, og at det ikke lenger inngår som vedlegg til

tilsettingsreglementet som ble vedtatt 31. mars 2020. Fra saksfremlegget til styret 31. mars blir følgende sitat gjengitt i den ettersendte dokumentasjonen:

Vedlegg 2 [«Lojalitet og begrensninger»] i dagens dokument er ikke videreført i dette dokumentet. Forbindelsen mellom tilsettingsreglement og det nye dokumentet «*Grunnlag og formål for - Utdypning av NLA Høgskolens vedtekter*» («*Verdidokumentet*») er ivaretatt ved flg. formulering i tilsettingsreglementet (1.3): «Ved tilsetning søkes det etter ansatte som bidrar til at høgskolens formål realiseres ut fra dens verdimesige grunnlag og vil arbeide i lojalitet mot dette.» Dette danner grunnlag for utforming av utlysningstekst, og tilsetning skjer etter en helhetsvurdering ut fra de krav og forventninger som er satt i utlysningsteksten. Den delen av vedlegg 2 som omhandler ordninger for personer med ulike konfesjoner knyttet til teologiske fag, er ikke foreslått videreført i dette reglementet. Dette innebærer ikke en endring av praksis. Det kan som før stilles spesielle krav på dette området ved utlysning av aktuelle stillinger, og dette er spørsmål som ellers, i samarbeid med rektor, kan håndteres i ordinær ledelse av avdelingen. Det er også mulig å utforme et eget dokument om dette senere.

NLA Høgskolen skriver videre:

Dagens tilsettingsreglement, vedtatt 31.03.2020, er altså ikke til hinder for at ansatte som selv ikke deler institusjonens konfesjonelle ståsted eller syn i alle enkeltspørsmål, kan ha fagansvar også for fag som særlig relaterer seg til høgskolens grunnlag og formål. Det nye tilsettingsreglementet innebar ingen omlegging av praksis, men gjenspeilte innarbeidet praksis. Konfesjonstilhørighet er imidlertid fortsatt relevant ved ansettelse knyttet til teologiske disipliner, noe som primært henger sammen med den evangelisk-lutherske profilen på teologistudiet ved NLA Høgskolen, men det innebærer ikke et absolutt krav om luthersk konfesjonell tilhørighet.

Studentene komiteen snakket med, hadde ulike erfaringer med om verdigrunnlaget la begrensninger på dem, og det ble også trukket frem eksempler på at studenter hadde opplevd det som uproblematisk å legge frem kontroversielle tema for veileder. Andre studenter la vekt på de begrensningene verdidokumentet gir, og trakk frem at noen praksisskoler i Oslo hadde sagt opp samarbeidsavtalene med NLA Høgskolen. Disse studentene uttrykte bekymring over de konsekvensene verdidokumentet hadde fått for lærerstudentenes praksisplasser og omdømme.

2.1.4 Ansattes rett til valg av emne og metode for FoU og formidling av resultater

Universitets- og høyskoleloven § 1-5

- (5) Den som er ansatt i stilling hvor forskning eller faglig eller kunstnerisk utviklingsarbeid inngår i arbeidsoppgavene, har rett til å velge emne og metode for sin forskning eller sitt utviklingsarbeid innenfor de rammer som følger av ansettelsesforholdet eller særskilt avtale.

Universitets- og høyskoleloven § 1-5

- (6) Universiteter og høyskoler skal sørge for åpenhet om resultater fra forskning eller faglig eller kunstnerisk utviklingsarbeid. Den som er ansatt i stilling som nevnt i femte ledd har rett til å offentliggjøre sine resultater og skal sørge for at slik offentliggjøring skjer. [...]

Dokumentasjon og intervjuer

For å dokumentere at NLA Høgskolens ansatte kan publisere resultater som kan utfordre eierorganisasjonenes konfesjonelle ståsted, viser høgskolen i sin redegjørelse (s. 9) til en rekke eksempler på publikasjoner og forskningsfelt der de ansatte arbeider med forskningsspørsmål i en kritisk og konstruktiv interaksjon med institusjonens konfesjonelle tradisjon.

De fleste eksemplene på at høgskolens verdigrunnlag ikke binder de ansatte til spesifikke forskningsfelt, metoder eller forskningsresultater, befinner seg innen fagområdet teologi, religion og filosofi. NLA Høgskolen skriver også (s. 11) at eksemplene ikke utelukker «at det kan finnes ansatte som driver selvsensur i enten forsknings- og formidlingsarbeid eller undervisning med utgangspunkt i opplevde krav fra institusjonens ledelse, eiere eller andre relevante instanser». De fleste av dem komiteen intervjuet under institusjonsbesøket, hadde ikke praktisert noen form for selvsensur, men komiteen fikk bekreftet at noen av de ansatte hadde latt være å delta i samarbeid og prosjekter eller søke midler til prosjekter som de opplevde at kunne føre til konklusjoner i strid med høgskolens verdigrunnlag.

I redegjørelsen (s. 11) skriver NLA Høgskolen at det har vært vanskelig å finne eksempler fra andre fagfelt ved høgskolen enn teologi, religion og filosofi, men den trekker frem et eksempel på en pedagog og tidligere rektor som i sin forskning hadde et annet teoretisk utgangspunkt enn det eierorganisasjonene står for.

Under flere av intervjuene under institusjonsbesøket stilte komiteen derfor et hypotetisk spørsmål om hvordan informantene vurderte muligheten for å få ledelsens støtte til et familiesosiologisk forskningsprosjekt om barns trivsel i skolen som hadde kunnet gi resultater som viste seg å gå på tvers av verdigrunnlaget. Både ledelsen og de fleste vitenskapelig ansatte uttalte at det ville være mulig å få støtte til gjennomføringen av et slikt prosjekt, og at høgskolen ville støtte opp om publisering og formidling av resultatene, selv om de viste seg å gå på tvers av verdigrunnlaget. Enkelte vitenskapelig ansatte var imidlertid i tvil om det ville være rom for å fremme et slikt prosjekt ved høgskolen.

2.1.5 Vurdering og konklusjon om universitets- og høyskoleloven § 1-5

Fremme og verne akademisk frihet

I det følgende gjør komiteen rede for sin tolkning av kravet i § 1-5 (1) om å fremme og verne akademisk frihet, og sin tolkning av retten til å utforme et faglig og verdimessig grunnlag, jf. § 1-5 (2). Deretter beskriver komiteen sine vurderinger av hvordan den mener NLA Høgskolen oppfyller disse kravene samt kravene i §§ 1-5 (4), 1-5 (5) og 1-5 (6).

Komiteens tolkning av universitets- og høyskoleloven §§ 1-5 (1) og 1-5 (2)

I NOU 2006:19 om akademisk frihet, som var grunnlaget for bestemmelsene i gjeldende universitets- og høyskolelov, blir følgende definisjon trukket frem:

Academic freedom may be defined as the freedom to conduct research, teach, speak, and publish, subject to the norms and standards of scholarly inquiry, without interference or penalty, wherever the search for truth and understanding may lead (NOU 2006:19, s. 12).

Definisjonen, som kommer fra en fellesuttalelse fra et Global Colloquium of University Presidents i 2005, blir også trukket frem i kapittel 15 om akademisk frihet i NOU 2020:3 «Ny lov om universiteter og høyskoler». Det er den samme definisjonen som NLA Høgskolen viser til i sin redegjørelse.

Komiteen vurderer det slik at norsk lovgivning er bygget på den ovennevnte omforente forståelsen av akademisk frihet, og at denne definisjonen er anerkjent i akademiske miljøer både i Norge og internasjonalt. Komiteen legger til grunn at formuleringen innebærer en erkjennelse av at myndigheter og utdanningsinstitusjoner skal sikre både institusjoner og de enkelte ansatte i vitenskapelige stillinger retten til akademisk frihet.

I Norge har utdanningsinstitusjoner i tillegg en rett til å utforme sitt eget faglige og verdimessige grunnlag innen de rammer som er fastsatt i eller i medhold av lov. Komiteen støtter her sin tolkning på departementets merknad til universitets- og høyskoleloven andre ledd i Ot.prp. nr. 67 (2006–2007), der det står følgende (s. 19):

Bestemmelsen er en videreføring av universitets- og høyskoleloven § 1–5 andre ledd bortsett fra tilføyelsen av «ellers». Ordet «ellers» innebærer en avgrensning av institusjonenes rett til å utforme sitt eget faglige og verdimessige grunnlag ved at det må skje i tråd med de prinsippene som følger av første ledd. Prinsippene i første ledd er overordnede og skal gjelde for alle institusjoner som gir akkreditert utdanning på høyere nivå. Tilføyelsen medfører ingen realitetsendring i forhold til det som må ansees som gjeldende rett. Bestemmelsen er i praksis særlig viktig for private institusjoner som er etablert på et religiøst grunnlag.

NLA Høgskolen er en privat institusjon med et klart definert verdigrunnlag som er nedfelt i vedtekter og i et eget verdidokument. Ettersom § 1-5 (2) er tett koblet til § 1-5 (1), legger komiteen til grunn at alle institusjoner som benytter seg av retten til å ha et verdigrunnlag, har ansvar for å sikre at verdigrunnlaget er innenfor de rammene som er satt i § 1-5 (1). Selv om § 1-5 (2) viser til en forpliktelse for alle institusjoner til å påse at verdigrunnlaget er innenfor rammen for § 1-5 (1), vurderer komiteen det slik at en bør kunne forvente at institusjoner som er etablert på et religiøst grunnlag, tar et særlig ansvar for å påse at verdigrunnlaget ikke kommer i konflikt med plikten til å fremme og verne akademisk frihet.

I sin tolkning av § 1-5 første og andre ledd legger dermed komiteen til grunn at NLA Høgskolens faglige praksis må balansere mellom plikten til å fremme og verne akademisk frihet og den retten høgskolen har til å bygge sin praksis på et bestemt verdigrunnlag. På bakgrunn av dette er komiteens forståelse av sitt mandat at den skal vurdere om NLA Høgskolen praktiserer sin rett til å ha sitt eget verdigrunnlag i tråd med prinsippene om å fremme og verne akademisk frihet og sikre at utdanning og forskning holder høyt faglig nivå og utøves i tråd med anerkjente vitenskapelige, kunstfaglige, pedagogiske og etiske prinsipper. Komiteen legger til grunn at ordet «ellers» innebærer en avgrensning av institusjonenes rett til å utforme sitt eget faglige og verdimeslige grunnlag, ved at grunnlaget må være i tråd med de prinsippene om akademisk frihet som følger av første ledd.

Når komiteen har operasjonalisert kravet om å fremme og verne akademisk frihet, har den også lagt til grunn at det i Ot.prp. nr. 67 (2006–2007) står følgende: «Departementets forslag pålegger universiteter og høyskoler *en positiv plikt* til å fremme og verne om den akademiske friheten [...]» (s. 10, vår utheving). I departementets merknad til bestemmelsen står det at «[b]estemmelsen pålegger institusjonene å fremme og verne om den akademiske frihet, og gjelder i første rekke forholdet mellom institusjonen og deres ansatte» (s. 18). Videre har komiteen merket seg at denne plikten ble foreslått styrket i NOU 2020:3, gjennom en presisering i universitets- og høyskolelovens § 1-5 (1) om at institusjonene også har ansvar for å verne om de ansattes utøvelse av den akademiske friheten.

Samlet sett er komiteens tolkning av § 1-5 første ledd at alle institusjoner er pålagt en positiv plikt til å fremme og verne den akademiske friheten til ansatte og studenter. Det vil si at ansatte og studenter har en rett til akademisk frihet som institusjonen må sørge for. Ettersom denne bestemmelsen innebærer en avgrensning i institusjonenes rett til å utforme sitt eget verdigrunnlag, må det, etter komiteens vurdering, forventes at institusjoner som har utformet et verdigrunnlag med hjemmel i § 1-5 (2), tar ansvar for å sikre at dette grunnlaget er innenfor institusjonens hovedformål, slik formålet kommer til uttrykk i universitets- og høyskoleloven § 1-5 første ledd.

Komiteen har ikke tatt stilling til innholdet i NLAs verdigrunnlag og verdidokument, men vurdert om NLA Høgskolen sikrer at verdigrunnlaget er innenfor de rammene som er satt i universitets- og høyskoleloven § 1-5 (1). Det ligger for eksempel utenfor komiteens mandat å vurdere om verdidokumentet strider mot bestemmelser i arbeidsmiljøloven og likestillings- og diskrimineringsloven.

Komiteens vurdering

Komiteen har vurdert hvordan NLA Høgskolen ivaretar balansen mellom plikten til å fremme og verne akademisk frihet og den retten høgskolen har til å bygge sin praksis på et faglig eller verdimelessig grunnlag.

I sin redegjørelse (s. 4) skriver NLA Høgskolen at «NLA Høgskolen skal fremme og verne akademisk frihet. Disse oppgavene og pliktene påligger institusjonen etter gjeldende norsk lov, som *også* gir institusjoner rett til å utforme sitt eget faglige og verdimelessige grunnlag» (vår utheving). Formuleringen «også» tar etter komiteens vurdering ikke høyde for at høgskolens rett etter § 1-5 (2) til å ha et slikt grunnlag avgrenses av formålet som er fastsatt i universitets- og høyskolelovens § 1-5 (1). Komiteen kan ikke se at NLA Høgskolen, verken i den skriftlige dokumentasjonen eller gjennom intervjuene, erkjenner at plikten til å fremme og verne akademisk frihet innebærer en avgrensning av den retten høgskolen har til å utforme sitt eget verdigrunnlag.

Komiteen vurderer det som positivt at NLA Høgskolen satte i gang en høring om akademisk frihet, og høringen kan sees som et uttrykk for akademisk frihet i seg selv. Komiteen har sett at de fleste som har kommet med innspill i høringen, etterlyser at ledelsen følger opp utredningen. Det går også frem av intranettoppslag at det er ønskelig at styret behandler saken, og komiteen har merket seg at det i styrevedtaket 9. september 2020 står at styret med interesse imøteser rektors videre arbeid med utredningen.

NLA Høgskolen har, etter hva komiteen er kjent med, ikke satt i gang en prosess for å følge opp utredningen om akademisk frihet. En oppfølging av de innspillene som kom i høringsrunden, er etter komiteens vurdering nødvendig for å ivareta den positive plikten institusjonene har til å fremme og verne den akademiske friheten til ansatte og studenter. En slik oppfølginger også i tråd med komiteens oppfatning av hva som er rimelig å forvente av ansattmedvirkning i en slik sak.

Komiteen anser at det er konsensus blant de ansatte om *verdigrunnlaget* slik det er utformet i NLA høgskolens *vedtekter*, og komiteen kan også se at formuleringene ligner på formuleringene av verdigrunnlaget ved andre konfesjonsbundne institusjoner. Komiteen vil likevel bemerke at andre konfesjonsbundne institusjoner ikke har så mange fagområder og avdelinger som det NLA Høgskolen har. Komiteen oppfatter at det er mindre konsensus om hvordan verdigrunnlaget blir *praktisert* ved høgskolen, og om deler av *verdidokumentet*. Det er særlig formuleringer om samlivsetikk som er kontroversielle. Under intervjuene kom det også frem at flere av studentene og Studentparlamentet heller ikke støtter innholdet i verdidokumentet, og at de opplever deler av dokumentet som begrensende.

Komiteen har merket seg at høgskolens strategiplan har langt mer moderate formuleringer om verdigrunnlaget enn det som kommer frem i verdidokumentet (se kap. 2.2.3). Komiteen stiller som tidligere nevnt ikke spørsmål ved NLA Høgskolens rett til å ha et eget verdigrunnlag *per se*, men finner grunn til å stille spørsmål ved behovet for å ha et dokument som gir andre signaler enn det som kommer frem i institusjonens strategi. Komiteen har også merket seg at det i et intranettoppslag fra 29. mai 2020, som høgskolen ettersendte 8. juli 2021, går frem at høgskolen i forkant av styremøtet den 4. juni 2020 arbeidet med en tydeliggjøring av NLA Høgskolens verdibaserte profil i strategidokumentet. Strategiplanen har etter komiteens vurdering et innhold og en oppbygging som er i tråd med

en strategiplan for en institusjon som driver med utdanning og forskning. I strategiplanen står det at høgskolen sammenfatter sitt verdigrunnlag i mottoet «Fordi noen trenger deg».

Både høringsinnspill og samtaler komiteen har hatt med ansatte og studenter under institusjonsbesøket, viser at det finnes usikkerhet rundt NLA Høgskolens praktisering av akademisk frihet, og noen ansatte etterlyser en tydeliggjøring av praktiseringen.

Under institusjonsbesøket fikk komiteen kunnskap om at ledelsen ved NLA Høgskolen argumenterer for at mangel på akademisk frihet er en påstand som de ansatte eventuelt skal dokumentere. Under intervjuet uttalte ledelsen at dersom det oppstår saker om mangel på akademisk frihet, har høgskolen organer til å håndtere dem. Komiteen oppfattet at ledelsen var opptatt av de juridiske sidene ved akademisk frihet. Komiteen vil fremholde at høgskolen har et klart ansvar for å verne de ansattes akademiske frihet, og at det påligger ledelsen en positiv plikt til å fange opp de innspillene ansatte har kommet med. Denne plikten innebærer at NLA Høgskolen sikrer at verdigrunnlaget er innenfor de rammene som er satt i universitets- og høyskoleloven § 1-5 (1), herunder sikre at undervisning, forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid holder et høyt faglig nivå og utøves i overensstemmelse med anerkjente vitenskapelige, kunstfaglige, pedagogiske og etiske prinsipper.

Komiteen konstaterer at NLA Høgskolen ønsker å verne om både den institusjonelle og den individuelle akademiske friheten, ved å tilby forskere en plattform med et eksplisitt formulert verdigrunnlag som basis for det akademiske virket, og studenter et alternativt studiested. Institusjonsbesøket bekreftet også at mange ansatte mener at verdigrunnlaget virker motiverende, og at det bidrar til mangfold i utdanningssektoren. Komiteens vurdering er at ledelsens forståelse er innenfor det som universitets- og høyskoleloven gir rom for, men at den ikke dekker hele rekkevidden av akademisk frihet. Høgskolen plikter også å fremme og verne akademisk frihet, jf. universitets- og høyskolelovens bestemmelse i § 1-5 (1).

Sikre høyt faglig nivå

Andre setning i § 1-5 (1) inneholder et krav om at institusjonene skal sikre at undervisning, forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid holder et høyt faglig nivå.

For å ivareta sitt verdigrunnlag skriver NLA Høgskolen i sine utlysningstekster for faglige stillinger at den søker etter kandidater som vil bidra til at høgskolens formål realiseres ut fra institusjonens verdimesige grunnlag, og som vil arbeide i lojalitet mot dette grunnlaget. NLA Høgskolen argumenterer for at høgskolen benytter seg av retten til å gjøre en helhetsvurdering, og at det i tilsettingsprosessen blir lagt vekt på hvordan kandidatene kan bidra til høgskolens formål. Komiteen anser det som legitimt at potensielle søkere til faglige stillinger under intervjuene blir stilt spørsmål om hvordan de kan bidra til høgskolens formål, og at svaret på dette spørsmålet inngår i en helhetsvurdering av søkeren. Dette vil også kunne forekomme på andre institusjoner som har mer eller mindre eksplisitte verdigrunnlag. Det er heller ikke lovstridig at styret unnlater å tilsette dersom styret ikke er fornøyd med de kandidatene som er innstilt. Komiteen har ingen indikasjoner på at NLA Høgskolen ansetter personer som ikke fyller formelle krav til tilsetting i undervisnings- og forskerstillinger.

Komiteen har merket seg at dokumentet «Lojalitet og begresninger», som tidligere satte spesielle krav om at personer som reserverte seg mot deler av NLAs verdigrunnlag, ikke skulle ha eksplisitt fagansvar for fag som var koblet direkte til verdigrunnlaget, ikke lenger er gjeldende styringsdokument ved NLA Høgskolen. Høgskolen fremholder imidlertid i ettersendt dokumentasjon av 8. juli 2021 at innholdet er ivaretatt i verdidokumentet som søkerne får tilsendt i forkant av intervjuer. I den ettersendte dokumentasjonen gjentas særlige forhold knyttet til teologisk forskning og utdanning som tidligere er gjort rede for i dokumentasjonen. Denne dokumentasjonen kan tyde på at den ansettelsespraksisen NLA Høgskolen har med å avklare kandidatens holdning til verdidokumentet, primært er knyttet til behovet for å ha ansatte innen de teologiske fagene som vil vektlegge et evangelisk-luthersk perspektiv på kristen tro. Komiteen mener at høgskolen bør vurdere om denne praksisen er like formålstjenlig for andre fagområder.

Komiteen betviler ikke at NLA Høgskolen har rett til å «foreta en helhetsvurdering i en ansettelsesprosess der andre forhold enn de rent faglige også kan vektlegges», som NLA Høgskolen skriver i sin redegjørelse (s. 7). Komiteen legger til grunn at tilsettingspraksisen må være slik at den også ivaretar hensynet til høgskolens ansvar for å sikre at undervisning, forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid holder et høyt faglig nivå innen alle fagområder.

Komiteen har i vurderingen av fagmiljø (se kap. 2.2.5) påpekt at høgskolen har utfordringer med å oppfylle kravene til førstestillinger innen enkelte av fagområdene, og at marginene er små innen andre. Komiteen påpeker også at det innen enkelte av fagområdene synes å være utfordringer med å rekruttere ansatte til vitenskapelige stillinger, og særlig til toppstillinger. Komiteen har også konkludert med at det innen flere av fagområdene ikke er dokumentert forskning og utviklingsarbeid på nivå med institusjoner i samme institusjonskategori (se kap. 2.2.7). Det kom frem av høringsuttalelsene at NLA Høgskolen bør se på sin tilsettingspraksis, og under intervjuene mente enkelte at denne praksisen bidrar til at godt kvalifiserte søkere ikke når opp i tilsettingsprosessen.

Komiteen har ikke grunnlag for å uttale seg om hva utfordringene med rekruttering ved NLA Høgskolen skyldes. Årsakene er mest sannsynlig sammensatte, slik komiteen også har fått inntrykk av gjennom intervjuer med ledelsen og representanter fra de ansatte. På grunn av utfordringene med å oppfylle kravene til førstestillinger innen enkelte fagområder og i lys av den informasjonen som komiteen har fått gjennom høringsuttalelsene og intervjuene, vil komiteen gi NLA Høgskolen et råd om å se nærmere på sin egen tilsettingspraksis. NLA Høgskolen bør gå gjennom sin tilsettingspraksis og de rammene som følger av ansettelsesforholdene, for å se om praksisen med helhetlig vurdering har ført til at høgskolen ikke klarer å rekruttere tilstrekkelig antall personer med førstestillingskompetanse og heller ikke å dokumentere forskning og utviklingsarbeid på nivå med andre akkrediterte høgskoler.

Utøve faglig virksomhet i tråd med anerkjente prinsipper

Siste del av andre setning i § 1-5 (1) slår fast at institusjonene har ansvar for å sikre at undervisning, forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid utøves i overensstemmelse med anerkjente vitenskapelige, kunstfaglige, pedagogiske og etiske prinsipper.

I Ot.prop 67 (2006–2007) kapittel 13 «Merknader til bestemmelsen» (§ 1-5) skriver departementet blant annet:

«*Anerkjent*» viser ikke til selve innholdet i forskningen, men innebærer et krav om redelighet og skikkelighet, og at forskningsvirksomheten følger det som oppfattes som god praksis i lys av nasjonale og internasjonale faglige og forskningsetiske prinsipper. Bestemmelsen innebærer langt høyere fagetiske krav enn grensen mot vitenskapelig uredelighet slik den fremgår av den vedtatte, men ennå ikke ikrafttrådte, lov om forskningsetikk (s. 18).

NLA Høgskolen erkjenner i sin redegjørelse (s. 12) at det «i noen spørsmål finnes spenninger mellom høgskolens verdigrunnlag, utbredte oppfatninger i samfunnet og i noen av institusjonene det utdannes arbeidskraft til». Dette kan ifølge NLA Høgskolen reise spørsmål om rekkevidden av begrepet «anerkjente» i universitets- og høyskoleloven § 1-5 (1). Hvilke spørsmål som kan reises, er ikke presisert.

Komiteen legger til grunn at hva som anses for anerkjente vitenskapelige prinsipper, vil variere mellom ulike fagområder. NLA Høgskolen har mange fagområder, og høgskolen har i dokumentasjonen kommet med mange betraktninger om akademisk frihet som er relatert til fagområdet teologi, religion og filosofi. NLA Høgskolen gjør også godt rede for noen av de spenningene som har vært mellom forskningsresultater ved høgskolen og eierorganisasjonenes verdisyn innen dette fagområdet.

Høgskolen utdanner arbeidskraft og bidrar med forskningsresultater til andre deler av samfunnet enn de som er mest aktuelle for Avdeling for teologi, religion og filosofi, for eksempel barnehage- og skolesektoren. Fagområdet teologi er langt fra det største fagområdet ved institusjonen. Komiteen forventer at NLA Høgskolen også har oppmerksomhet på de nasjonale og internasjonale forskningsetiske prinsippene de øvrige fagområdene må forholde seg til. Det å ha et forskningsetisk utvalg med mandat til å se på vitenskapelig uredelighet er ikke tilstrekkelig ivaretagelse av disse prinsippene.

Både høringsuttalelser fra sommeren 2020 og uttalelser under institusjonsbesøket har bidratt til at komiteen ser behov for at NLA Høgskolen ser nærmere på hvordan høgskolen håndterer spenningene mellom eget verdigrunnlag og anerkjente vitenskapelige, kunstfaglige, pedagogiske og etiske prinsipper på en tilfredsstillende måte. Høgskolen bør her ha en særlig bevissthet knyttet til om høgskolens konfesjonsmessige ståsted står i veien for at disse prinsippene blir ivaretatt på en tilfredsstillende måte.

Selvstendig ansvar for innholdet i undervisningen og rett til å velge emne og metode for forskning samt rett til å offentliggjøre sine resultater

I § 1-5 fjerde til sjetten ledd sier universitets- og høyskoleloven at undervisere har et selvstendig ansvar for innholdet i undervisningen, og at vitenskapelig ansatte har rett til å velge emne og metode for sin forskning og rett til å offentliggjøre sine resultater. De vitenskapelig ansatte skal også sørge for at offentliggjøringen skjer.

Komiteen har lagt til grunn at alle institusjoner som benytter seg av retten til å ha et verdigrunnlag, har ansvar for å sikre at verdigrunnlaget er innenfor de rammene som settes i § 1-5 (1). Bestemmelsen i § 1-5 (2) gjelder ikke eksplisitt for private institusjoner som er etablert på et religiøst grunnlag, men etter komiteens vurdering bør det kunne forventes at disse institusjonene tar et særlig ansvar for å sikre at de ansattes forskningsfrihet også

omfatter retten til å arbeide med forskningsspørsmål og publisere resultater som kan være i konflikt med institusjonenes verdigrunnlag.

NLA Høgskolen ønsker å verne om den akademiske friheten ved å tilby forskerne en plattform som har et eksplisitt verdigrunnlag som basis for sitt akademiske virke, og høgskolen har i tilsettingsprosessene forsikret seg om at de ansatte vil jobbe for å realisere høgskolens formål og være lojale mot høgskolens verdigrunnlag.

Ut fra dokumentasjonen og de intervjuene komiteen har gjennomført, finner komiteen det sannsynlig at de som blir ansatt og underviser ved NLA Høgskolen, har et selvstendig faglig ansvar for innhold og opplegg i undervisningen innenfor de rammene som er fastsatt i eller i medhold av lov.

Komiteen vil fremholde at selv om ansatte er lojale mot verdigrunnlaget og bruker dette som basis for sitt akademiske virke, må de ansatte kunne involvere seg i alle relevante forskningsfelt «wherever the search for truth and understanding may lead» (blant annet gjengitt i NLA Høgskolens redegjørelse).

I dokumentasjonen har høgskolen gjort rede for hvordan prinsippet om akademisk frihet blir ivaretatt i valg av forskningsfelt, metoder og publisering av forskningsresultater ved Avdeling for teologi, religion og filosofi. Høgskolen mener at forskerne ved den nevnte avdelingen ikke har møtt motstand internt, selv om resultatene noen ganger har vært i strid med det eierne måtte mene. I dokumentasjonen redegjør høgskolen i liten grad for hvordan prinsippene blir ivaretatt i de seks øvrige fagområdene.

Ut fra dokumentasjonen og de intervjuene komiteen har gjennomført, finner komiteen det også sannsynlig at de som har vært gjennom en tilsettingsprosess og driver forskning ved NLA Høgskolen, har frihet til å velge emne og metode for sin forskning og står fritt til å publisere resultatene. Komiteen vil likevel påpeke at usikkerhet om hvorvidt de ansatte har denne friheten, synes å føre til at noen ansatte ved NLA Høgskolen praktiserer en form for selvsensur.

NLA Høgskolen er ikke en teologisk høgskole, og kun et mindretall av studentene og de ansatte er tilknyttet Avdeling for teologi, religion og filosofi. For komiteen har det vært viktig å forsikre seg om at det også i høgskolens andre fagmiljøer er rom for ulike perspektiver, selv perspektiver som måtte stå i motstrid til NLAs verdigrunnlag.

På spørsmål fra komiteen var det delte meninger om det ved NLA Høgskolen ville være rom for forskningsprosjekter som kan gi resultater som ikke er i tråd med institusjonens verdidokument. Komiteen mener det er problematisk at enkelte ansatte synes å være i tvil om det ville være rom for eksempelvis et forskningsprosjekt om ulike familieformer – noe som må anses for å være et legitimt forskningsområde innen pedagogikk og lærerutdanning. Komiteen oppfatter det som ble sagt under enkelte av intervjuene, som et eksempel på at det kan forekomme selvsensur ved høgskolen. At forskere opplever usikkerhet knyttet til hva man kan velge av forskningsområder og -posisjoner, er etter komiteens vurdering problematisk, selv om det kun er en liten minoritet som opplever det slik. Også ansatte som selv ikke har praktisert selvsensur, gir uttrykk for at de er usikre på om alle ansatte ved høgskolen har denne friheten. Etter komiteens oppfatning bør alle ansatte ved NLA Høgskolen være trygge på at de har akademisk frihet.

Komiteen vurderer at de ansatte har noen føringer for undervisningens innhold og tilrettelegging, noe som også er vanlig praksis ved andre utdanningsinstitusjoner. Ved NLA Høgskolen kan den enkelte underviser trekke inn egen forskning, selv om den ikke er i overensstemmelse med den nyeste forskningen eller NLA Høgskolens verdigrunnlag, så lenge den ansatte gjør rede for NLA Høgskolens syn. Komiteen vurderer det som positivt at det trekkes inn flere perspektiver i undervisningen, og har ikke sett noen eksempler på at lærestoff som støtter høgskolens verdigrunnlag, velges fremfor mer oppdatert lærestoff. Komiteen legger også til grunn at utdanningene er basert på det fremste innen tilgjengelig forskning, kunnskap og erfaring, og at det er grunnleggende for å sikre et høyt faglig nivå på utdanningene.

Oppsummering

Universiteter og høgskoler har en plikt til å fremme og verne om akademisk frihet. Samtidig har institusjonen rett til å utforme sitt eget faglige og verdimessige grunnlag innenfor de rammene som er fastsatt i eller i medhold av lov. Komiteen har konkludert med at NLA Høgskolen i balansegangen mellom hensynet til akademisk frihet og retten til å utforme et eget verdigrunnlag ikke har tatt tilstrekkelig hensyn til prinsippene i første ledd om å fremme og verne akademisk frihet blant ansatte og studenter.

NLA Høgskolen har rett til å legge føringer på innholdet i undervisningen og vektlegge læringsinnhold som støtter opp om høgskolens verdigrunnlag, så lenge føringene er innenfor de rammene som er fastsatt i eller i medhold av lov. Komiteens vurdering er at NLA Høgskolen i balansegangen mellom de ansattes akademiske frihet og hensynet til eget institusjonens verdigrunnlag har en praksis med å la ansatte ha selvstendig faglig ansvar for innhold og opplegg for undervisningen som er innenfor de rammene som er fastsatt i universitets- og høyskoleloven.

NLA Høgskolen benytter seg av sin rett til å ansette kandidater som vil bidra til at høgskolens formål realiseres ut fra institusjonens verdimessige grunnlag. NLA Høgskolen må i sin tilsettingspraksis balansere hensynet til verdigrunnlaget og hensynet til å ha høy kvalitet i forskning og undervisning. Komiteen finner at de ansatte ved NLA Høgskolen har rett til å velge emne og metode for sin forskning eller sitt utviklingsarbeid innenfor de rammene som følger av ansettelsesavtale eller særskilt avtale. Komiteen anbefaler NLA Høgskolen å gå gjennom sin tilsettingspraksis og de rammene som følger av ansettelsesforholdene, for å se om praksisen med helhetlig vurdering har ført til at høgskolen ikke klarer å rekruttere tilstrekkelig antall personer med førstestillingskompetanse og å dokumentere forskning og utviklingsarbeid på nivå med andre akkrediterte høgskoler.

Komiteens vurdering er at NLA Høgskolen sørger for åpenhet om resultater fra forskning eller faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid. De vitenskapelig ansatte ved høgskolen har rett til å offentliggjøre sine resultater og skal sørge for at offentliggjøring skjer.

NLA Høgskolen må dokumentere at institusjonen verner og fremmer akademisk frihet, og at den sikrer at undervisning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid holder et høyt faglig nivå og utøves i overensstemmelse med anerkjente vitenskapelige, kunstfaglige, pedagogiske og etiske prinsipper.

NLA Høgskolen må utøve sitt verdimesige grunnlag, som er fastsatt med hjemmel i universitets- og høyskoleloven § 1-5 (2), innenfor de rammene som er fastsatt i universitets- og høyskoleloven § 1-5 (1).

Komiteens råd til hvordan NLA Høgskolen bør arbeide med å fremme og verne akademisk frihet

NLA Høgskolen har en positiv plikt til å fremme og verne akademisk frihet, og institusjonen har samtidig rett til å utforme sitt eget verdigrunnlag. NLA Høgskolen har full rett til selv å bestemme hvordan høgskolen skal ivareta denne positive plikten, så lenge den fremmer og verner akademisk frihet. Komiteen vil likevel gi noen råd om hvordan NLA Høgskolen kan arbeide for å fremme og verne akademisk frihet ved institusjonen.

Under institusjonsbesøket møtte komiteen flere vitenskapelig ansatte som var opptatt av å utvikle sine fagområder i tråd med anerkjente vitenskapelige og pedagogiske prinsipper, og som hadde konstruktive refleksjoner rundt hvordan det er å drive med faglig virksomhet ved en høgskole med et tydelig verdigrunnlag. Det var delte meninger om hvordan høgskolen skal håndtere de spenningene som ligger mellom verdigrunnlaget og den positive plikten høgskolen har til å fremme og verne akademisk frihet, men komiteen erfarte at mange ønsket at ledelsen legger til rette for gode faglige debatter om dette.

Komiteen har merket seg et stort spenn mellom selve formuleringene i verdidokumentet og hva de ansatte faktisk legger i formuleringene. Flere ansatte finner deler av verdidokumentet problematisk, men velger å forholde seg positivt til de delene som appellerer til dem. Komiteen har også registrert en betydelig nyansesforskjell mellom formuleringene i strategiplanen og formuleringene i verdidokumentet.

Komiteen kan ikke se at NLA Høgskolen har imøtekommet tilbakemeldingene som den mottok i høringsuttalelsene. Flere av høringsinstansene trakk frem relevante tema som de mente høgskolen måtte sette på dagsorden, blant annet praksis ved tilsetninger, hvor fritt høgskolen står når det gjelder å fremme sine religiøse eller livssynsmessige særinteresser, og forholdet mellom individuell akademisk frihet og institusjonell styring. Komiteen oppfatter det som om ledelsen er mer opptatt av de juridiske sidene ved akademisk frihet enn av de faglige diskursene om å fremme og verne akademisk frihet.

Komiteen vil derfor sterkt anbefale at høgskolen setter i gang en prosess som involverer hele institusjonen. I en slik prosess bør høgskolen diskutere problemstillinger som ble trukket frem av høringsinstansene. Komiteen mener at NLA Høgskolen med fordel kan trekke veksler på eksterne ressurser i denne prosessen, for eksempel forskere ved andre konfesjonsbundne utdanningsinstitusjoner og noen som har kompetanse på å fasilitere interne prosesser i organisasjoner. Gitt de begrensningene som ligger i verdigrunnlaget og i den tilsettingspraksisen NLA Høgskolen har, bør høgskolen også vurdere om det lar seg gjøre å rekruttere ansatte med høy kompetanse innen alle fagområdene.

Tilleggsvurdering

Innledning

Komiteen har lest betenkningen fra Ernst & Young som var vedlagt NLA Høgskolens offentlige uttalelse. Komiteen oppfatter det som at Ernst & Young legger til grunn at det må påvises brudd på den individuelle akademiske friheten for at NOKUT skal kunne fastsette oppretting overfor en institusjon. Det er imidlertid komiteens oppfatning at lovens forarbeider også kan støtte en bredere fortolkning som inkluderer institusjonenes ansvar for å fremme og verne akademisk frihet.

. Ettersom både academia og samfunnet for øvrig har interesse av at de høyere utdanningsinstitusjonene fremmer og verner om en kultur som forholder seg kritisk til etablerte sannheter og forestillinger, vurderer komiteen det også som mest hensiktsmessig å legge til grunn en tolkning som innebærer at institusjonene har et ansvar for å fremme og verne om den akademiske friheten.

Komiteen har i sin lesing av forarbeidene til loven funnet grunnlag for tolkning av § 1-5 første ledd som er bred og inkluderer institusjonenes ansvar. Komiteen legger her til grunn Ot.prp. nr. 67 (2006–2007), der det er et eget kapittel som bærer tittelen «Institusjonens ansvar for tilrettelegging (utvalgets første ledd)» (s. 9–10). I dette kapittelet er departementets vurdering at det er «viktig at universiteters og høyskolars ansvar for å fremme og verne om den akademiske friheten fremgår tydelig i loven» (s. 10). Departementet sier videre at forslaget til lovformulering pålegger institusjonene en positiv plikt til å fremme og verne om den akademiske friheten. Departementet understreker at denne plikten innebærer å sikre at virksomheten utøves i samsvar med anerkjente vitenskapelige, kunstfaglige, pedagogiske og etiske prinsipper, noe som gjør at komiteen også legger til grunn en tydelig kobling mellom første og andre setning i § 1-5 første ledd. Når det gjelder fjerde til sjette ledd i § 1-5, ser komiteens tolkning ut til å være på linje med den juridiskebetenkningen fra Ernst & Young..

Komiteen har, i kraft av mandatet den har til å gjøre en faglig bedømming, tolket lovverket. Komiteen er satt sammen av representanter fra universitets- og høyskolesektoren og fra samfunns- og arbeidslivet og legger til grunn at universitets- og høyskoleloven ikke utelukkende skal være et verktøy for jurister. Derfor er det komiteens vurdering at universitets- og høyskoleloven må kunne tolkes og anvendes i universitets- og høyskolesektoren, så vel som i samfunnet ellers. Komiteens forståelse er at universitets- og høyskoleloven § 1-5 første ledd må inkludere institusjonenes ansvar for å fremme og verne om den akademiske friheten. Den tolkningen som komiteen har lagt til grunn, og som den også finner støtte for i lovens forarbeider, mener komiteen vil være rimelig i både fra en akademisk synsvinkel og en alminnelig borgers samfunnssyn.

Opprinnelig innstilling og krav til oppretting

I sin opprinnelige innstilling konkluderte den sakkyndige komiteen med at kravene i universitets- og høyskoleloven § 1-5 første ledd ikke er oppfylt, og at retten som universitets- og høyskoleloven § 1-5 (andre ledd) gir NLA Høgskolen til å utforme sitt faglige og verdimesseige grunnlag, ikke utøves innen de rammer som er fastsatt i § 1-5 første ledd.

Komiteen har foreslått følgende krav til oppretting:

NLA Høgskolen må dokumentere at institusjonen verner og fremmer akademisk frihet, og at den sikrer at undervisning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid holder et høyt faglig nivå og utøves i overensstemmelse med anerkjente vitenskapelige, kunstfaglige, pedagogiske og etiske prinsipper.

NLA Høgskolen må utøve sitt verdimeslige grunnlag, som er fastsatt med hjemmel i universitets- og høyskoleloven § 1-5 (2), innenfor de rammene som er fastsatt i universitets- og høyskoleloven § 1-5 (1).

Selv om komiteen kunne observere en viss usikkerhet knyttet til om den individuelle retten til akademisk frihet er oppfylt, konkluderte komiteen med at kravene i universitets- og høyskoleloven §§ 1-5 (4), (5) og (6) er oppfylt. Komiteen kom imidlertid frem til at NLA Høgskolen ikke oppfyller kravet i § 1-5 (1), og at den retten høgskolen har til å utforme sitt eget verdigrunnlag etter § 1-5 (2), ikke utøves innen de rammer som er fastsatt i § 1-5 (1). I sitt forslag til krav om oppretting har komiteen ikke kommet med konkrete tiltak som NLA Høgskolen må gjennomføre for å dokumentere at høgskolen fremmer og verner akademisk frihet. Komiteen anbefaler at høgskolen vurderer hvordan verdidokumentet påvirker institusjonens tilsettingspraksis og utøvelsen av de anerkjente prinsippene som er nevnt i loven.

Tolkning av universitets- og høyskoleloven § 1-5

Det er første gang en sakkyndig komité eksplisitt har fått som mandat å vurdere hvorvidt en institusjon oppfyller kravene i universitets- og høyskoleloven § 1-5. For å tolke denne bestemmelsen har komiteen lagt til grunn forarbeidene til universitets- og høyskoleloven, Ot.prp. 79 (2003–2004) og Ot.prp. 67 (2006–2007), og sakkyndige vurderinger i NOKUTs tilsynsrapporter i forbindelse med institusjonsakkrediteringer der akademisk frihet og verdigrunnlag har vært tematisert:

- Det teologiske Menighetsfakultetet (2004)
- Diakonhjemmet Høgskole (2005)
- Misjonshøgskolen (2008)
- Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning (2008)
- Ansgar Teologiske Høgskole (2010)
- Fjellhaug Internasjonale Høgskole (2017)

Lovens forarbeider

I Ot.prp. nr. 79 (2003–2004) om lov om universiteter og høyskoler, som ble lagt til grunn da Stortinget i 2004 vedtok å innlemme private høgskoler i lov om universiteter og høyskoler, skriver departementet:

Annet ledd: Bestemmelsen er i stor grad en videreføring av de prinsipper som i dag er nedfelt i de alternative vilkår for å kunne søke om statstilskudd etter privathøyskoleloven. Bestemmelsen er særlig praktisk viktig for private institusjoner som er etablert som faglig-pedagogiske alternativ eller som er etablert av etiske eller religiøse grunner. *Bestemmelsen*

tydeliggjør at retten til å ha en slik alternativ innretning av virksomheten er en del av den overordnede akademiske friheten. En institusjons alternative faglige eller verdimessige grunnlag må ikke være overstyrende i forhold til det vitenskapelige innholdet i undervisningen og forskningen. (s. 79, komiteens utheving)

Lovteksten ble som følger:

1–5 Akademisk og kunstnerisk frihet (1) Universiteter eller høyskoler kan ikke gis pålegg eller instruksjoner om a) læreinnholdet i undervisningen og innholdet i forskningen eller i det kunstneriske og faglige utviklingsarbeid. b) individuelle ansettelses eller utnevnelser. (2) Institusjoner under denne lov har rett til å utforme sitt eget faglige og verdimessige grunnlag innenfor de rammer som er fastsatt i eller i medhold av lov. (uhl. 2005 opprinnelig kunngjort versjon)

Gjennom Ot.prp. nr. 67 (2006–2007) ble prinsippet om akademisk frihet utdypet i universitets- og høyskoleloven § 1-5 (1). Komiteen har lagt til grunn følgende merknad på s. 19:

Bestemmelsen er en videreføring av universitets- og høyskoleloven § 1–5 andre ledd bortsett fra tilføyelsen av «ellers». Ordet «ellers» innebærer en avgrensning av institusjonenes rett til å utforme sitt eget faglige og verdimessige grunnlag ved at det må skje i tråd med de prinsippene som følger av første ledd. Prinsippene i første ledd er overordnede og skal gjelde for alle institusjoner som gir akkreditert utdanning på høyere nivå. Tilføyelsen medfører ingen realitetsendring i forhold til det som må ansees som gjeldende rett. Bestemmelsen er i praksis særlig viktig for private institusjoner som er etablert på et religiøst grunnlag.

Odelstingsproposisjonene viser at det overordnede prinsippet om akademisk frihet ble fastsatt i universitets- og høyskoleloven i 2003. Da den individuelle retten til akademisk frihet ble lovfestet i 2006, ble også det overordnede prinsippet presisert som å fremme og verne akademisk frihet, herunder sikre høyt faglig nivå og utøvelse i overensstemmelse med anerkjente prinsipper.

Komiteen fikk i mandat både å vurdere om det generelle kravet i § 1-5 (1) er oppfylt, og om kravene til individuell akademisk frihet som er satt i §§ 1-5 (4), (5) og (6), er oppfylt. Slik komiteen leser Ot. prp. nr. 67 (2006-2007), må de nevnte kravene sees i sammenheng med § 1-5 (2), som komiteen også er satt til å vurdere. Forholdet mellom § 1-5 (1) og § 1-5 (2) er særlig relevant, ettersom det i odelstingsproposisjonen blant annet står at «[o]rdet «ellers» innebærer en avgrensning av institusjonenes rett til å utforme sitt eget faglige og verdimessige grunnlag ved at det må skje i tråd med de prinsippene som følger av første ledd» (s. 19).

Ernst & Young fremholder at akademisk frihet utelukkende er et juridisk anliggende, og etterlyser bevis på brudd på den akademiske friheten. Slik komiteen oppfatter anførselen, ser EY på akademisk frihet utelukkende som en rettighet for de ansatte. Komiteen vil fastholde at selv om akademisk frihet er en rettighet for ansatte, er rettigheten knyttet til formålet om å sikre høy faglig kvalitet. I Ot. prp. 67 (s. 9) skriver departementet at utvalget har gitt en god definisjon og avgrensning av hva som ligger i prinsippet om akademisk frihet og skriver

Utvalget understreket at begrunnelsen for akademisk frihet er ikke først og fremst å verne den enkelte forskers rettigheter, men å sikre uavhengig, forskningsbasert kunnskap og erkjennelse til gode for borgerne, myndigheter, næringsliv og samfunnet i sin helhet, jf. kapittel 3.1.

Under kapittelet «institusjons ansvar for tilrettelegging (utvalget første ledd)» på side 9 skriver departementet:

En lovfesting av institusjonens plikt til å fremme og verne akademisk frihet må sees i sammenheng med lovens formål om å legge til rette for at universiteter og høyskoler kan tilby utdanning og utføre forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid på høyt internasjonalt nivå. Koblingen i første ledd andre setning av faglige og etiske prinsipper anses å være i samsvar med internasjonale normer.

Videre understreker utvalget at begrunnelsen for akademisk frihet ikke først og fremst er å verne den enkelte forskers rettigheter, men å sikre uavhengig, forskningsbasert kunnskap og erkjennelse til gode for borgerne, myndigheter, næringsliv og samfunnet i sin helhet (s. 4).

Tidligere sakkyndige vurderinger

Akademisk frihet er tematisert i de sakkyndige vurderingene i NOKUTs tilsynsrapporter i forbindelse med søknader om institusjonsakkreditering fra høyskoler som bygger på et verdigrunnlag. Det gjelder også for vurderinger som ble gjort før ny universitets- og høyskolelov ble vedtatt i 2005.

Den første søknaden om institusjonsakkreditering som komiteen har sett på, kom fra Det teologiske Menighetsfakultetet. På bakgrunn av den sakkyndige vurderingen gjorde denne institusjonen om på sin praksis med å bruke kallelse for å rekruttere til vitenskapelige stillinger. For å være i overenstemmelse med anerkjente ulovfestede prinsipper for tilsetninger i academia gikk Det teologiske Menighetsfakultetet over til som hovedregel å praktisere åpen utlysning og konkurranse om stillingene.

Ved Diakonhjemmet Høgskole (2004) fikk ledelsen spørsmål om hvilke konsekvenser høyskolens kristne verdigrunnlag kunne få for forskningsetisk problematikk innenfor medisin, sykepleie og annet omsorgsarbeid. Både rektor og forstander gav uttrykk for at skolens verdigrunnlag gir full frihet innenfor forskning og undervisning. I rapporten går det frem at institusjonen ser seg forpliktet til å følge sitt verdigrunnlag, men anerkjenner at norsk lov står som et overordnet prinsipp.

I vurderingen av Misjonshøgskolens søknad (2008) var problemstillingen om høyskolens verdigrunnlag i praksis problematiserer kvaliteten ved skolens faglige virksomhet, og om virksomheten er i overenstemmelse med nasjonale forskningsetiske retningslinjer. Det ble stilt en rekke spørsmål for å belyse denne problemstillingen, og den sakkyndige komiteen som vurderte Misjonshøgskolen, tilrår at det blir standard prosedyre å stille slike spørsmål i vurderinger av søknader om institusjonsakkreditering.

I vurderingen av søknaden fra Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning (2008) stilte komiteen spørsmål om forskningsfrihet og bekjennelsesfrihet. Det går frem at det fra ledelsens side ble understreket at institusjonen har lagt de nasjonale forskningsetiske retningslinjene til grunn, og dette ble bekreftet av de vitenskapelig ansatte.

I vurderingen av søknaden fra Ansgar Teologiske Høgskole (2010) stilte de sakkyndige spørsmål om forskningsfrihet relatert til institusjonens verdigrunnlag og den historiske utviklingen av institusjonen, og de som ble intervjuet, bekreftet at Ansgar Teologiske Høgskole var blitt en høgskole som forvaltet en god allmennvitenskapelig tilnærming til sine fagområder og sin forskning.

I vurderingen av søknaden fra Fjellhaug Internasjonale Høgskole (2017) går det frem at komiteen under institusjonsbesøket la vekt på å få klarhet i hvordan balansen mellom et klart verdigrunnlag og akademisk frihet ble håndtert ved høgskolen. Både styreleder, høgskoleledelsen og de ansatte ved begge avdelingene var under institusjonsbesøket tydelige på at ved en eventuell konflikt mellom eier/finansieringsinstitusjonene og kravene til forskningsfrihet i universitets- og høyskoleloven måtte verdigrunnlaget vike for prinsippet om at forskningsresultater skulle publiseres, selv om resultatene utfordret verdigrunnlaget. Noen mente at spenningsforholdet også kunne være positivt – at dialektikken mellom forskningsfrihet og verdier kunne være interessant og bidra til utvikling. Det ble også fremholdt at eierorganisasjonen var innforstått med at i søken etter ny kunnskap – som satsning på forskning innebærer – kan det oppstå konfliktsituasjoner.

Eksemplene over viser at sakkyndige komiteer har tematisert forhold som tangerer arbeidet med å fremme og verne akademisk frihet i universitets- og høgskolesektoren. I disse eksemplene har ikke komiteene vurdert om det er brudd på den individuelle akademiske friheten, men om institusjonene har en god allmennvitenskapelig tilnærming, om de sikrer høyt faglig nivå, og om de utøver sine faglige virksomheter i overensstemmelse med anerkjente forskningsetiske prinsipper. Eksemplene viser at høgskolene erkjenner at prinsippet om akademisk frihet avgrenser den retten institusjonene har til å utforme sitt eget faglige og verdimeslige grunnlag. Eksemplene viser også at komiteene har sett på akademisk frihet som noe mer enn en rettighet for de ansatte. Når det gjelder Fjellhaug Internasjonale Høgskole, viser rapporten fra de sakkyndige for eksempel at denne høgskolen på et overordnet nivå erkjenner at hensynet til akademisk frihet kommer foran hensynet til verdigrunnlaget. Når det gjelder NLA Høgskolen mener komiteen at institusjonen verken i dokumentasjonen eller i intervjuer under institusjonsbesøket har vist at den legger til grunn en slik erkjennelse.

Oppsummering

Komiteen oppfatter ikke vurderinger av akademisk frihet utelukkende som et juridisk anliggende. Akademisk frihet har vært et sentralt prinsipp innenfor academia i lang tid, også før universitets- og høyskoleloven ble vedtatt i 2005, og er et tema som er gjenstand for mange faglige diskurser. Vi oppfatter det vi har lest i Ot.prp. nr. 67, som at lovfestingen

av det overordnede prinsippet skal være en ramme for institusjonens arbeid med å fremme og verne akademisk frihet. Akademisk frihet handler derfor ikke bare om den individuelle retten til den enkelte ansatte, men også om institusjonenes ansvar for å fremme og verne akademisk frihet. Derfor mener komiteen at innholdet i akademisk frihet bør defineres og utvikles innen akademia.

Kilder

I tråd med sitt mandat har komiteen gjort en sakkyndig vurdering, og vurderingene av akademisk frihet bygger på følgende kilder:

- NLA Høgskolen sin redegjørelse for hvordan høgskolen ivaretar prinsippet om akademisk frihet
- høringsuttalelser til utredningen *Akademisk frihet*
- NLA Høgskolens øvrige dokumentasjon, mottatt 13. november 2020 og 24. februar 2021
- samtaler komiteen hadde med studenter, ansatte og ledelsen ved NLA Høgskolen og med høgskolens samarbeidspartnere under institusjonsbesøket ved NLA Høgskolen 8.–10. februar 2021

Komiteen har lagt vekt på at det å fremme og verne akademisk frihet, herunder sikre at undervisning, forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid holder et høyt faglig nivå og utøves i overensstemmelse med anerkjente vitenskapelige, kunstfaglige, pedagogiske og etiske prinsipper, er en positiv forpliktelse som går ut over det å sikre ansattes rettigheter i henhold til §§ 1-5 (4), (5) og (6). Komiteen har vurdert kravene i §§ 1-5 (4), (5) og (6) som oppfylt.

Komiteens vurdering av kildene

I sin innstilling har komiteen vurdert hvordan NLA Høgskolen balanserer mellom plikten til å fremme og verne akademisk frihet og den retten høgskolen har til å bygge sin praksis på et faglig eller verdimeessig grunnlag. Komiteen bygger vurderingene av å fremme og verne akademisk frihet på den dokumentasjonen NLA Høgskolen selv har lagt frem. I dokumentasjonen finner komiteen to sitater som gjør at komiteens vurdering er at høgskolen ikke fremmer og verner akademisk frihet.

Det ene sitatet er følgende: «NLA Høgskolen vil *verne* både om den institusjonelle og individuelle akademiske friheten, ved å tilby forskere en plattform som har et eksplisitt formulert verdigrunnlag som basis for sitt akademiske virke, og studenter et alternativt studiested» (s. 3, vår utheving).

Etter komiteens vurdering har NLA med denne formuleringen bare tatt hensyn til første delen av sitatet fra Ot.prp. nr. 79 (2003–2004) som komiteen har gjengitt over. Komiteen vurderer det altså slik at NLA Høgskolens forståelse av akademisk frihet ikke dekker hele rekkevidden av akademisk frihet, og den tar ikke høyde for den andre delen av

formuleringen fra Ot. Prp. nr. 79 om at det verdimesige grunnlaget ikke skal overstyre det vitenskapelige innholdet i undervisning og forskning.

NLA Høgskolens forståelse av akademisk frihet tar ikke høyde for at en institusjon med et verdigrunnlag, har en positiv plikt til å sikre at verdigrunnlaget praktiseres innen rammen av § 1-5 (1) i universitets- og høyskoleloven. Under institusjonsbesøket ga både studenter og ansatte uttrykk for at de ønsket at forholdet mellom akademisk frihet og verdidokumentet blir satt på dagsorden, for å klargjøre hvordan denne balansen blir ivaretatt ved NLA Høgskolen. Komiteen kan derfor ikke se at NLA Høgskolen, verken i den skriftlige dokumentasjonen, gjennom intervjuene eller i tilsvarsrunden, erkjenner at plikten til å fremme og verne akademisk frihet innebærer en avgrensning av den retten høgskolen har til å utforme sitt eget verdigrunnlag.

Det andre sitatet er dette: «NLA Høgskolen skal fremme og verne akademisk frihet. Disse oppgavene og pliktene påligger institusjonen etter gjeldende norsk lov, som også gir institusjoner rett til å utforme sitt eget faglige og verdimesige grunnlag» (s. 4). I Ot.prp. nr. 67 (s. 19) blir det slått fast at denne retten til å utforme et verdigrunnlag er avgrenset av § 1-5 (2). Komiteens vurdering av de høringsuttalelsene de ansatte kom med til NLA-utredningen, er at alle er positive til at høgskolen satte i gang et initiativ for å få akademisk frihet på dagsorden. Ingen høringsuttalelser tar imidlertid til orde for at den praksisen NLA Høgskolen har per i dag, er i overensstemmelse med prinsippet om å verne og fremme akademisk frihet. Snarere etterlyser høringsuttalelsene en tydeliggjøring av hvordan NLA Høgskolen fremmer og verner akademisk frihet. Blant annet skriver en av de som kom med innspill, at høgskolen må vurdere om det er mulig med «sameksistens mellom tydelige kristne verdier og den realitet at både ansatte og studenter utgjør en pluralistisk gruppe». En forskergruppe ved Avdeling for lærerutdanning, som er den største avdelingen ved NLA Høgskolen, skriver at de er glade for at det er satt søkelys på ansettelsesprosesser. Avdeling for pedagogikk skriver at utredningen «i liten grad [tar] høyde for at graden av frihet varierer innenfor ulike typer forskning (jf. NESH forskningsetiske retningslinjer)».

På grunnlag av den skriftlige dokumentasjonen komiteen har fått, og intervjuene under institusjonsbesøket har komiteen konkludert med at NLA Høgskolen ikke i tilstrekkelig grad fremmer og verner akademisk frihet, og at NLA Høgskolen i praktiseringen av sitt verdigrunnlag ikke tar tilstrekkelig hensyn til plikten til å fremme og verne akademisk frihet.

Etter å ha lest dokumentasjonen fikk komiteen inntrykk av at NLA Høgskolen har en praksis som er utviklet for å ivareta forskning og undervisning innen fagområdet teologi, og institusjonsbesøket bekreftet det inntrykket. Komiteen finner at høgskolen ikke har noen refleksjoner omkring hvordan akademisk frihet blir ivaretatt innen de andre fagområdene, og anbefaler blant annet en gjennomgang av høgskolens tilsettingspraksis for å sikre *at undervisning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid holder et høyt faglig nivå og utøves i overensstemmelse med anerkjente vitenskapelige, kunstfaglige, pedagogiske og etiske prinsipper*. Komiteen har for øvrig merket seg at også ansatte innen fagområdet teologi har hatt kritiske merknader til høgskolens praktisering av akademisk frihet. De kritiske

merknadene som er kommet, både gjennom høringsrunden og i intervjuene under institusjonsbesøket, handlet i stor grad om overordnet akademisk frihet i § 1-5 (1), selv om det også ble gitt uttrykk for tvil om at alle hadde individuell rett til akademisk frihet ved høgskolen.

Vurdering av nye faktaopplysninger i uttalelsen fra NLA Høgskolen

I NLA Høgskolens uttalelse legger høgskolen gjennom vedlegget fra Ernst & Young frem ny dokumentasjon på at høgskolen fremmer og verner akademisk frihet. Høgskolen gjør rede for at i forbindelse med at ansatte i 2019 offentlig kritiserte NLA Høgskolens praktisering av akademisk frihet, inviterte daværende rektor Waaler de ansatte til en åpen samtale rundt praktiseringen av akademisk frihet. Da ble følgende tre spørsmål ble stilt til de ansatte:

1. Mener dere NLA Høgskolens ledelse og styre hver for seg eller sammen, i de siste fem år, har blandet seg inn i forskningen til enkeltforskere som er ansatt på NLA?
2. Er det eksempler på forsøk fra NLA Høgskolens daglige ledelse i denne perioden der administrasjonen har prøvd å hindre ansattes faglige brytninger mellom ulike syn?
3. Er det eksempler på saker der NLA Høgskolens daglige ledelse i denne perioden har hindret de ansattes ulike syn fra å komme til uttrykk?

Under institusjonsbesøket fikk komiteen vite at rektor hadde hatt møter med de ansatte, og at de ansatte ikke kunne legge frem bevis på at de ikke hadde akademisk frihet. På det tidspunktet var ikke komiteen kjent med hvilke spørsmål rektor stilte de ansatte. Hadde komiteen hatt disse opplysningene under institusjonsbesøket, ville det ha vært nærliggende å spørre de som ble intervjuet, om de oppfattet disse spørsmålene som dekkende for det de oppfattet som problemer med den akademiske friheten. Spørsmålene som ble stilt i 2019, virker relevante i forbindelse med de kravene i universitets- og høyskoleloven som komiteen anser som oppfylt, men møtene mellom rektor og de ansatte kan ikke ses som bevis på at NLA Høgskolen fremmer og verner akademisk frihet i henhold til § 1-5 (1).

Komiteen vil fremholde at når ansatte utfordrer ledelsens forståelse av akademisk frihet, bør ledelsen kunne klargjøre overfor sine ansatte hvordan institusjonen etterlever prinsippet om akademisk frihet, uten at de ansatte trenger å legge frem «bevis» på at prinsippet ikke etterleveres. Komiteen har ikke kunnet ta stilling til om de ansatte har rett i sine påstander, men kan heller ikke se at det er blitt gjort forsøk på å klare opp i det som oppfattes som en uenighet om forståelsen av akademisk frihet mellom ansatte og ledelsen.

Om NLA Høgskolens offentlige uttalelse

NLA Høgskolen skriver i sin offentlige uttalelse at komiteens innstilling er utarbeidet på et sviktende juridisk grunnlag. Komiteen kan ikke se at innstillingen er utarbeidet på sviktende juridisk grunnlag. Komiteen har lagt til grunn departementets merknader til bestemmelsene om akademisk frihet i sin forståelse av kravet. Komiteen har heller ikke skrevet innstillingen som en vitenskapelig tekst, men fulgt NOKUTs praksis for en sakkyndig vurdering. Komiteen har lest dokumentasjonen og gjennomført institusjonsbesøk for å utdype og verifisere opplysninger som kom frem i den skriftlige dokumentasjonen.

Betenkning fra Ernst & Young mai 2021. I den offentlige uttalelsen fremholder NLA Høgskolen at komiteen ikke har kommentert betenkningen fra Ernst & Young som den fikk tilsendt i mai 2021. Komiteen tok betenkningen til etterretning, men kunne imidlertid ikke se at det er noe i betenkningen som belyser hvordan NLA Høgskolen som sådan håndterer grenseoppgangen mellom akademisk frihet og retten til å ha et verdigrunnlag. Komiteen har merket seg at også i denne betenkningen fra Ernst & Young blir det slått fast at retten til å ha et verdigrunnlag er begrenset av plikten til å fremme og verne akademisk frihet: «Retten til å ha et verdigrunnlag etter UH-loven § 1-5 andre ledd må likevel anses å være noe begrenset av hensynet til å sikre fokus på det som anses å være institusjonenes hovedformål, som kommer til uttrykk i UH-loven § 1-5 første ledd» (s. 25).

Oppfølging av høringsinnspill. Komiteens konklusjon er ikke i hovedsak basert på manglende oppfølging av høringsinnspill, slik som NLA Høgskolen fremholder i sin uttalelse (s. 2), og det er ikke det NLA Høgskolen har gjort i tidslinjen for studieåret 2020–2021, som er avgjørende. Komiteen ser imidlertid at rådene for videre oppfølging har fått stor plass i den oppsummeringen som er gjort i innstillingen, og at det derfor kan oppfattes som et grunnlag for konklusjonen. Komiteens intensjon med å vie så mye plass til rådene, var å gi konstruktive innspill til hvordan NLA Høgskolen kunne jobbe videre for å sikre at høgskolen fremmer og verner akademisk frihet.

Retten til et verdigrunnlag. I uttalelsen fra NLA Høgskolen blir det fremholdt at komiteen i utkastet til innstilling som ble sendt høgskolen for faktasjekk i juni 2021, la stor vekt på om høgskolen kunne ha et religiøst verdigrunnlag og fortsatt være akkreditert som høgskole. Videre skriver høgskolen at selv om dette ble dempet ned etter at høgskolen hadde gitt sine kommentarer til førsteutkastet, ble vurderingene stående fast i innstillingen (s. 23). Komiteen har verken i utkastet til innstilling eller i den endelige innstillingen gitt uttrykk for at NLA Høgskolen ikke kan ha et religiøst verdigrunnlag.

Komiteen er innforstått med at religionsfrihet er en menneskerett, men vil fremholde at det å tilby høyere utdanning ikke er en allmenn rettighet. For å kunne tilby akkreditert høyere utdanning skal en rekke krav i universitets- og høyskoleloven være oppfylt, herunder kravet til akademisk frihet.

Plikten til å fremme og verne akademisk frihet i universitets- og høyskoleloven § 1-5 (1) innebærer en avgrensning av institusjonens rett til å utforme et religiøst verdigrunnlag. For ordens skyld mener ikke komiteen at dette innebærer noen avgrensning i den enkeltes religionsfrihet.

Komiteen understreker at NLA Høgskolen bør ha særlig oppmerksomhet rundt det å fremme og verne akademisk frihet, og herunder påse at undervisning, forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid holder et høyt faglig nivå og utøves i overensstemmelse med anerkjente vitenskapelige, kunstfaglige, pedagogiske og etiske prinsipper. Bestemmelsen i § 1-5 (2) er utformet for å ivareta den retten til å ha et verdigrunnlag som privathøyskoleloven tidligere ga private høgskoler, og i Ot.prp. 67 skriver departementet at

«bestemmelsen er i praksis særlig viktig for private institusjoner som er etablert på et religiøst grunnlag» (s. 19).

Studenters akademiske frihet. I tilsvaret fra NLA Høgskolen blir det påpekt at komiteen mener NLA Høgskolen har «en plikt overfor ansatte og *studenter* til å fremme og verne akademisk frihet». Komiteen er enig i at dette er en uheldig formulering. Som det blir påpekt i tilsvaret, er det de ansatte som har den retten til akademisk frihet som er nedfelt i universitets- og høyskoleloven §§ 1 (4), (5) og (6). NLA Høgskolen trekker selv frem studenter når den definerer det å verne akademisk frihet som å tilby studenter et alternativt studiested. Komiteen mener også at studentene har rett til å gå på en institusjon som oppfyller kravene til å fremme og verne akademisk frihet, herunder sikre at undervisningen holder et høyt faglig nivå.

Anerkjente vitenskapelige prinsipper. I uttalelsen fra Ernst & Young står det at

[n]år det gjelder de anerkjente vitenskapelige prinsipper foreligger det ingen indikasjon på at lovgiver har ment å angi at disse skal variere mellom de ulike fagområdene. Vi kan heller ikke se at komiteen har angitt noen hjemmel som støtte for en slik anførsel. Ulike vitenskapstradisjoner og metodikk er noe annet enn vitenskapelige prinsipper.

Komiteen kan slutte seg til at anerkjente vitenskapelig prinsipper gjelder på tvers av alle fagområder, og at komiteen kunne ha formulert seg annerledes. Det komiteen ville ha frem, er at det er ulike rammefaktorer og praksis innen de ulike fagområdene, og det var refleksjoner rundt dette som var bakgrunnen for at komiteen stilte hypotetiske spørsmål om hvilke prosjekter som NLA Høgskolen kunne støtte. Eksemplet ble brukt for å få frem mulige refleksjoner om etiske prinsipper som er viktig å ivareta innen fagområdene lærerutdanning og pedagogikk, men som ikke er like relevant for fagområdet teologi. Tilsvaret tyder på at komiteen ikke fikk i gang de refleksjonene den ønsket blant samtlige personer den snakket med, og at spørsmålet ble oppfattet som provoserende av enkelte.

Tilsettingspraksis

Komiteen er kjent med hvordan akademisk frihet er tematisert i rapporter som NOKUT tidligere har utarbeidet som grunnlag for vedtak om institusjonsakkreditering. Rapportene adresserer både forskningsfrihet og om tilsettingspraksis er i overenstemmelse med anerkjente vitenskapelige prinsipper. I så henseende er rapporten som lå til grunn for akkrediteringen av Det teologiske Menighetsfakultet i 2004, mest relevant. På grunnlag av at de sakkyndige som ble oppnevnt for å vurdere søknaden, fremholdt at kallelse ikke er i overenstemmelse med anerkjente vitenskapelige prinsipper, selv om det er hjemmel for det i universitets- og høyskoleloven, endret institusjonen sin tilsettingspraksis og gikk over til utlysning og åpen konkurranse om vitenskapelige stillinger.

På samme måte som kallelse er hjemlet i universitets- og høyskoleloven, er det også hjemmel for å ha en tilsettingspraksis med helhetlig vurdering. En slik praksis bygger på utlysning og konkurranse om vitenskapelige stillinger, og så lenge tilsettingspraksisen bidrar til å sikre høgskolen tilstrekkelig med godt kvalifiserte søkere til vitenskapelige stillinger,

kan dette etter komiteens vurdering ikke anses som et brudd på anerkjente prinsipper for rekruttering til vitenskapelige stillinger.

Komiteen vurderte likevel å be om dokumentasjon på alle tilsettingsprosesser de siste tre årene. Ved å be om slik dokumentasjon kunne komiteen ha funnet ut

- hvor mange godt kvalifiserte søkere som ikke ble innkalt til intervju
- hvor mange godt kvalifiserte søkere som selv trekker seg fra tilsettingsprosessen
- hvor mange godt kvalifiserte søkere som ikke ble innstilt
- i hvor mange tilfeller den med de beste vitenskapelige kvalifikasjonene ble innstilt bak en som er mindre kvalifisert
- om styret har unnlatt å tilsette blant dem som var innstilt, slik at viktige stillinger ikke ble besatt

En gjennomgang av NLA Høgskolens tilsettingsprosesser ville innebære store mengder dokumentasjon med usikker nytteverdi. Selv om en slik gjennomgang hadde vist at NLA Høgskolen i større grad enn ellers i sektoren lar være å tilsette de best kvalifiserte søkerne, er det trolig at dette ikke ville være tilstrekkelig til å konkludere med at NLA Høgskolen ikke har håndtert balansegangen mellom hensynet til verdigrunnlaget og det anerkjente vitenskapelige prinsippet om konkurranse om vitenskapelige stillinger basert på vitenskapelige resultater.

Komiteen konkluderte med at gjennomgangen sannsynligvis ville vise at høgskolens praksis er innenfor den retten institusjonen har til å tilsette personer som bidrar til å realisere høgskolens kristne formål. Komiteen finner det sannsynlig at høgskolens tilsettingspraksis med at søkere til vitenskapelige stillinger må gjøre rede for sitt forhold til verdidokumentet, fører til at mange lar være å søke stilling ved NLA Høgskolen. Dette lar seg imidlertid ikke dokumentere, og med utgangspunkt i høringsuttalelser og intervjuer under institusjonsbesøket har komiteen anbefalt at NLA Høgskolen gjennomgår sin tilsettingspraksis.

Komiteen anbefaler høgskolen å vurdere om tilsettingspraksisen er i overensstemmelse med det å fremme og verne akademisk frihet. Komiteen har påpekt at rekrutteringspraksisen kan være en av grunnene til at NLA Høgskolen ikke oppfyller kravene til stabil forskningsvirksomhet av høy kvalitet (studiekvalitetsforskriften § 3-5 (1)). I uttalelsen skriver NLA Høgskolen ved Ernst & Young at «[a]ntallet ansatte tyder på at mange ikke ser verdigrunnlaget som veldig vanskelig å akseptere». Komiteen konstaterer også at høgskolen har mange ansatte, men har konkludert med at høgskolen ikke oppfyller kravene til å ha en relevant kompetanseprofil og en samlet kompetanse som er på nivå med sammenliknbare institusjoner i samme institusjonskategori (studietilsynsforskriften § 3-1).

Å utlyse vitenskapelige stillinger og gjøre tilsetninger på grunnlag av vitenskapelig kvalifikasjon er et anerkjent prinsipp innen høyere utdanning. Komiteen erkjenner at NLA Høgskolen har rett til å gjøre bruk av helhetlig vurdering og ansette de «som vil bidra til at høgskolens formål realiseres ut fra institusjonens verdimeslige grunnlag». De som skal tilsettes, må avklare sitt forhold til høgskolens verdidokument.

NLA Høgskolen har fremholdt at det er lett å rekruttere til vitenskapelige stillinger innen teologi, og komiteen ser også at dette fagmiljøet har større andel førstestillingskompetente enn de øvrige fagmiljøene. Komiteen stiller spørsmål ved om høgskolens tilsettingspraksis, der de som søker, må forholde seg til verdidokumentet, bidrar til at høgskolen ikke greier å ansette nok førstestillingskompetente i de andre fagområdene. Komiteen har ikke bevis for at dette er tilfellet, men mener at høgskolens problemer med å rekruttere og beholde tilstrekkelig antall ansatte med førstestillingskompetanse i flere av fagområdene tilsier at NLA Høgskolen bør gjennomgå sin tilsettingspraksis, for å vurdere om den er i strid med bestemmelsen om å fremme og verne akademisk frihet, herunder sikre at forskning og utdanning holder et høyt faglig nivå.

Avsluttende kommentarer

Komiteen har i innstillingen (s. 31) gitt råd til NLA Høgskolen om hvordan oppfølgingen av utredningen om akademisk frihet kan være, men det er opp til NLA Høgskolen å vurdere hvordan høgskolen vil dokumentere at kravene til å fremme og verne akademisk frihet er oppfylt. Komiteen anerkjenner at NLA Høgskolen fortsatt skal kunne ha en klar kristen profil, og at dette er viktig for mange ansatte ved høgskolen. At de ansatte ved NLA Høgskolen utgjør en pluralistisk gruppe, og at høgskolen har mange fagområder, synes å være en stor utfordring for høgskolen. I sin innstilling har komiteen påpekt at NLA Høgskolen ikke er en religiøs høgskole, og at dokumentasjonen og redegjørelsen i stor grad viser til erfaringer fra Avdeling for teologi, religion og filosofi. Derfor kan en prosess som involverer de ansatte, slik komiteen gir råd om, være en god måte å utvikle balansen mellom akademisk frihet og verdigrunnlaget. Det går frem av tilsvaret at «de ansatte vil naturlig være med på det videre arbeidet med den akademiske friheten, både i de vanlige medvirkningskanalene, og avdelingsvis og i seminar for institusjonen». Dersom uttalelsen fra NLA Høgskolen kan tolkes slik at det vil bli en oppfølging av høringsinnspillene etter at NLA Høgskolen har håndtert pandemien, ser komiteen positivt på det.

Komiteen har med dette avgitt sine faglige vurderinger av hvordan NLA Høgskolen forholder seg til bestemmelsene om akademisk frihet. Vi har vurdert de samme forholdene som er blitt vektlagt i NOKUTs tidligere vurderinger av søknader om institusjonsakkreditering fra institusjoner som bygger på et religiøst verdigrunnlag. Komiteen overlater til NOKUT å gjøre juridiske vurderinger og svare på de juridiske anførselene i betenkningen fra Ernst & Young.

Komiteen opprettholder konklusjonen fra sin opprinnelige innstilling.

Konklusjon

§ 1-5 (1)

Kravet i universitets- og høyskoleloven § 1-5 (1) er ikke oppfylt.

§ 1-5 (2)

Retten som universitets- og høyskoleloven § 1-5 (2) gir NLA Høgskolen til å utforme sitt faglige og verdimessige grunnlag, utøves ikke innen de rammer som er fastsatt i § 1-5 (1).

§ 1-5 (4)

Kravet i universitets- og høyskoleloven § 1-5 (4) er oppfylt.

§ 1-5 (5)

Kravet i universitets- og høyskoleloven § 1-5 (5) er oppfylt.

§ 1-5 (6)

Kravene i universitets- og høyskoleloven § 1-5 (6) er oppfylt.

2.2 Krav til akkreditering som høgskole

2.2.1 Primærvirksomhet

Studiekvalitetsforskriften § 3-4 Akkreditering av institusjoner
(2) Institusjonens primærvirksomhet skal være høyere utdanning, forskning eller kunstnerisk utviklingsarbeid og formidling.

Presentasjon og vurdering

NLA Høgskolens formål går frem av § 6 i institusjonens vedtekter:

Ut fra en kristen forståelse av natur, menneske, kultur og samfunn har NLA Høgskolen som formål å fremme danning, dyktiggjøre mennesker til tjeneste i hjem, arbeid og fritid, og bidra kritisk og konstruktivt til å møte lokale, nasjonale og globale utfordringer.

Høgskolen har forskning, utviklingsarbeid, undervisning, veiledning og formidling som sine viktigste oppgaver og vil

- legge til rette for et godt faglig, sosialt og kristent miljø for studenter og ansatte, med respekt for den enkeltes livssyn
- gi hjelp til liv- og kulturtolkning
- vie grunnlagsspørsmål stor oppmerksomhet
- studere sentrale prosesser og bærende institusjoner og strukturer i kultur og samfunn
- støtte flerfaglige tilnærminger
- bidra til danning av etisk bevissthet og fremme grunnleggende kristne holdninger og verdier: respekt for skaperverket og menneskeverdet, åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet
- forberede til tjeneste i hjem, barnehage og skole, kirke og misjon og i andre kultur -og samfunnsinstitusjoner

NLA Høgskolen tilbyr bachelor- og masterutdanninger, årsstudier og etter- og videreutdanninger innen fagområdene lærerutdanning, pedagogikk, teologi, religion og filosofi, interkulturelle studier, journalistikk, medier og kommunikasjon, musikk og økonomi og administrasjon. Høgskolen driver forskning eller kunstnerisk utviklingsarbeid innen alle sine fagområder.

NLA Eiendom AS er et selvstendig aksjeselskap med daglig leder som rapporterer til eget styre, og som leier ut bygningsmasse til NLA Høgskolen. NLA Høgskolen er representert i styret.

Komiteens vurdering er at det er dokumentert at NLA Høgskolens primærvirksomhet er utdanning, forskning og utviklingsarbeid og formidling.

Konklusjon

Kravet i studiekvalitetsforskriften § 3-4 (2) er oppfylt.

2.2.2 Organisering og infrastruktur

Studiekvalitetsforskriften § 3-4. Akkreditering av institusjoner

(3) Institusjonens organisering og infrastruktur skal være tilpasset virksomheten.

Presentasjon

Organisering

Høgskolens syv eiere utgjør generalforsamlingen til NLA Høgskolen. Generalforsamlingen skal blant annet vedta endringer i vedtektene, velge eierrepresentanter til styret, velge valgmennd og drøfte fremtidsplaner og profil for selskapet. Under institusjonsbesøket slo representanter for styret fast at eierorganisasjonene aldri gir føringer for hvilke utdanninger NLA Høgskolen skal tilby.

NLA Høgskolen baserer sin drift på statstilskudd, studieavgift og gaver. Høgskolen hadde i 2019 et overskudd på 4,8 millioner kroner og en egenkapital på 29,6 millioner. Av sum driftsinntekter på 269 millioner kroner utgjorde offentlige tilskudd 232,5 millioner, studieavgift 25,8 millioner og gaver 4,4 millioner. Det går frem av årsrapporten at høgskolen vurderer egenkapitalen og driftsoverskuddet som tilfredsstillende, og at videre oppbygging av egenkapital er prioritert for at høgskolen skal kunne håndtere husleieøkningen ved flytting til nye studiesteder i Oslo og Bergen. Planlagt innflytting i Bergen er høsten 2023 og i Oslo i løpet av 2024. NLA Høgskolen regner med at finanseringen av nye studieplasser vil bety at de statlige tilskuddene vil øke de neste årene.

Organisasjonsplanen ble vedtatt av styret i 2017, og styret har også vedtatt en justert organisasjonsplan for perioden 2021–2025. Den nye organiseringen skal legge til rette for å styrke de vitenskapelige avdelingenes posisjon ved NLA Høgskolen. Ifølge ny organisasjonsplan skal rektor ha både prorektor for forskning og formidling og prorektor for utdanning som stedfortredere. Høgskolen etablerer to linjer, én administrativ og én vitenskapelig, med hver sine ledergrupper.

NLA Høgskolen har fra 1. januar 2020 innført ny forskergruppestruktur. Av «Reviderte retningslinjer for forskergrupper ved NLA Høgskolen» (vedlegg 202) fremgår det at med den nye strukturen søker høgskolen å få på plass en organisering av forskergrupper som får frem sammenhengen mellom forskningsproduksjon og utdanningsportefølje. Videre skal den nye organiseringen bidra til at styret kan gjøre klare strategiske valg ved å tildele forskningsmidler målrettet til forskermiljøer, for å oppfylle lovpålagte forpliktelser til forskningsproduksjon.

Forskergruppene er avdelingsovergripende og konstruert for å støtte opp om dagens organisasjonsplan. Den nye strukturen skal også bidra til å få på plass en planlagt akkreditering av et ph.d.-program sammen med VID, kalt *Education, existence and diversity*. Ph.d.-programmet er forankret i fagområdet pedagogikk. De som hadde erfaring med forskergrupper som komiteen møtte under institusjonsbesøket, pekte på at forskergruppene kunne bidra til å få opp forskningsaktiviteten ved høgskolen.

Høgskolen har et studentråd og et studentparlament. Det går frem av samarbeidsavtalen mellom høgskolen og studentdemokratiet (vedlegg 305) at Studentparlamentet er det øverste valgte studentorganet og overordnet for hele institusjonen. Hvert av de fire studiestedene har et studentråd. Samarbeidsavtalens punkt 2.2 slår fast at studentrådene og Studentparlamentet skal arbeide i samsvar med NLA Høgskolens vedtekter.

Ifølge årsrapporten fra Studentparlamentet (vedlegg 306) økte valgdeltakelsen ved valget til Studentparlamentet fra 4,8 % i 2018 til 13,4 % i 2019. I rapporten slår studentorganet fast at 2019 var et godt år for studentdemokratiet ved NLA Høgskolen, og at studentene har vist en økende interesse for å kunne påvirke sin egen studiehverdag og sitt studiemiljø.

Infrastruktur

NLA Høgskolen har per i dag fire studiesteder: to i Bergen, ett i Oslo og ett i Kristiansand. Det går frem av «Dokumentasjon for revidering av akkreditering som høgskole» (s. 20) at høgskolens styre anser byggene i Bergen og Kristiansand som tilfredsstillende utformet, men ser at det er utfordring med lokalene i Oslo. Også i årsrapporten fra studentdemokratiet blir disse utfordringene problematisert. Videre kommer det frem at veksten i studenttall utfordrer infrastrukturen sterkt, og at det nå pågår prosjektarbeid for samlokalisering i nytt bygg for de to studiestedene i Bergen og for leie av nye lokaler i Oslo.

NLA Høgskolen har nedfelt sin strategi for digitalisering i dokumentet «Digitaliseringsstrategi for utdanning – frem mot 2025» (vedlegg 310). I dokumentet blir det gjort rede for mål for studenter, lærere, forskere og administrasjon samt tiltak for å gjennomføre digitaliseringsstrategien. Høgskolen satser på utvidet bruk av fleksible studietilbud og har anskaffet studio til produksjon av lyd- og videomateriale på alle studiesteder, Zoom til bruk i nettundervisning og videolagringsystem. I tilknytning til lærerutdanningen er det etablert en læringslab.

Høgskolens bibliotek er bemannet med åtte bibliotekarer fordelt på de fire studiestedene. Biblioteksamlingen har ca. 78 000 dokumenter og i tillegg 100 trykte tidsskrifter, 15 aviser samt nettbaserte enkelttidsskrift og forlagsabonnement. Det kom frem under intervjuene at enkelte forskere kunne ønske seg tilgang til flere tidsskrifter, men at utvidelser av tilbudet til enhver tid blir gjort der behovet er størst.

Høgskolen har en forlagsavtale med Taylor & Francis og SAGE som gir digital fullteksttilgang til flere hundre tidsskrifter. Gjennom biblioteket har studenter og ansatte tilgang til en rekke databaser og oppslagsverk, som for eksempel Atekst, ATLA Religion Database with ATLASerials, CINAHL, EBSCO Academic Search Premier, EBSCO Business Source Elite, EBSCO Communication & Mass Media Complete, EBSCO Ebook Academic Collection, EBSCO Education Research Complete, Eric, Filmrommet, Idunn, Web of Science, Lovdata Pro, Ordnett, Routledge Encyclopedia of Philosophy Online og Teacher Reference Center.

Vurdering

Organisering

NLA Høgskolen er en institusjon i vekst, og komiteen har registrert at det nylig er gjort mange organisatoriske grep, blant annet som resultat av fusjonene. Et av tiltakene som er innført, er avdelingsovergrepene forskergrupper. Komiteen er enig i at forskergruppene kan bidra til å styrke forskningen. Det fremstår også som et fornuftig valg at NLA Høgskolen har vedtatt en organisasjonsplan med en faglig og en administrativ linje, med tilhørende lederstruktur. En administrasjon med tilstrekkelige ressurser er viktig for å sikre en velfungerende institusjon ved alle fire studiesteder. Komiteen vurderer at organiseringen av høgskolen er tilpasset virksomheten.

Infrastruktur

Som tidligere påpekt har NLA Høgskolen over tid vært en høgskole i vekst. Komiteen anerkjenner at NLA Høgskolen har vist vilje til å investere i infrastruktur som ivaretar de behovene denne veksten innebærer. Samtidig vil komiteen bemerke at NLA Høgskolen bør være oppmerksom på at utvidelse av studieporteføljen også vil medføre nye investeringer i infrastruktur. NLA Høgskolen bør etter komiteens vurdering være varsom med ikke å legge opp til nye studietilbud som høgskolen ikke har plass til. Gjennom dokumentasjonen og intervjuer har komiteen observert at planene om bygg er godt i gang med å bli realisert, og de sakkyndige mener derfor at høgskolen er i ferd med å få lokaler som er godt tilpasset høgskolevirksomheten. Etter komiteens vurdering arbeider NLA Høgskolen aktivt og proaktivt med å tilpasse infrastrukturen til virksomheten, og den digitale infrastrukturen ved institusjonen ser også ut til å fungere tilfredsstillende.

Under institusjonsbesøket stilte komiteen spørsmål om tilgang til diverse utstyr og fikk da inntrykk av at behovene til studenter og ansatte var godt dekket. Spesielt vil komiteen trekke frem Avdeling for musikk, en avdeling der man er avhengig av riktig utstyr for å kunne gjennomføre undervisning med god kvalitet. Her mener komiteen at NLA Høgskolen har vært lydhør overfor studenter og ansattes behov.

Det er også komiteens vurdering at bibliotekfasilitetene er tilfredsstillende for å dekke behovet til aktiv forskning og forskningsbasert utdanning blant ansatte og studenter på samtlige avdelinger. Spesielt er dette viktig for avdelinger med masterutdanninger, der det blir forventet at studentene forholder seg aktivt til relevant og oppdatert forskning.

Oppsummering

I henhold til kravet skal institusjonens organisering og infrastruktur være tilpasset virksomheten. Komiteen vurderer at organiseringen av høgskolen er tilpasset virksomheten, og at NLA Høgskolen arbeider aktivt med å utvikle lokaler og fasiliteter.

Konklusjon

Kravet i studiekvalitetsforskriften § 3-4 (3) er oppfylt.

2.2.3 Strategi

Studietilsynsforskriften § 3-1. Krav ved akkreditering av institusjoner
(2) Institusjonens skal ha en strategi for utdanning, forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid.

Presentasjon

NLA Høgskolens strategiplan for 2021–2025 (vedlegg 401), som ble vedtatt av høgskolestyret 9. september 2020, erstatter en mer kortsiktig treårsplan som inneholdt ambisiøse mål om utvidelse av studietilbud og ressurskrevende infrastruktur. Strategiplanen har tre satsingsområder: styrket forskning, fleksible studier og profilert samfunnskontakt. Det går frem av strategiplanen at NLA Høgskolens formål er å «fremme danning og dyktiggjøre mennesker til å møte lokale, nasjonale og globale utfordringer ut fra en kristen forståelse av natur, menneske, kultur og samfunn». Videre står det at høgskolen «sammenfatter verdigrunnlaget sitt i et enkelt motto: *Fordi noen trenger deg*».

Den nåværende situasjonen blir i strategiplanen beskrevet som at NLA Høgskolen er i sterk vekst, og at det er tre utviklingstrekk i samfunnet som er spesielt relevante for strategiplanen. Disse utviklingstrekke er at samfunnet er preget av sekularisering, at universitets- og høgskolesektoren er preget av større enheter, og at samfunnsutviklingen er preget av globalisering og store endringer på kort tid. De to første utviklingstrekke vil NLA Høgskolen motvirke med sitt kristne særpreg og moderate størrelse, og det siste utviklingstrekket skal møtes med mer digitalisering og fleksibilitet.

I strategien peker NLA Høgskolen på at den vil arbeide for en konsolidering av studieporteføljen og videreutvikling av fleksible studier. Under intervjuene begrunnet ledelsen utviklingen av studieporteføljen med at høgskolen er blitt til som en konsekvens av sammenslåinger av flere institusjoner med felles verdigrunnlag.

Det går frem av strategiplanen at neste steg i arbeidet mot å kunne tilby det planlagte ph.d.-programmet er å utarbeide en samarbeidsavtale med VID og sette ned en prosjektgruppe som får ansvar for søknadsskrivingen. Det går frem av dokumentasjonen og samtaler med de ansatte under institusjonsbesøket at det er behov for å styrke fagområdene pedagogikk og lærerutdanning for å kunne tilby den nevnte doktorgradsutdanningen. Vitenskapelig ansatte som arbeidet med planer om dette ph.d.-programmet, mente at det er behov ikke bare for å styrke forskning og fagmiljø knyttet til disse fagområdene, men også antall studietilbud som støtter opp om satsingen.

Høgskolen vil styrke forskningen gjennom å rekruttere høyt kvalifiserte ansatte med klar verdiforankring og sterke forskningsambisjoner, ved å satse på forskergrupper, incentiver for publisering og administrativ støtte til forskning og ved «praktisk tilrettelegging for å

oppnå større kollegial oppmerksomhet om forskning i det daglige». Arbeidet med å etablere et ph.d.-program vil bli igangsatt tidlig i planperioden.

Strategiplanen slår fast at flere av forskningsmiljøene har lavere forskningsproduksjon enn det som bør kunne forventes, og at styrking av forskning og forskningskulturen er en viktig utfordring. Blant annet nevnes internasjonal rekruttering som en mulighet for å styrke dette området. Videre står det at satsing på ph.d.-programmet naturlig vil medføre en noe sterkere faglig spissing av forskningsmiljøet. Det går frem av dokumentasjonen (vedlegg 405) at NLA Høgskolen har etablert en «opprykksgruppe» for medarbeidere som har som mål å øke sin kompetanse til førstelektor, dosent eller professor. Gruppen ledes av en professor II ved Avdeling for lærerutdanning.

Utvikling av fleksible studietilbud skal skje samtidig med at planperioden vil være preget av en konsolidering av studieporteføljen. En måte å gjøre studietilbudene mer fleksible på, er å tilby emner på flere studiesteder.

Mer profilert samfunnskontakt skal høgskolen oppnå gjennom økt formidling, samarbeid med andre høyere utdanningsinstitusjoner og andre former for ekstern samfunnskontakt. I strategiplanen kommer det frem at med dette «kan samfunnet tilføres verdier fra høgskolen samtidig som høgskolen får impulser utenfra og kan bli mer profilert og attraktiv for studenter og akademisk personale». Prioriterte tiltak inkluderer internasjonalisering og langsiktig rekruttering av studenter og ansatte.

I løpet av det siste året er Avdeling for teologi, religion og filosofi, som er det fagmiljøet som i utgangspunktet kan vise til mest forskning, blitt styrket ytterligere for å kunne tilby en ny cand.theol.-utdanning. Videre har høgskolen besluttet å utvide bachelortilbudet innen økonomi og administrasjon, slik at dette nå vil bli tilbudt i Kristiansand i tillegg til i Oslo.

Det går frem av dokumentasjonen at høgskoleøkonomien er stram, og at overskuddet i all hovedsak skal brukes til å realisere byggprosjektene. NLA Høgskolens styre opplyste imidlertid under institusjonsbesøket om at høgskolen har god økonomi og egenkapital, og at styret vil stille nødvendige midler til disposisjon for at institusjonen skal kunne gjøre nødvendig satsing på forskning.

Vurdering

Komiteens vurdering er at NLA Høgskolen har en strategi som tydelig peker mot å styrke forskningen, og at strategidokumentet viser et verdigrunnlag som er langt mer overordnet formulert enn det som går frem av verdidokumentet.

Komiteen finner liten sammenheng mellom handling og strategi når den ser på hvilke studietilbud som faktisk er etablert i løpet av de siste årene, og de målene som er angitt i strategiplanen. Utvidelsen av tilbudet innen økonomi og administrasjon, som nå vil bli tilbudt i Kristiansand i tillegg til i Oslo, støtter ikke opp om planene om et ph.d.-program. Det gjør heller ikke den nye cand.theol.-utdanningen som er opprettet ved Avdeling for teologi, religion og filosofi.

Strategiplanen sier etter komiteens vurdering lite om hva høgskolen skal tilføre samfunnet, bortsett fra å bidra til et institusjonelt mangfold i UH-sektoren.

Komiteen konstaterer at NLA Høgskolen har en strategi for utdanning, forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid. Komiteen anbefaler likevel at NLA Høgskolen i fremtiden er mer i takt med strategien. I tråd med dette vil komiteen anbefale NLA Høgskolen å utarbeide konkrete tiltaks- og handlingsplaner hvor punktene fra strategien følges opp. Å sikre forankring av strategien internt på høgskolen vil også bli et viktig arbeid videre. Strategiplanen er tydelig på at NLA Høgskolen vil satse på å styrke sin forskning og sin forskningskultur. I denne sammenhengen ser komiteen en mulighet for NLA Høgskolen til å lage en tydeligere kobling mellom strategien og arbeidet med å fremme og verne akademisk frihet.

Oppsummering

I henhold til kravet skal Institusjonen ha en strategi for utdanning, forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid. Komiteen konstaterer at NLA Høgskolen har en strategi for utdanning og forskning, men at den utviklingen som har funnet sted de siste årene, ikke er helt i tråd med institusjonens strategi.

Konklusjon

Kravet i studietilsynsforskriften § 3-1 (2) er oppfylt.

2.2.4 Systematisk kvalitetsarbeid

Studietilsynsforskriften § 3-1 Krav ved akkreditering av institusjoner
(3) Institusjonens systematiske kvalitetsarbeid skal være godkjent av NOKUT.

Vurdering

NLA Høgskolens systematiske kvalitetsarbeid er ikke godkjent av NOKUT. Tilsynet med kvalitetsarbeidet har vist at høgskolen ikke har gode nok rutiner for å påse at kravene til fagmiljøets kompetanse er oppfylt, og at resultater fra kvalitetsarbeidet ikke inngår i tilstrekkelig grad ved vurdering og strategisk utvikling av institusjonens samlede studieportefølje. Se innstilling for periodisk tilsyn med systematisk kvalitetsarbeid.

Konklusjon

Kravet i studietilsynsforskriften § 3-1 (3) er ikke oppfylt.

2.2.5 Fagmiljø

Studiekvalitetsforskriften § 3-5. Akkreditering som høyskole

(2) Institusjonen skal ha ansatte i undervisnings- og forskerstillinger på sentrale fagområder som inngår i studietilbudene.

Studietilsynsforskriften § 3-1. Krav ved akkreditering av institusjoner

(6) Institusjonen skal ha en relevant kompetanseprofil, og den samlede kompetansen skal være på nivå med sammenliknbare institusjoner i samme institusjonskategori.

Presentasjon

NLA Høgskolen hadde ifølge «Dokumentasjon for revidering av akkreditering som høyskole» (s. 25) per 1. august 2020 totalt 252 årsverk. Av disse var 169 faglige årsverk, inklusive 11,5 årsverk i rekrutteringsstillinger.

Høgskolen opplyser at den i 2019 hadde et forholdstall for studenter per faglige årsverk på 17,4, og at dette ligger tett opp mot snittet for de statlige høgskolene, som er 17,8. Komiteen har også sett på tall fra DBH for 2020, som viser at høgskolen har rapportert om 15,3 studenter per faglige årsverk, noe som gir et gunstigere forholdstall enn gjennomsnittet for akkrediterte høgskoler, som er på 19,3.

Tall fra DBH viser også at blant NLA Høgskolens 2 753 registrerte studenter i 2019 var det 661 (24 %) studenter på høyere nivå (mastergrad og integrert master / profesjonsstudium), og for 2020 var 687 (26 %) av 2 615 studenter på høyere nivå. Til sammenlikning var det i 2019 registrert i alt 61 642 studenter ved akkrediterte høgskoler, hvorav 9 806 (16 %) var på høyere nivå. I 2020 var 11 340 (17 %) av i alt 66 686 studenter på høyere nivå.

NLA Høgskolen har syv avdelinger og like mange fagområder. Andel ansatte i hovedstilling varierer fra 88 % i Avdeling for økonomi og administrasjon (HSM) til 98 % i Avdeling for interkulturelle studier. NLA Høgskolen tilbyr utdanninger på høyere nivå innen alle sine fagområder, med unntak av musikk og økonomi og administrasjon.

I tabell 5.3 (s. 26) i «Dokumentasjon for revidering av akkreditering som høyskole» har NLA Høgskolen presentert en oversikt over antall faglige årsverk som er knyttet til hver avdeling. I «Vitenskapelige ansatte ved NLA Høgskolen pr. 01.08.2020» (vedlegg 501) presenteres en oversikt over alle ansatte i vitenskapelige stillinger.

I dokumentet «Kompetanseprofil for studieprogram, bachelor og masterløp, studieåret 2019-20» (vedlegg 502) går det frem hvor stor del av undervisningen som dekkes av førstestillingskompetente, og hvor stor andel av disse som er professor eller dosent. Det fremholdes også (s. 26) at det organisatorisk er lagt til rette for samarbeid mellom avdelingene, og at mange ansatte bidrar på mer enn en avdeling.

NLA Høgskolen sammenligner kompetanseprofilen sin med Høgskulen i Volda, men viser også til at ved Høgskulen i Volda er fagområdene samlet i større avdelinger (s. 26). NLA Høgskolen har syv avdelinger som forvalter hvert sitt fagområde, mens Høgskulen i Volda

har fordelt alle fagområdene mellom fire avdelinger. Ut fra navnene å dømme ser det ut til at to av avdelingene ved Høgskolen i Volda, Avdeling for humanistiske fag og lærerutdanning og Avdeling for samfunnsfag og historie, omfatter minst to fagområder.

NLA Høgskolen opplyser at professorer og dosenter i gjennomsnitt utgjør 15 % av de totale årsverkene i fagmiljøene ved statlige høgskoler (tabell 5.2 s. 26). Det blir videre opplyst at Høgskolen i Volda har 23,3 professor- eller dosentårsverk, og at disse utgjør 11 % av årsverkene totalt, mens NLA Høgskolen har 15 professor- eller dosentårsverk, som utgjør 10 % av årsverkene totalt. NLA Høgskolen opplyser videre – her angis ikke årstall – at andelen førstestillinger var på 42 % ved NLA Høgskolen, og at dette er på nivå med gjennomsnittet for statlige høgskoler. Det går frem av oversikten over vitenskapelig ansatte ved NLA (vedlegg 502) at rundt halvparten av disse er førstestillingskompetente. Blant disse er det 11 professorer eller dosenter i hovedstilling, hvorav én i 50 % stilling. Det er 17 professor II eller dosent II, de fleste i 20 % stilling, men også noen i stillingsprosent på 5, 10 og 30.

Komiteen har sett på tall fra DBH for 2019 og 2020 og viser disse i tabellene under.

Tabell 1a) Andel førstestillingskompetente årsverk

	2019	2020
Høgskolen i Østfold	62,3	61,7
Gjennomsnitt for akkrediterte høgskoler	55,5	56,6
Høgskolen i Volda	49,5	52,3
NLA Høgskolen	52,2	48,4

Kilde: DBH

Tabell 1b) Andel professor- eller dosentårsverk

	2019	2020
Høgskolen i Østfold	16,7	16,6
Gjennomsnitt for akkrediterte høgskoler	14,0	14,7
Høgskolen i Volda	11,0	13,3
NLA Høgskolen	10,2	7,5

Kilde: DBH

I den videre beskrivelsen av om NLA Høgskolen har ansatte i undervisnings- og forskerstillinger på sentrale fagområder, og av høgskolens kompetanseprofil gjennomgår komiteen de ulike avdelingene for seg.

Avdeling for lærerutdanning

Det største fagmiljøet ved NLA Høgskolen er tilknyttet Avdeling for lærerutdanning, som i 2020 hadde 96,6 årsverk fordelt på 114 ansatte (tabell 5.3 s. 26). Avdelingen tilbyr femårig integrert grunnskolelærerutdanning, og det går frem av dokumentasjonen (vedlegg 502) at denne utdanningen har en dekning av førstestillingskompetente på 47 %, hvorav 10 % professorer eller dosenter. Det går også frem av NLA Høgskolens kvalitetsrapporter, som

komiteen har lest i forbindelse med vurderingen av det systematiske kvalitetsarbeidet, at femårig grunnskolelærerutdanning (GLU) ikke oppfyller kravene til toppstillingskompetanse.

Høgskolen har ikke rapportert om andel førstestillingskompetente eller professorer/dosenter på avdelingsnivå til DBH. Det går frem av dokumentet «Faglige ansatte ved NLA Høgskolen pr. 01.08.2020» (vedlegg 501) at blant de 114 vitenskapelig ansatte ved Avdeling for lærerutdanning var det 24 førsteamanuensiser. Blant disse var det seks i 20 % stilling og én i 40 %. Avdelingen hadde tre professorer i hovedstilling og seks professor II, hvorav én i 10 % stilling. I tillegg var det tre dosenter i 20 eller 30 %-stillinger. Videre er det 18 førstelektorer, hvorav én i 60 %, én i 40 %, én i 50 % og én i 15 %. Dette gir 54 personer med førstestillingskompetanse, hvorav 20 har lavere stillingsprosent enn 100. Resten av fagmiljøet består av 53 høgskolelektorer og 7 stipendiater. Av de 53 høgskolelektorene i fagmiljøet var fem ikke tilsatt i fulle stillinger.

For de to institusjonene NLA Høgskolen har sammenliknet seg med, viser tall fra DBH for 2020 at ved Avdeling for humanistiske fag og lærerutdanning ved Høgskulen i Volda er andelen førstestillingskompetente av de faglige årsverkene 49,1 %, og at 10,8 % av alle årsverkene er professorer eller dosenter. For Høgskolen i Østfold er andelen førstestillingskompetente 53,6 %, og 13,8 % av årsverkene er professorer eller dosenter.

Avdeling for teologi, religion og filosofi

Avdeling for teologi, religion og filosofi hadde 18,9 årsverk i 2020 (tabell 5.3 s. 26). Vedlegg 501 viser at det var tre professorer, én professor i 5 % stilling samt én professor II. Det går frem av vedlegg 502 at de to masterutdanningene hadde en dekning av førstestillingskompetente på 95 og 79 %, og ved en av disse utdanningene – master i teologi – var alle professorer. De to bachelorutdanningene hadde en dekning på henholdsvis 38 og 79 % førstestillingskompetente.

Avdeling for interkulturelle studier

Avdeling for interkulturelle studier har åtte årsverk, hvorav én er professor. Det er åtte førsteamanuensiser og én høgskolelektor. Avdelingen tilbyr ett masterprogram og ett bachelorprogram.

Avdeling for journalistikk, medier og kommunikasjon

Avdeling for journalistikk, medier og kommunikasjon har 10,4 årsverk. Avdelingen tilbyr ett masterprogram og ett bachelorprogram. Det er to førsteamanuensiser, tre førstelektorer, én professor II samt én dosent i 20 % stilling. Ved avdelingen er masterutdanningen ifølge dokumentasjonen dekket med 93 % førstestillingskompetente, mens bachelorutdanningen akkurat oppfyller studietilsynsforskriftens krav om 20 % førstestillingskompetente knyttet til utdanningen. Ved Avdeling for media ved Høgskulen i Volda er andelen førstestillingskompetente 47,9 % og andelen professorer 12,2 % i 2020.

Avdeling for pedagogikk

Det er 19,4 årsverk tilknyttet Avdeling for pedagogikk, hvorav tre professorer (én i 50 % stilling), tre førsteamanuensiser, to førstelektorer og én professor II. Avdelingen tilbyr masterutdanning i pedagogikk med vekt på pedagogisk ledelse, og denne har en dekning av førstestillingskompetente på 78 %. Master i pedagogikk med vekt på allmenpedagogiske spørsmål har en dekning av førstestillingskompetente på 64 %, og master i pedagogikk med vekt på spesialpedagogikk har en dekning på 50 %. Ved de to bachelorutdanningene er det en dekning av førstestillingskompetente på henholdsvis 33 og 38 %.

Avdeling for musikk

Avdeling for musikk har 10,6 årsverk, hvorav én professor og én professor II. Avdelingen tilbyr to bachelorutdanninger. Bachelor i utøvende rytmisk musikk har en dekning av førstestillingskompetente på 69 %, og bachelor i musikk, menighet og ledelse har 34 %.

Avdeling for økonomi og administrasjon (HSM)

Det minste fagmiljøet finner vi ved Avdeling for økonomi og administrasjon (HSM), som har 5,7 årsverk, hvorav én professor i 30 % stilling, tre førsteamanuensiser og én professor II. Avdelingen tilbyr bachelor i økonomi og administrasjon, med en dekning på 56 % førstestillingskompetente, og bachelor i innovasjon og ledelse, med en dekning på 24 % førstestillingskompetente – alle professorer. I ettersendt dokumentasjon fra 23. februar 2021 har NLA Høgskolen vedlagt en søknad til Sørlandets kompetansefond om støtte til oppstart av bachelorutdanninger ved NLA Høgskolen, Gimlekollen. NLA Høgskolen viser i søknaden til at «[u]t fra standard normer for faglig ansatte, kreves i underkant av tre årsverk pr. studieår for å dekke undervisningsbehovene i bachelorstudiene til et minstenivå» (side 4). Det står videre at dette betyr et samlet behov for åtte årsverk.

Vurdering

Ansatte i undervisnings- og forskerstillinger på sentrale fagområder (studiekvalitetsforskriften § 3-5 (2))

I vurderingen av om høgskolen har ansatte i undervisnings- og forskerstillinger på sentrale fagområder som inngår i studietilbudene, har komiteen vurdert hvorvidt NLA Høgskolen har sannsynliggjort at den har ansatte som dekker den undervisningen, veiledningen og forskningen som skal gjennomføres ved de ulike avdelingene.

Høgskolen har 169 årsverk i undervisnings- og forskerstillinger og 2 615 studenter fordelt på sju avdelinger og fagområder.

Komiteen vurderer det som positivt at høgskolen i undervisningen trekker på kompetanse fra flere avdelinger, og på den måten får utnyttet kompetansen ved institusjonen på en effektiv måte. Det lave forholdstallet mellom studenter og antall faglige årsverk er med på å underbygge komiteens inntrykk av en høgskole hvor studenter får god oppfølging fra de vitenskapelig ansatte. Imidlertid har høgskolen, blant annet som følge av femårig grunnskolelærerutdanning fra 2017, en økende andel studenter på høyere nivå. Veiledning

av disse studentene vil kreve noe flere ressurser enn ved høgskoler der flesteparten av studentene er på bachelornivå.

Komiteens vurdering er at NLA Høgskolen har nok ansatte i undervisnings- og forskerstillinger på sentrale fagområder som inngår i studietilbudene, med unntak av Avdeling for økonomi og administrasjon (HSM). Komiteen vurderer det slik at med i underkant av seks årsverk oppfyller ikke NLA Høgskolen kravet om å ha nok ansatte på sentrale fagområder som inngår i studietilbudene ved denne avdelingen. Seks årsverk synes å være for lite og for sårbart til å kunne drive to bachelorprogrammer når fagmiljøet i tillegg arbeider med å utvikle et nytt studietilbud ved studiested Gimlekollen. NLA Høgskolens egen vurdering i søknaden til Sørlandets kompetansefond er at det kreves i underkant av tre årsverk per studieår for å dekke undervisningsbehovene i bachelorutdanningene på et minstenivå. Komiteen har observert at fagmiljøet i økonomi over en lengre periode ikke har hatt tilstrekkelig med faglige ressurser. Komiteen ser på nytilsettingene av tre førstestillingskompetente som en klar styrking av fagmiljøet, men anser det nødvendig med ytterligere økning for at fagmiljøet skal kunne forske og samtidig undervise på to studiesteder.

Relevant kompetanseprofil (Studietilsynsforordningen § 3-1 (6))

Nesten halvparten av de ansatte ved NLA Høgskolen har førstestillingskompetanse, og institusjonen har knyttet til seg fagpersoner i ulike stillingskategorier ved samtlige avdelinger. I vurderingen av om NLA Høgskolen har en relevant kompetanseprofil, og om den samlede kompetansen er på nivå med sammenliknbare institusjoner i samme institusjonskategori, har komiteen først tatt utgangspunkt i fordelingen av kompetanse på institusjonsnivå. Komiteen har tatt utgangspunkt i den sammenligningen av egen kompetanseprofil som NLA Høgskolen selv har gjort med Høgskolen i Østfold, Høgskolen i Volda og snittet av statlige høgskoler. Komiteen har videre vurdert NLA Høgskolens kompetanse på de ulike avdelingene for å danne seg et tydeligere bilde av om NLA Høgskolen har en relevant kompetanseprofil.

Sammenligningen som NLA Høgskolen selv har gjort av sin samlede kompetanse med Høgskolen i Volda og gjennomsnittet av statlige høgskoler, viser at NLA Høgskolen inntil nylig ikke kommer ugunstig ut når kompetansen sammenliknes på institusjonsnivå og over tid. Tall fra DBH viser at andelen førstestillingskompetente ved NLA Høgskolen i 2019 lå tett opp mot gjennomsnittet for akkrediterte høgskoler. I 2020 har andelen førstestillingskompetente økt blant akkrediterte høgskoler, men den har gått betydelig ned ved NLA Høgskolen. Komiteen har merket seg at andelen førstestillingskompetente ved NLA Høgskolen er 48,4 % i 2020, noe som er godt under gjennomsnittet for akkrediterte høgskoler, som lå på 56,6 %.

Andelen professor- eller dosentkompetente i 2020 var ved NLA Høgskolen 7,5 %. Dette er godt under nivået for akkrediterte høgskoler, som ligger på 14,7 %. I 2019 var gjennomsnittet for akkrediterte høgskoler 14 % professor- eller dosentkompetente, mens

andelen ved NLA Høgskolen lå på 10,2 %. Når andelen for NLA Høgskolen er redusert til halvparten av det som er gjennomsnittet for akkrediterte høgskoler i 2020, mens den har økt noe for akkrediterte høgskoler samlet sett, gir dette etter komiteens vurdering ikke en kompetanse som er på nivå med andre institusjoner i samme institusjonskategori. NLA Høgskolen tilbyr utdanninger på høyere nivå innen fem fagområder, og rundt en fjerdedel av studentene er masterstudenter eller studenter ved femårig grunnskolelærerutdanning. Dette bør etter komiteens vurdering tilsa at høgskolen har en relativt høy andel professorer eller dosenter i hovedstillinger. Komiteen har ikke opplysninger om hvilke fagområder som har fått færre professorer.

Komiteen har ikke informasjon om hvor mye av nedgangen i andel førstestillingskompetente som skyldes pensjonering blant de ansatte, eller hvor mange som har sluttet av andre årsaker. Komiteen har heller ikke informasjon om hvorfor NLA Høgskolen ikke har lyktes med å erstatte de som har sluttet, med nytilsetninger. Under institusjonsbesøket ble det trukket frem ulike forklaringer på hvorfor ansatte har sluttet ved NLA Høgskolen. Ledelsen mente at det er en viss gjennomtrekk, men visste ikke om gjennomtrekken er større enn ved andre institusjoner. Ledelsen påpekte også at mange ansatte trives ved NLA Høgskolen. Det er mange som blir lenge ved høgskolen, noe som kan tyde på et godt arbeidsmiljø. Både ledelsen og ansatte trakk frem konkurransesituasjonen i de større byene når det gjelder å tiltrekke seg kvalifisert personale, men påpekte at situasjonen er mer stabil i Kristiansand. Det ble også opplyst at mange av de ansatte ved NLA Høgskolen nærmer seg pensjonsalder, og pedagogikk ble trukket frem som et fagområde som blant annet av den grunn står overfor utfordringer med å sikre et stort nok fagmiljø i fremtiden.

Det kommer frem i dokumentasjonen at NLA Høgskolen har utfordringer med å rekruttere til vitenskapelige stillinger. Under institusjonsbesøket la enkelte som komiteen intervjuet, vekt på at flere av dem som har sluttet ved høgskolen, har valgt å gjøre det blant annet på grunn av verdidokumentet. Komiteen er klar over at det kan være mange og sammensatte grunner til at enkelte ansatte velger å slutte, og ulike årsaker til at det kan være utfordringer med rekruttering til vitenskapelige stillinger. Komiteen vil likevel råde NLA Høgskolen til å arbeide målrettet både med å beholde kvalifiserte tilsatte og med å rekruttere nye tilsatte med høy kompetanse. I denne sammenhengen bør NLA Høgskolen vurdere hvorvidt høgskolen lykkes i å rekruttere ansatte med høy kompetanse innen alle fagområder, med de begrensninger som ligger i praktiseringen av verdigrunnlaget (se komiteens vurdering i kapittel 2.1).

I den videre vurderingen av om NLA Høgskolen har en relevant kompetanseprofil, og om den samlede kompetansen er på nivå med sammenliknbare institusjoner i samme institusjonskategori, har komiteen sett på kompetansen på avdelingsnivå.

Avdeling for teologi, religion og filosofi

Avdeling for teologi, religion og filosofi er den avdelingen ved høgskolen som fremstår med tyngst forskerkompetanse. Både bachelor- og masterutdanningene ved avdelingen har høy dekning av professorkompetente. Fagområdet knyttet til Avdeling for teologi, religion og

filosofi er svært godt dekket, både når det gjelder totalt antall vitenskapelig ansatte og andel førstestillingskompetente. Det ble også opplyst under institusjonsbesøket at dette er et fagområde det er lett å rekruttere ansatte til. Komiteen er også kjent med at avdelingen har blitt ytterligere styrket i forbindelse med at NLA Høgskolen i januar 2021 har fått akkreditert et nytt masterstudium innen teologi. Komiteen vil bemerke at den høye dekningen av førstestillingskompetente ved avdelingen bidrar til å trekke opp gjennomsnittet ved NLA Høgskolen. Med sine 19 årsverk og 300 studenter utgjør imidlertid denne avdelingen en liten del av høgskolen.

Avdeling for interkulturelle studier

Avdeling for interkulturelle studier er også en avdeling som etter komiteens vurdering er godt dekket med førstestillingskompetente. Avdelingen tilbyr én masterutdanning, men har kun knyttet til seg én professor. Etter komiteens vurdering er fagmiljøet ved avdelingen derfor sårbart og på grensen til ikke å tilfredsstillende minimumskravene til toppkompetanse ved akkreditering av studietilbud.

Avdeling for journalistikk, medier og kommunikasjon

Avdeling for journalistikk, medier og kommunikasjon har mange ansatte med førstestillingskompetanse, men her mener komiteen at det er en utfordring med toppkompetansen. Komiteen finner det ikke overbevisende at høgskolen kun har to eksterne professorer i deltidsstilling knyttet til denne avdelingen, som tilbyr et masterprogram i global journalistikk. NLA Høgskolen bør også være oppmerksom på fordelingen av kompetanse mellom bachelor- og masternivået. Når institusjonen skal forvalte selvakkrediteringsrett for bachelorutdanninger, er det viktig å sikre at også bachelornivået er tilstrekkelig dekket med førstestillingskompetanse.

Avdeling for pedagogikk

Ved Avdeling for pedagogikk er situasjonen noe lignende situasjonen komiteen finner ved Avdeling for journalistikk, medier og kommunikasjon. Kompetansen er tilstrekkelig, men det ble opplyst under institusjonsbesøket at pedagogikk er et fagområde som høgskolen sliter med å rekruttere til. Her er det også viktig å opprettholde et tilfredsstillende kompetansenivå på bachelorutdanningene fremover.

Avdeling for lærerutdanning

Ifølge dokumentasjonen har rundt halvparten av de ansatte ved Avdeling for lærerutdanning førstestillingskompetanse. Mange av de ansatte med førstestillingskompetanse er tilsatt i mindre enn full stilling – de fleste i 20 %. Avdelingen har bare tre professorer i fulle stillinger. Etter komiteens vurdering er verken antall professorer eller andel førstestillingskompetente årsverk tilfredsstillende når det gjelder Avdeling for lærerutdanning, hvor de fleste studentene er på høyere nivå. NLA Høgskolen trekker frem at lærerutdanningene generelt har utfordringer med å skaffe høy nok kompetanse til fagmiljøene. Komiteen mener likevel at dette ikke er grunn god nok til at NLA Høgskolen ikke oppfyller kravene til fagmiljø. NLA Høgskolen tilbyr lærerutdanning i

byer som Oslo og Bergen, og det bør i utgangspunktet være bredere grunnlag for å rekruttere til dette fagmiljøet i større byer. Samtidig er Oslo og Bergen konkurranseutsatte byer der søkere kan søke seg til andre institusjoner som også tilbyr lærerutdanning. Dette ble under intervjuene trukket frem som én av flere grunner til at enkelte ansatte har sluttet ved NLA Høgskolen.

Avdeling for økonomi og administrasjon (HSM)

Avdeling for økonomi og administrasjon er etter komiteens vurdering godt dekket både med førstestillings- og toppkompetanse.

Avdeling for musikk

Avdeling for musikk er en liten avdeling, men den er etter komiteens vurdering godt dekket med førstestillingskompetanse. NLA Høgskolen har gjennom dokumentasjonen vist at denne avdelingen har lyktes i å rekruttere sterke og relevante fagpersoner fra praksisfeltet. Komiteen vurderer at kompetansen ved Avdeling for musikk er tilstrekkelig.

Oppsummering

I henhold til kravet skal Institusjonen ha ansatte i undervisnings- og forskerstillinger på sentrale fagområder som inngår i studietilbudene. Videre skal høgskolen ha en relevant kompetanseprofil, og den samlede kompetansen skal være på nivå med sammenliknbare institusjoner i samme institusjonskategori. Komiteen har observert at fagmiljøet i økonomi og administrasjon over en lengre periode ikke har hatt tilstrekkelig med faglige ressurser, og de sakkyndige konkluderer med at avdelingen ikke har nok ansatte til å dekke undervisning og forskning tilknyttet dette fagområdet.

Komiteen finner også at førstestillings- og toppkompetansen ved NLA Høgskolen er ujevnt fordelt mellom de ulike fagområdene og avdelingene. Innenfor fagområdene knyttet til Avdeling for lærerutdanning og Avdeling for journalistikk, medier og kommunikasjon er ikke kompetansenivået tilstrekkelig til at komiteen vurderer at NLA Høgskolen har «en relevant kompetanseprofil». Komiteen konstaterer også at fagmiljøet ved Avdeling for interkulturelle studier er sårbart. NLA Høgskolen må øke andelen førstestillingskompetente generelt. Høgskolen må også sørge for et høyere antall toppkompetente ved de avdelingene som tilbyr masterutdanninger, og som har få professorer eller dosenter i hovedstillinger.

Tilleggsvurdering

I sin opprinnelige innstilling konkluderte den sakkyndige komiteen med at fagmiljøet i økonomi og administrasjon over en lengre periode ikke har hatt tilstrekkelig med faglige ressurser, og at avdelingen derfor ikke har nok ansatte til å dekke undervisning og forskning tilknyttet dette fagområdet. Komiteen fant også at førstestillings- og toppkompetansen ved NLA Høgskolen var ujevnt fordelt mellom de ulike fagområdene og avdelingene. Komiteen skriver i sin innstilling at NLA Høgskolen må øke andelen førstestillingskompetente generelt og sørge for et høyere antall toppkompetente ved de avdelingene som tilbyr masterutdanninger, og som har få professorer eller dosenter i hovedstillinger.

Komiteen ga NLA Høgskolen følgende krav til oppretting:

NLA Høgskolen må styrke fagmiljøet innen fagområdet økonomi og administrasjon.

NLA Høgskolen må øke førstestillings- og toppkompetansen slik at fagmiljøets samlede kompetanse er på nivå med akkrediterte høgskoler.

Vurdering av nye faktaopplysninger i uttalelsen fra NLA Høgskolen

Slik vi leser NLA Høgskolens offentlige uttalelse, ser vi at høgskolen langt på vei er enig i mange av de innspillene komiteen har kommet med, og møter dem konstruktivt. Høgskolen er enig med komiteen i at førstestillings- og toppkompetansen ved institusjonen må styrkes, slik at fagmiljøets samlede kompetanse er på nivå med andre akkrediterte høgskoler. NLA høgskolen bemerker samtidig at NOKUT i løpet av det siste året har godkjent fagmiljøet ved cand. theol graden, et masterstudium innenfor musikk, samt fagmiljøet knyttet til masterdelen (syklus 2) av grunnskolelærerutdanningen i Oslo. At disse kravene er oppfylt, betyr at høgskolen oppfyller minstekravene til å få akkreditert et studietilbud. For at en høgskole skal få akkreditering som høgskole, må kompetansen være på nivå med sammenliknbare akkrediterte høgskoler.

NLA Høgskolen er imidlertid kritisk til komiteens vurdering av fagmiljøet knyttet til økonomi og administrasjon og argumenterer for at utviklingen av HSM er strategisk forankret og ressurstilpasset. Ifølge NLA høgskolen er komiteens historiske vurdering og kritikk av fagmiljøet i økonomi og administrasjon langt på vei riktig, men ikke lenger treffende, da miljøet er i vekst. NLA Høgskolen viser til at det er stort engasjement i fagmiljøet. Selv om antall årsverk har vært lavt, hevder høgskolen at det har vært en effektiv bruk av årsverkene. At antall publiseringspoeng har vært lavt, forklares med at ansatte har måttet prioritere undervisning, og at de fremste forskerne i miljøet har registrert sin publisering hos hovedarbeidsgiver. I sin innstilling har komiteen påpekt at NLA Høgskolen må ansette flere med førstestillingskompetanse i full stilling, slik at institusjonen kan bruke den kompetansen til å forske og utvikle studietilbudene.

Komiteen har vurdert de nye faktaopplysningene som oppgis i vedlegg 6 til den offentlige uttalelsen. Høgskolen viser i sin uttalelse til at antall vitenskapelige årsverk ved HSM allerede i 2020 var høyere enn de 5,7 årsverkene som er oppgitt i DBH. Per 1. oktober 2021 er det 9,4 årsverk i vitenskapelige stillinger i fagmiljøet. Komiteen la i sin opprinnelige innstilling til grunn NLA høgskolens egen vurdering av hva som ville være et tilstrekkelig fagmiljø knyttet til bachelorutdanningen i økonomi og administrasjon. NLA Høgskolen oppga i en søknad til Sørlandets kompetansecfond at det kreves i underkant av tre årsverk per studieår for å dekke undervisningsbehovene i bachelorutdanningene på et minstenivå. I sin første innstilling vurderte komiteen nyttilsettinger av tre førstestillingskompetente som en klar styrking av fagmiljøet, men anså det nødvendig med ytterligere økning for at fagmiljøet skulle kunne forske og samtidig undervise på to studiesteder. I sitt tilsvarende svar har NLA Høgskolen argumentert for at flere nye stillinger er under utlysning, og at etter hvert som

studiene bygges opp, så vil fagmiljøet styrkes ytterligere. Høgskolen forventer på sikt en samlet vitenskapelig stab for HSM på 15–16 årsverk i fagmiljøet ved de to studiestedene i Oslo og Kristiansand.

Komiteen vurderer det som positivt at NLA høgskolen har kommet lenger i sine planer om å styrke fagmiljøet i økonomi og administrasjon. Med de tilsettingene som allerede har funnet sted, og gjennom ytterligere utlysning av nye stillinger, har høgskolen potensial for få på plass et fagmiljø innen økonomi og administrasjon som oppfyller de kravene som NLA Høgskolen selv har satt til sitt eget fagmiljø. Det vil likevel være nødvendig å se om denne styrkingen som nå pågår, vil gi resultater over tid. Komiteen har observert at fagmiljøet i økonomi og administrasjon tidligere over en lengre periode ikke har hatt tilstrekkelig med faglige ressurser. Av den grunn ønsker komiteen å se at NLA Høgskolen dokumenterer sitt arbeid med å styrke fagmiljøet, slik at både undervisning, forskning og utvikling av utdanningene blir tilfredsstillende ivaretatt.

Komiteen opprettholder konklusjonen fra sin opprinnelige innstilling.

Konklusjon

Kravet i studiekvalitetsforskriften § 3-5 (2) er ikke oppfylt.

NLA Høgskolen må styrke fagmiljøet innen fagområdet økonomi og administrasjon.

Kravet i studietilsynsforskriften § 3-1 (6) er ikke oppfylt.

NLA Høgskolen må øke førstestillings- og toppkompetansen slik at fagmiljøets samlede kompetanse er på nivå med akkrediterte høgskoler.

2.2.6 Jevnlig opptak og uteksaminerte kandidater

Studiekvalitetsforskriften § 3-5. Akkreditering som høyskole

(3) Institusjonen skal ha akkreditering for minst ett studietilbud som gir rett til å tildele lavere grad alene, og ha uteksaminert lavere grads kandidater i minst tre år.

Studietilsynsforskriften § 3-1. Krav ved akkreditering av institusjoner

(4) Institusjonen skal ha jevnlig opptak av studenter og et tilfredsstillende antall kandidater som fullfører til normert tid.

Presentasjon og vurdering

NLA Høgskolen har vært en privat kristen høgskole i over 50 år og uteksaminert kandidater på både master- og bachelornivå i mer enn tre år.

«Dokumentasjon for revidering av akkreditering som høyskole» (s. 29) viser til en høgskole i vekst. NLA Høgskolen hadde en oppgang i antall studenter på 10,6 % fra 2018 til 2019. Samtidig var det en vekst i studiepoengproduksjonen på 12,5 %, og antall uteksaminerte

kandidater økte med 8,7 %. NLA Høgskolen redegjør for at omtrent halvparten av veksten i studenttall er knyttet til oppbyggingen av grunnskolelærerutdanningen i Oslo, og at resten av økningen har skjedd i eksisterende utdanninger.

Vedlegg 601 i dokumentasjonen viser en oversikt over opptak og gjennomføring ved studietilbud som fører frem til en grad, med oversikt over opptaket til bachelor- og masterutdanninger i 2015 samt fullføring.

Tabell 2 Andel studenter (i prosent) som gjennomfører på normert tid 2015–2019

	2015	2016	2017	2018	2019	Snitt for private institusjoner 2019	Snitt for statlige institusjoner 2019
Bachelor	41,2	53,3	46,6	51,2	50,0	49,5	48,3
Master	11,5	10,3	10,0	25,5	23,7	62,7	53,7

Kilde: Tabell 6.2 på s. 29 i «Dokumentasjon for revidering av akkreditering som høyskole»

Tabellen viser prosentandel studenter som gjennomfører bachelor- og masterutdanning på normert tid. Det går frem av tabellen at det er relativt stor forskjell i fullføringsgraden på bachelor- og masternivået ved NLA Høgskolen.

Vurdering

NLA Høgskolen har tilbudt bachelorutdanninger i en årrekke og har uteksaminert mange studentkull. Høgskolen har jevnlig opptak til sine bachelor- og masterutdanninger. Komiteen vurderer at høgskolen har et godt tilsig av nye studenter til sine studietilbud.

Det er en stabil og høy gjennomstrømming på bachelornivå på om lag 50 prosent. Derimot er andelen som gjennomfører masterutdanning på normert tid lav, selv om det har vært en økning i andelen som gjennomfører i 2018 og 2019. Den femårige lærerutdanningen som ble akkreditert i 2016/2017, er ikke inkludert i tallene, da det ikke er noen uteksaminerte studenter på disse programmene ennå. Komiteen vurderer at gjennomstrømmingen på masternivå (sett bort fra femårig lærerutdanning) fremdeles er langt under det nasjonale gjennomsnittet. Ettersom den fireårige lærerutdanningen på bachelornivå tidligere har hatt tilfredsstillende gjennomstrømming, ser ikke komiteen heller bort fra at den femårige integrerte lærerutdanningen (GLU) som ble akkreditert i 2016, vil oppnå tilfredsstillende gjennomstrømming.

NLA Høgskolen forklarer den svake gjennomføringen på masternivå med at mange studenter som tar master, er lærere eller personer i andre yrkesgrupper som kombinerer masterstudiene med arbeid. Denne forklaringen på den lave gjennomstrømmingen ble også gitt av flere aktører under institusjonsbesøket. Komiteen ser ikke bort fra at deltid på masternivå kan være noe av årsaken til den lave gjennomstrømmingen.

NLA Høgskolen har de siste årene arbeidet for en sterkere kultur for forskning og etablert forskergrupper som blant annet skal bidra til å styrke masterutdanningene. NLA Høgskolen har egne akkrediterte masterprogrammer helt fra den fikk selvakkrediteringsrett som høgskole i 2006. Komiteen vil anta at en styrking av forskerkompetansen og veilederkompetansen i fagmiljøene vil bidra til større oppmerksomhet rundt masterutdanningene og med det bedre gjennomstrømming. Komiteen vil anbefale NLA Høgskolen å vurdere om det finnes flere forklaringer på den lave gjennomstrømmingen på masternivå enn at studentene tar utdanning på deltid.

Oppsummering

I henhold til kravet skal Institusjonen ha akkreditering for minst ett studietilbud som gir rett til å tildele lavere grad alene, og den skal ha uteksaminert lavere grads kandidater i minst tre år. I tillegg skal institusjonen ha jevnlig opptak av studenter og et tilfredsstillende antall kandidater som fullfører til normert tid. NLA Høgskolen har uteksaminert mange studentkull på bachelornivå. Høgskolen har en stabil og høy gjennomstrømming på bachelornivå, mens gjennomstrømmingen på masternivå er svakere. Komiteen vurderer at NLA Høgskolen med de tiltakene som den har skissert, vil kunne styrke gjennomstrømmingen på masternivå.

Konklusjon

Kravet i studiekvalitetsforskriften § 3-5 (3) er oppfylt.

Kravet i studietilsynsforskriften § 3-1 (4) er oppfylt.

2.2.7 Kvalitet og faglig nivå

Studiekvalitetsforskriften § 3-5. Akkreditering som høyskole

- (1) Institusjonen skal ha utdanning, stabil forskningsvirksomhet eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid av høy kvalitet.

Studietilsynsforskriften § 3-1. Krav ved akkreditering av institusjoner

- (1) Institusjonen skal ha et faglig nivå innen utdanning, forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid som er i samsvar med kravene i forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling for høyere utdanning og fagskoleutdanning § 3-5 til 3-7.

Presentasjon

Utdanning av høy kvalitet

NLA Høgskolen tilbyr våren 2021 elleve bachelorutdanninger og seks masterutdanninger. Masterutdanningene er akkreditert av NOKUT, og de fleste bachelorutdanningene ble også akkreditert av NOKUT før NLA Høgskolen kunne akkreditere på egen fullmakt. I

«Dokumentasjon for revidering av akkreditering som høyskole» skriver NLA Høgskolen at kravet om at institusjonen skal ha utdanning av høy kvalitet, er dokumentert gjennom det systematiske kvalitetsarbeidet og i «Kvalitetsrapport 2019 – Med fokus på utdanningsområdet og det systematiske kvalitetsarbeidet».

NLA Høgskolen oppgir ellers i dokumentasjonen få indikatorer for å vise at utdanningene er av høy kvalitet. I sin vurdering av NLA Høgskolen har komiteen derfor tatt utgangspunkt i indikatorer fra kvalitetsrapporten for 2019 (rammekvalitet og gjennomføringskvalitet) samt utdanningenes kobling til FoU:

- rammekvalitet
- gjennomføringskvalitet (gjennomstrømming)
- utdanningenes kobling til FoU

Stabil forskning av høy kvalitet

Tabell 7.1 i «Dokumentasjon for revidering av akkreditering som høyskole» (s. 32), som er gjengitt i tabell 3 under (her avrundet til én desimal), viser at publikasjonspoengene ved NLA Høgskolen varierer fra år til år. På institusjonsnivå har publikasjonspoeng per faglige årsverk variert i perioden 2013 til 2019. Det mest produktive året var 2016, med 0,84 poeng per vitenskapelig ansatt, mens året med den laveste produksjonen var 2019, med 0,37 publikasjonspoeng per vitenskapelig ansatt. Tall fra DBH viser at gjennomsnittlig publiseringspoeng per faglig årsverk for alle akkrediterte høyskoler var 0,6 i 2019.

Tabell 3 viser at NLA Høgskolen hadde relativt stor publiseringsproduksjon i 2016. Komiteen vil bemerke at dette året ble utregningsmetoden justert noe, slik at det ble gitt litt større uttelling dersom publikasjonene hadde flere forfattere. I «Dokumentasjon for revidering av akkreditering som høyskole» står det at nedgangen som har funnet sted, må vurderes i lys av den store veksten av vitenskapelig ansatte i samme periode. NLA Høgskolen forteller at denne veksten, sammen med opprettelsen av flere masterprogram, sannsynligvis har slått negativt ut på publikasjonsindikatoren. Høgskolen viser også til at det er flere andre høyere

utdanningsinstitusjoner som har varierende publisering, og fremholder at publiseringen derfor ikke nødvendigvis er synkende. I kvalitetsrapportene for 2018 og 2019 blir det likevel påpekt at høgskolens ansatte må publisere mer.

Tabell 3 Vitenskapelig publisering NLA Høgskolen

Indikator	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Publiseringspoeng	43,4	69,7	101,7	50,3	65,2	58,5	86,0
Publiseringspoeng per faglige stilling, inkl. stipendiater	0,4	0,6	0,8	0,4	0,5	0,4	0,5
Andel forfatterandeler på nivå 2	10,9	15,3	43,6	10,6	11,82	27,2	12,5

Kilde: NLA Høgskolen Tabell 7.1 i «Dokumentasjon for revidering av akkreditering som høyskole»

Den 9. april 2021 ble tall for 2020 publisert i DBH, og komiteen har inkludert disse i tabell 3. NLA Høgskolen kan i 2020 vise til 0,5 publiseringspoeng per faglig årsverk for hele institusjonen, men har ikke rapportert på avdelingsnivå. Gjennomsnittet for akkrediterte høgskoler lå på 0,7. Ifølge DBH er tallene for Høgskulen i Volda og Høgskolen i Østfold henholdsvis 0,8 og 0,7 publiseringspoeng per faglig årsverk.

Det går frem av dokumentasjonen (vedlegg 750) at forskningstid er ulikt fordelt mellom ulike stillingskategorier. Professorer er tildelt 19 uker (42 %), andre i førstestilling 15 uker (33 %), mens høgskolelektorer har 8 uker (18 %). Under institusjonsbesøket kom det frem at flere ansatte opplever at de ikke finner tid til å forske.

I tabell 7.6 i dokumentasjonen (s. 35) har NLA Høgskolen presentert publikasjonspoeng for de ulike avdelingene. Disse tallene er ikke rapportert til DBH. Tallene er gjengitt i tabell 4 under, og komiteen har også lagt til en ny kolonne som viser gjennomsnittlig årlig publikasjonspoeng for perioden 2013–2019.

Tabell 4 Publikasjonspoeng ved NLA Høgskolen 2013–2019 fordelt på avdelingene

Avdeling for	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Gjennomsnitt 2013–2019
interkulturelle studier	5,6	7,4	9,9	1,1	0,9	7,5	5,3	5,4
journalistikk, medier og kommunikasjon	3,1	3,4	7,6	10,9	3,7	2,4	3,5	4,9
lærerutdanning	19,8	11,8	17,2	12,9	19,2	12,1	12,6	15,1
pedagogikk	5,7	6,4	14	10,9	8,5	14,7	15,3	10,8
teologi, religion og filosofi	55,3	17,4	21	65,9	17,2	27,5	16,8	31,6
økonomi og administrasjon (HSM)	1	0	0	0	0,7	0	3,8	0,7
andre						1	1,2	-
samlet	90,5	46,4	69,7	101,7	50,2	65,2	58,5	-

Kilde: Tabell 7.6 på s. 35 i «Dokumentasjon for revidering av akkreditering som høyskole»

Avdeling for musikk kan ikke vise til publikasjonspoeng, men har i Cristin registrert 34 kunstneriske, musikalske produksjoner i perioden 2015–2019.

I sin fremstilling av vitenskapelig publisering har NLA Høgskolen valgt å sammenligne seg med Høgskulen i Volda og Høgskolen i Østfold. Tabell 7.3 (s. 33) viser at NLA Høgskolen i 2019 hadde 0,37 publikasjonspoeng per faglig årsverk, mens Høgskulen i Volda hadde 0,46 og Høgskolen i Østfold 0,73. Gjennomsnittet for akkrediterte høyskoler lå på 0,6 publikasjonspoeng per faglig årsverk.

NLA Høgskolen skriver videre at gjennomsnittet for perioden 2015 til 2019 er 0,52 publikasjonspoeng per faglig årsverk både for Høgskolen i Østfold og NLA Høgskolen, mens det for Høgskulen i Volda er 0,49. Utviklingen av publikasjonspoeng per faglig årsverk viser store svingninger fra år til år ved NLA Høgskolen. Ved Høgskulen i Volda er det mindre svingninger, mens den for Høgskolen i Østfold fra 2015 har vært økende fra 0,3 i 2015 til 0,73 i 2019. Komiteen vil bemerke at svingningene i publisering gir større utslag ved små institusjoner enn ved store institusjoner.

Ettersom NLA Høgskolen ikke har rapportert publikasjonspoeng på avdelingsnivå til DBH, så foreligger det heller ingen tall for gjennomsnittlig publisering per faglig årsverk. Komiteen har derfor sammenstilt tallene for 2019 som blir presentert i tabell 7.6 i dokumentasjonen, med tall fra august 2020 som vi finner i tabell 5.3, og legger til grunn at det resultatet som kommer frem i tabell 4, indikerer nivået på publikasjonspoeng per faglig årsverk i de ulike avdelingene, selv om det er en forenklet tilnærming. Ifølge DBH økte antall årsverk ved

høgskolen fra 157,8 i 2019 til 160 i 2020, men det går ikke frem ved hvilke avdelinger økningen har funnet sted.

Tabell 5 NLA Høgskolens publikasjonspoeng per faglig årsverk fordelt på avdelingene

Avdeling for	Årsverk i faglig stilling 2020	Publikasjonspoeng 2019	Komiteens anslag for publikasjonspoeng per faglig årsverk
lærerutdanning	96,6	12,6	0,1
interkulturelle studier	8	5,3	0,7
teologi, religion og filosofi	18,9	16,8	0,9
journalistikk, medier og kommunikasjon	10,4	3,6	0,4
pedagogikk	19,4	15,3	0,8
økonomi og administrasjon (HSM)	5,7	3,8	0,7

Kilde: Tabell 5.3 (s. 26) og tabell 7.6 (s. 35) i «Dokumentasjon for revidering av akkreditering som høyskole»

Det går frem av tabell 4 at Avdeling for lærerutdanning i gjennomsnitt har produsert 15,1 publikasjonspoeng i perioden 2013–2019. Tabellen viser svake resultater for avdelingen i 2018 og 2019, etter at den hadde hatt relativt gode resultater i 2017. Ut fra det anslaget som er presentert i tabell 5, synes avdelingen å ha hatt 0,1 publikasjonspoeng per faglig årsverk i 2019.

På grunn av ulik organisering er det utfordrende å sammenligne resultatet ved Avdeling for lærerutdanning med lærerutdanningene ved de to institusjonene NLA Høgskolen har valgt å sammenlikne seg med. Tall fra DBH viser at avdelingene for lærerutdanning ved både Høgskulen i Volda og Høgskolen i Østfold hadde 0,5 publiseringspoeng per faglig årsverk i 2019. For Høgskulen i Volda var 0,5 poeng noe lavere enn det som er gjennomsnittet for hele perioden, mens Høgskolen i Østfold kan vise til en jevn stigning fra 2013. Under institusjonsbesøket ble det opplyst at publiseringen ved Avdeling for lærerutdanning resulterte i 26 publikasjonspoeng i 2020, og ledelsen fremholdt at det er viktig å holde trykket oppe i den avdelingen.

I tillegg til publikasjoner som gir uttelling i publikasjonspoeng, har avdelingen dokumentert flere eksempler på faglig utviklingsarbeid som for eksempel Dekomp, Rekomp, samarbeid med Statped og samarbeid med PP-tjenesten. Det går frem av oversikten over publiseringer i Cristin (vedlegg 203–214) at avdelingen har mange registreringer innen kategorien populærvitenskap.

Avdeling for pedagogikk har økt sine publikasjonspoeng fra 5,7 i 2013 til 15,3 i 2019. Avdelingen hadde 0,8 publikasjonspoeng per faglig årsverk i 2019, og ligger med det over gjennomsnittet for akkrediterte høgskoler på 0,6.

Avdeling for teologi, religion og filosofi har hatt svært ujevn publisering i perioden. Avdelingen oppnådde mange publikasjonspoeng i 2013 og 2016. Den hadde 0,9 publikasjonspoeng per faglig årsverk i 2019, noe som er høyere enn gjennomsnittet for akkrediterte høgskoler. Også denne avdelingen har mange registreringer innen kategoriene kronikker eller populærvitenskap samt foredrag.

Avdeling for interkulturelle studier har et gjennomsnitt på 5,4 publikasjonspoeng, og publiseringen svinger fra år til år. Avdelingen hadde 0,7 publikasjonspoeng per faglig årsverk i 2019. Avdeling for interkulturelle studier kan sammenliknes med Avdeling for kulturfag ved Høgskulen i Volda, som har 0,4 publikasjonspoeng per faglig årsverk.

Avdeling for journalistikk, medier og kommunikasjon har et gjennomsnitt på 4,9 publikasjonspoeng, og publiseringen svinger fra år til år. Avdelingen hadde 0,4 publikasjonspoeng per faglig årsverk 2019. Til sammenlikning hadde Avdeling for mediefag ved Høgskulen i Volda samme år 0,5 publikasjonspoeng per faglig årsverk. Begge avdelingene ligger altså noe under gjennomsnittet for akkrediterte høgskoler.

Avdeling for økonomi og administrasjon (HSM) hadde 3,8 publikasjonspoeng i 2019, noe som gir 0,7 publikasjonspoeng per faglig årsverk. Avdelingen hadde ingen publiseringer i 2014, 2015, 2016 og 2018. Her kan det være relevant å sammenlikne avdelingen med Avdeling for økonomi, språk og samfunnsfag ved Høgskolen i Østfold, som hadde 1,1 publikasjoner per faglig årsverk i 2019, og som også har publikasjonspoeng i hele perioden 2013–2019.

NLA Høgskolen viser at andelen publiseringer på nivå 2 er høyere ved NLA Høgskolen enn ved de to akkrediterte høgskolene som institusjonen sammenlikner seg med. Nivå 2 betyr at publikasjonene anses for å være av høyere vitenskapelig kvalitet og prestisje.

For å få et inntrykk av kvalitet gjorde komiteen også et søk i den internasjonale databasen Scopus på alle publikasjoner forfattet av NLA-ansatte i perioden fra og med 2011. Sitering i denne databasen brukes ofte som en indikator på kvalitet. Dette søket ga 146 resultater spredt over mange vitenskapelig ansatte. Flertallet av disse er tilknyttet Avdeling for teologi, religion og filosofi, men noen representerte også Avdeling for lærerutdanning, Avdeling for journalistikk, medier og kommunikasjon og Avdeling for pedagogikk.

Komiteen har gjort en gjennomgang av publiseringer i Cristin og funnet at av de 20 vitenskapelig ansatte som hadde generert flest publikasjonspoeng i perioden, er det bare fem som fortsatt er ansatt ved NLA Høgskolen.

Vurdering

Utdanning av høy kvalitet

I redegjørelsen skriver NLA Høgskolen at institusjonen har dokumentert høy kvalitet i utdanningen gjennom det systematiske kvalitetsarbeidet. I sin vurdering av kvalitetsarbeidet har komiteen konkludert med at det systematiske kvalitetsarbeidet har enkelte mangler. Et godkjent kvalitetsarbeid viser at utdanningsinstitusjonene har tilfredsstillende rutiner for å sikre og utvikle kvaliteten i utdanningen. Etter komiteens vurdering vil det være mulig å vise til høy kvalitet i utdanningen selv om *rutinene* for å sikre og utvikle utdanningen ikke er tilfredsstillende.

Rammekvalitet

Ifølge NLA Høgskolens kvalitetssystem handler rammekvalitet om strukturelle rammer for utdanningsvirksomheten, slik som regelverk, økonomi og infrastruktur. Organisering, bemanning og fagmiljø er omtalt i kvalitetsrapporten for 2019. Komiteen har tidligere i innstillingen konkludert med at institusjonens organisering og infrastruktur er tilpasset virksomheten (se vurdering i 2.2.2.). Etter komiteens vurdering arbeider NLA Høgskolen aktivt med å tilpasse infrastrukturen til virksomheten, og behovene til studenter og ansatte når det gjelder tilgang til diverse utstyr, ser ut til å være godt dekket.

Forholdstall mellom studenter og antall vitenskapelig ansatte kan også bidra til å sikre god rammekvalitet. Komiteen har sett tall fra DBH for 2020 som viser at NLA Høgskolen har rapportert 15,3 studenter per faglig årsverk, hvilket ligger godt under gjennomsnittet for akkrediterte høgskoler på 19,3. Dette gir noe større lærertetthet for studentene ved NLA Høgskolen enn for gjennomsnittet for akkrediterte høgskoler. Under institusjonsbesøket fikk komiteen vite at de vitenskapelig ansatte prioriterer tett oppfølging av studentene. Etter komiteens vurdering er dette også en faktor som kan indikere god utdanningskvalitet.

Gjennomstrømming

Komiteen vurderer at NLA Høgskolen har god gjennomstrømming på bachelornivå. Samtidig er gjennomstrømmingen på masternivå lav, men komiteen vurderer det slik at NLA Høgskolen, med de tiltak som den selv har skissert, arbeider målrettet med å styrke gjennomføringen for masterutdanningene (se vurdering i 2.2.6.)

Utdanningenes kobling til FoU

Gjennom sin vurdering har komiteen funnet mange eksempler på at NLA Høgskolen har forskningsbasert undervisning innen alle sine fagområder (se vurdering i 2.2.8). At utdanningene er drevet av undervisere med førstestillingskompetanse, vil også kunne bidra til å sikre forskningsbasert undervisning. Ettersom komiteen har vurdert at førstestillingskompetansen ved NLA Høgskolen er ujevnt fordelt mellom de ulike fagområdene og avdelingene (se vurdering i 2.2.5), ser komiteen en mulig risiko for at det er deler av NLA Høgskolens studieportefølje som er svakt forankret i forskning. Dette gjelder først og fremst på masternivå. NLA Høgskolen har imidlertid gjort tiltak for å styrke

forskningen ved høgskolen, noe som også vil komme masterstudentene til gode. (Se også komiteens råd i vurderingen til 2.2.8.)

I tillegg til disse tre indikatorene som komiteen har trukket frem i sin vurdering, vil de sakkyndige også bemerke at NLA Høgskolen innen flere av sine utdanninger ser ut til å delta aktivt i internasjonalt utdannings samarbeid. Slik deltakelse kan være med på å utvide perspektiver og gi viktige impulser til utdanningsvirksomheten ved høgskolen. For eksempel trekker NLA Høgskolen i sin redegjørelse frem NORPART-prosjektet og NORHED-prosjektet, der NLA Høgskolen blant annet har bidratt som partner i kompetansebygging og utvikling av masterutdanning i journalistikk ved et universitet i Uganda. Komiteen ser ikke bort fra at NLA Høgskolen gjennom internasjonale nettverk er med på å løfte kvaliteten i sine utdanninger. (Se også vurderingen i 2.2.9.)

Stabil forskning av høy kvalitet

NLA Høgskolen har dokumentert at deler av forskningen har et høyt nivå. Frem til 2020 har høgskolen hatt relativt mange av sine publikasjoner på nivå 2 innen noen fagområder. Dette gjelder likevel ikke alle fagområdene. Forskningspubliseringen varierer fra år til år, og den varierer også mellom de ulike fagområdene. Etter komiteens erfaring er det helt vanlig i sektoren med svingende forskningsproduksjon. Komiteen kjenner ikke til noen institusjoner som ikke har svingende forskningsproduksjon, men de fleste institusjonene kan dokumentere en økning i forskningsaktiviteten over tid.

Komiteens vurdering er at Avdeling for teologi, religion og filosofi og Avdeling for pedagogikk kan dokumentere relativt høye publiseringsstall per faglig årsverk, og at publiseringstallene ligger over gjennomsnittet for akkrediterte høgskoler. Ved Avdeling for journalistikk, medier og kommunikasjon og Avdeling for interkulturelle studer er publiseringen under gjennomsnittet for akkrediterte høgskoler, men den synes å være sammenliknbar med tilsvarende fagområder ved andre akkrediterte høgskoler.

Avdeling for lærerutdanning har det største fagmiljøet og flest studenter. Den er også den avdelingen som har lavest publisering, og den ligger betydelig under nivået for sammenliknbare institusjoner som tilbyr lærerutdanning på masternivå. Komiteen anerkjenner imidlertid at avdelingen bidrar i en rekke faglige utviklingsprosjekter, og at dette også er viktig for en institusjon som tilbyr lærerutdanning.

Etter komiteens vurdering bør det forventes at et så forskningstungt fagområde som økonomi og administrasjon kan dokumentere publisering som minst er på nivå med gjennomsnittet for akkrediterte høgskoler. NLA Høgskolen kan vise til at publiseringen i 2019 ligger over gjennomsnittet, men med flere år uten noen publisering kan ikke høgskolen vise til stabil forskningsvirksomhet over tid innen fagområdet økonomi og administrasjon.

Fra institusjonsbesøket har komiteen inntrykk av at de ansatte ved NLA Høgskolen har kultur for å bruke mye tid på å følge opp studentene, og dette var spesielt tydelig ved Avdeling for lærerutdanning. Den tette oppfølgingen av studentene vil nødvendigvis føre med seg at de ansatte har mindre tid til å forske. Under institusjonsbesøket fremholdt

ledelsen at det for NLA Høgskolen fremover er viktig å vri innsatsen inn mot forskning og formidling og bygge en kultur for forskning. Dette sier komiteen seg enig i.

En relativt beskjedne samlet forskningsproduksjon kan være særlig kritisk på institusjoner som NLA Høgskolen, som har en meget bred studieportefølje sett opp mot størrelsen på institusjonen. NLA Høgskolen har i utgangspunktet et godt forholdstall mellom studenter og ansatte, men dersom de ansatte i betydelig større grad enn tilfellet er ved andre akkrediterte høgskoler, bruker tid på å følge opp studenter, blir det lite tid til forskning. Dette ble også problematisert av ledelsen ved høgskolen under institusjonsbesøket. Derfor er komiteens oppfatning at den satsingen på forskning som kommer til uttrykk i strategidokumenter, blir vanskelig å få til dersom de ansatte fortsatt skal ha like tett kontakt med studentene.

NLA Høgskolens styre ga uttrykk for at institusjonen hadde solid økonomi, og at styret var villig til å bidra med det som kreves for å øke forskningsvirksomheten.

Oppsummering

I henhold til kravet skal Institusjonen ha utdanning, stabil forskningsvirksomhet eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid av høy kvalitet. Med utgangspunkt i indikatorer som rammekvalitet, gjennomstrømming og utdanningenes kobling til FoU har komiteen vurdert at utdanningene ved NLA Høgskolen holder høy kvalitet.

Etter komiteens vurdering har ikke NLA Høgskolen dokumentert at den har stabil forskning av høy kvalitet innen alle sine fagområder.

Tillegsvurdering

I sin opprinnelige innstilling konkluderte den sakkyndige komiteen, med utgangspunkt i indikatorer som rammekvalitet, gjennomstrømming og utdanningenes kobling til FoU, at utdanningene ved NLA Høgskolen holder høy kvalitet.

Derimot bemerket komiteen i sin innstilling at NLA Høgskolen har dokumentert at deler av forskningen har et høyt nivå, men at dette likevel ikke gjelder alle fagområdene. Komiteen skrev i sin innstilling at den ikke kjenner til noen institusjoner som ikke har svingende forskningsproduksjon, men at de fleste institusjoner kan dokumentere en økning i forskningsaktiviteten over tid. Det er særlig fagområdene lærerutdanning og økonomi- og administrasjon som etter komiteens vurdering ikke kan vise til stabil forskningsvirksomhet av høy kvalitet. I sin innstilling trakk også komiteen frem at en relativt beskjedne samlet forskningsproduksjon kan være særlig kritisk på institusjoner som NLA Høgskolen, som har en meget bred studieportefølje sett opp mot størrelsen på institusjonen.

Komiteen ga NLA Høgskolen følgende krav til oppretting:

NLA Høgskolen må dokumentere økt og stabil forskningsvirksomhet innen fagområdene økonomi og administrasjon og lærerutdanning.

Vurdering av nye faktaopplysninger i uttalelsen fra NLA Høgskolen

NLA Høgskolen skriver i sin offentlige uttalelse at høgskolen er enig med komiteen i at arbeidet med å øke forskningspubliseringen må ha høy prioritet på institusjonsnivå. NLA Høgskolen er også enig i komiteens vurdering av at fagmiljøet i økonomi og administrasjon bør kunne dokumentere mer forskning enn i dag.

NLA Høgskolen er likevel kritisk til at forskningsproduksjonen skulle danne utgangspunkt for en revidering av institusjonsakkrediteringen, og til komiteens vurdering. Høgskolen viser til at publikasjonspoeng per vitenskapelig årsverk i perioden 2015–2019 er på 0,52, dvs. samme nivå som Høgskolen i Volda og Høgskolen i Østfold og like under HVL. NLA høgskolen er kritisk til komiteens innstilling om at forskningsproduksjonen må økes i løpet av en toårsperiode. I tilsvaret argumenterer NLA Høgskolen for at forskningssatsningen må bedømmes i lys av høgskolens strategi, og henstiller NOKUTs styre om ikke å la publikasjonstallene for ett eller to år bli avgjørende. Komiteen er ikke enig med NLA Høgskolen i at den har vært urimelig krass i sin kritikk av fagmiljø og forskningsresultater ved institusjonen. Tvert om har komiteen i sin opprinnelige innstilling gitt en positiv omtale av både fagmiljøet og forskningen ved NLA Høgskolen, samtidig som den har funnet det nødvendig å påpeke det den har funnet av svakheter.

I vedlegg 6 til den offentlige uttalelsen argumenterer NLA Høgskolen for at forskningsproduksjonen ved institusjonen heller er svingende enn fallende. Komiteen har i sin innstilling anerkjent at forskningsproduksjonen alltid vil være svingende, men at man må kunne forvente at de fleste institusjoner kan dokumentere en økning i forskningsaktiviteten over tid.

NLA Høgskolen er videre kritiske til vurderingen som komiteen har gjort av forskningen på avdelingsnivå, fordi avdelingsstrukturen særlig innenfor lærerutdanning er organisert ulikt på ulike institusjoner. Det foreligger ellers ingen nye faktaopplysninger i tilsvaret fra høgskolen. I en vurdering av forskningen ved en institusjon vil komiteen måtte ta hensyn til resultater på både institusjonsnivå og avdelingsnivå. Komiteen har også i innstillingen tatt hensyn til at man må kunne forvente et ulikt nivå ved ulike avdelinger. Komiteen fastholder at forskningsproduksjonen må økes ved enkelte avdelinger, særlig ved avdeling for lærerutdanning og ved HSM.

I vurderingen av om institusjonen har stabil forskningsvirksomhet av høy kvalitet og et faglig nivå som er i samsvar med kravene i forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling for høyere utdanning og fagskoleutdanning §§ 3-5 til 3-7, har komiteen vurdert dette i hovedsak ved å sammenholde publiseringstall med andre relevante institusjoner og fagområder. Dette er helt i tråd med det som er vanlig praksis i alle institusjonsakkrediteringer som NOKUT gjennomfører.

Komiteen har i hovedsak lagt til grunn tall som NLA Høgskolen selv har kommet med i dokumentasjonen. NLA Høgskolen har bare oppgitt publikasjonspoeng per ansatt for de ulike avdelingene for ett år, og komiteen har selv kommet frem til et anslag for 2020. Dette ble noe krevende ettersom NLA Høgskolen, i motsetning til andre akkrediterte høgskoler,

ikke har rapportert til DBH på avdelingsnivå. Høgskolen har ikke kommentert tallene i fakta-sjekken.

Det er også viktig å understreke at forskningsproduksjonen ikke bare blir vurdert på institusjonsnivået, men må vurderes for hvert fagområde ettersom det kan være store variasjoner mellom ulike fagområder. Det er heller ikke slik at gode resultater innen et fagområde kan veie opp for manglende forskning innen andre. I innstillingen har komiteen presentert de tallene NLA har lagt frem for brutto publikasjonspoeng totalt (ikke per ansatte) fordelt på avdelingene, og disse tallene viser at 2019 og 2020, der komiteen trekker frem publikasjonspoeng per ansatt, ikke skiller seg ut fra resten av perioden 2013–2019. Tabell 4 viser også at Avdeling for teologi, religion og filosofi gjennom perioden har bidratt med 31,6 publikasjonspoengene, og at dette tilsvarer om lag halvparten av publikasjonspoengene i perioden. Komiteen har derfor grunnlag for å konkludere med at NLA Høgskolen må dokumentere økt og stabil forskningsvirksomhet innen fagområdene økonomi og administrasjon og lærerutdanning.

I sin innstilling kom komiteen med et generelt krav til oppretting basert på de svakhetene den hadde observert, uten å gå inn på hvilke konkrete tiltak som ville være mulig for NLA Høgskolen å realisere i løpet av en toårsperiode. Etter komiteens vurdering er det ikke et urimelig krav å forvente at høgskolen tar grep for å øke FoU-produksjonen ved disse to avdelingene. Økt aktivitet og flere resultater er mulig å dokumentere innen to år. Det vil da også være mulig å gjøre en ny vurdering av FoU-resultatene.

Komiteen opprettholder konklusjonen fra sin opprinnelige innstilling.

Konklusjon

Kravet i studiekvalitetsforskriften § 3-5 (1) er ikke oppfylt.

Kravet i studietilsynsforskriften § 3-1 (1) er ikke oppfylt.

NLA Høgskolen må dokumentere økt og stabil forskningsvirksomhet innen fagområdene økonomi og administrasjon og lærerutdanning.

2.2.8 FoU i samspill med utdanningsvirksomheten

Studietilsynsforskriften § 3-1 Krav ved akkreditering av institusjoner

(5) Institusjonens forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglige utviklingsarbeid skal utføres i samspill med utdanningsvirksomheten.

Presentasjon

NLA Høgskolen har vedtatt en ny organisasjonsplan (vedlegg 303) som blant annet skal bidra til å fremme samspill og kvalitet i utdanning og forskning. Omlegging av forskningsgruppestrukturen skal bidra til å få frem sammenhengen mellom forskningsproduksjon og utdanningsportefølje. I mandatet til forskningsgruppelederne står det at de skal legge til rette for forskningsaktiviteter som master- og ph.d.-studenter kan integreres i.

I «Dokumentasjon for revidering av akkreditering som høyskole» (s. 47) fremholder NLA Høgskolen at en forutsetning for godt samspill er at institusjonens egne forskere planlegger, gjennomfører og videreutvikler utdanningene, og at dette er tilfellet ved NLA Høgskolen.

NLA Høgskolen viser til at andelen ansatte med førstestillingskompetanse på bachelornivå varierer mellom 20 og 89 %, og at det er fagmiljøene som utformer studie- og emneplaner.

NLA Høgskolen har gjort rede for en rekke eksempler på ulike former for forskningsbasert undervisning. Som eksempler på god praksis nevner høgskolen følgende:

- Ved Avdeling for journalistikk, medier og kommunikasjon har flere ansatte skrevet artikler sammen med studenter.
- Flere studenter ved Avdeling for pedagogikk har skrevet masteroppgaver i tilknytning til det faglige utviklingsarbeidet VUSOL (Videreutdanning skolemiljø og ledelse).
- På Avdeling for musikk har studenter deltatt aktivt på scenen og i den kreative fasen med låtskriving og produksjon i prosjektet Soul Church, for å utvikle en ny type gudstjeneste for barn og ungdom.
- Ved Avdeling for musikk er det et arbeidskrav som går ut på å forsøke å få antatt leksikonartikler til Store norske leksikon.
- En bok skrevet av to vitenskapelig ansatte ved Avdeling for teologi, religion og filosofi er en sentral del av pensum i et masteremne.
- Studenter ved grunnskolelærerutdanningen har kunnet velge virtuell ekskursjon som sitt arbeidskrav i praksis, og dette springer ut fra forskningsprosjektet «Flerstemmige VR-ekskursjoner som strategi for mangfold i KRLE».
- Barnehagelærerutdanningen har en kunstpedagogisk form og undervisningsmetode, INTRO, som bygger på forskningen til en av de ansatte.

- I to av emnene ved Avdeling for økonomi og administrasjon (HSM) får studentene undervisning som er basert på forskningen underviserne.
- Ved Avdeling for interkulturelle studier er en rekke valgfrie emner utviklet med utgangspunkt i den enkelte faglærers forskning.

Vurdering

Eksempelene over viser at NLA Høgskolen kan dokumentere at deler av undervisningen innen alle fagområdene er knyttet til forskning, og komiteene anser disse eksemplene som relevante.

Komiteen vurderer også at innføringen av forskningsgrupper er et godt grep, både for å styrke forskningen ved høgskolen og for å forbedre grunnlaget for å gi forskningsbasert undervisning.

Komiteens vurdering er at forskningsproduksjonen synes å være lavere enn gjennomsnittet for akkrediterte høgskoler (se delkapittel 2.2.7). Det er også store forskjeller i forskning og førstestillingskompetanse mellom de ulike avdelingene (se delkapittel 2.2.5). Dette vil kunne bidra til at deler av utdanningene ikke blir undervist av forskningskompetente undervisere.

Komiteens inntrykk er at den forskningsbaserte undervisningen i stor grad er avhengig av initiativer fra enkeltpersoner i fagmiljøene, og at forskningsbasert undervisning heller ikke er godt forankret i institusjonens styrende dokumenter. For å sikre at alle studentene blir eksponert for forskningsbasert undervisning og introdusert for vitenskapelig tenkning innen sitt fagfelt, er et mulig grep å systematisk og formelt innlemme forskningsbasert undervisning i studieplanene for alle utdanningene, slik at studieplanene tydelig beskriver hvordan forskningsbasering er ivaretatt.

Oppsummering

I henhold til kravet skal institusjonens forskning og/eller kunstneriske utviklingsarbeid og faglige utviklingsarbeid utføres i samspill med utdanningsvirksomheten. NLA Høgskolen har dokumentert at undervisningen er knyttet til forskning innen alle fagområder.

Konklusjon

Kravet i studietilsynsforskriften § 3-1 (5) er oppfylt.

2.2.9 Nasjonale og internasjonale nettverk

Studiekvalitetsforskriften § 3-5 Akkreditering som høyskole

(4) Institusjonen skal være tilknyttet nasjonale og internasjonale nettverk innenfor høyere utdanning og forskning eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid.

Presentasjon

I «Dokumentasjon for revidering av akkreditering som høyskole» opplyser NLA Høgskolen at den har 74 samarbeidsavtaler med internasjonale institusjoner, og at høgskolen er medlem i de mest aktuelle nasjonale nettverkene, som for eksempel Universitets- og høgskolerådet og UH-Nett Vest. NLA Høgskolen har lagt frem en oversikt over faglige nettverk de ansatte ved de ulike avdelingene inngår i.

Ved Avdeling for musikk listes det opp hvilke samarbeidspartnere enkelte ansatte har med arrangements- og bookingbyråer, aktører innen låtskriving, musikervirksomhet, publisering av verk, musikkdistribusjon, konserter og festivaler, ansatte ved andre norske høyere utdanningsinstitusjoner og kunstnerisk utvikling og undervisning, enkelte kunstnere og Kirkerådet.

Avdeling for lærerutdanning har internasjonalt utvekslings samarbeid med andre lærerutdanningsinstitusjoner som er basert på et kristent grunnlag. Samarbeidet bidrar blant annet til å bygge opp undervisning for lærere i lavinntektsland. Samarbeidene skal gi lærerne ved NLA Høgskolen flerkulturell kompetanse. Avdelingen har også internasjonalt samarbeid om kunstpedagogisk og kunstnerisk utviklingsarbeid. Ansatte ved avdelingen deltar i det nasjonale samarbeidet om utvikling av masterprogrammer i kreative fag- og læreprosesser, med Nasjonalt senter for kultur i opplæringen, nettverk for kunst og håndverk i universitets- og høgskolesektoren, nasjonal forskerutdanning for lærerutdanning og i forskergrupper på tvers av institusjoner. Avdelingen deltar også i DIKU EURASIA, nasjonalt nettverk for drama og teater.

Avdeling for journalistikk, medier og kommunikasjon deltar i Det nordiske journalistlærernetverket, Norsk medieforskerlag, ECREA (European Communication Research and Education Association) og Norsk journalistlag. I tillegg deltar enkeltpersoner i relevante internasjonale nettverk.

Avdeling for pedagogikk deltar i Nettverk for UH-instanser som tilbyr utdanning innen spesialpedagogikk på bachelor- og/eller masternivå. Avdelingen samarbeider også med flere kommuner om søknad til NFR om gjennomføring av innovasjonsprosjektet «Samarbeid om utvikling av kompetanse for inkluderende praksis i barnehage og skole» (SUKIP)) 2019–2023 og deltar i flere nettverk med norske utdanningsinstitusjoner som tilbyr pedagogikk. Avdelingen er også med i nettverket VakE sammen med Universität Salzburg, Catholic University of Paris, University of Caen Normandie og Dublin City University.

Ved Avdeling for økonomi og administrasjon (HSM) deltar én av de ansatte i nettverk med Uganda Christian University, én deltar i nettverk med HVL, én i nettverk med NMBU/NIBIO,

én med HTL, én med St. Olaf College og tre med OsloMet. Høgskolen viser også til nettverk som styremedlemmer, rektor og ansatte i bistilling deltar i.

Ut fra dokumentasjonen er det litt krevende å få tak på hvilke nettverk Avdeling for teologi, religion og filosofi og Avdeling for interkulturelle studier deltar i. Ved begge avdelingene er det imidlertid flere eksempler på enkeltpersoner som deltar i mange nettverk. NLA Høgskolen har også vist til dokumentasjonen av samarbeid og nettverk som ble lagt frem i forbindelse med søknaden om akkreditering av master i teologi, som ble akkreditert av NOKUT i 2021. Den sakkyndige komiteen for akkrediteringssøknaden vurderte denne dokumentasjonen som tilfredsstillende.

Vurdering

Komiteens vurdering er at NLA Høgskolen har en stor portefølje av samarbeidspartnere nasjonalt og internasjonalt, derav formelt nettverk innen forskning og utdanning. NLA Høgskolens samarbeid og nettverk med andre høyere utdanningsinstitusjoner er først og fremst samarbeid med andre verdibaserte institusjoner.

Nettverkene fremstår som tilfredsstillende koblet til de ulike avdelingene, men ved Avdeling for økonomi og administrasjon (HSM) er nettverkene i all hovedsak knyttet til enkeltpersoner samt til ledelsen og styret. Det er lærerutdanningen som dominerer med flest avtaler, etterfulgt av musikk. Komiteen vil anbefale NLA Høgskolen å dele praksiser internt. Her kunne for eksempel fagområdet lærerutdanning, som har flere profesjonaliserte nettverk, dele sine erfaringer med de avdelingene hvor det er personorienterte nettverk som dominerer. Mer tid til forskning for de ansatte og profesjonaliserte forskergrupper vil også på sikt kunne bidra til at ansatte får mer tid til å delta i ulike former for samarbeid og nettverk.

Komiteen konstaterer at NLA Høgskolen har en stor portefølje av nasjonale og internasjonale nettverk, men omfanget varierer mellom de ulike avdelingene. Det ville være positivt for kvaliteten i studietilbudene dersom flere avdelinger og studietilbud inngikk i aktive samarbeid i nettverk. Komiteen anbefaler høgskolen å styrke slike nettverk ved flere avdelinger og studietilbud.

Oppsummering

I henhold til kravet skal institusjonen være tilknyttet nasjonale og internasjonale nettverk innenfor høyere utdanning og forskning eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid. NLA Høgskolen er tilknyttet en rekke nasjonale og internasjonale nettverk, men komiteen har anbefalt høgskolen å styrke sine nettverk ved flere avdelinger og studietilbud.

Konklusjon

Kravet i studiekvalitetsforskriften § 3-5 (4) er oppfylt.

2.3 Helhetlig vurdering

Studiekvalitetsforskriften § 3-4 Akkreditering av institusjoner

(4) NOKUT skal gjennomføre en helhetlig vurdering av om institusjonens organisering, kvalitetsarbeid og resultater er tilstrekkelig til at institusjonen kan bære fullmaktene institusjonsakkrediteringen gir. Institusjonene skal dokumentere at kravene i lover og forskrifter er oppfylt.

Presentasjon

Oppfylte krav

I vurderingen har komiteen konkludert med at flere krav til akkreditering som høgskole fremdeles er oppfylt. Dette gjelder følgende krav i studiekvalitetsforskriften og studietilsynsforskriften:

Studiekvalitetsforskriften

§ 3-4 Akkreditering av institusjoner

(2) Institusjonens primærvirksomhet skal være høyere utdanning, forskning eller kunstnerisk utviklingsarbeid og formidling.

(3) Institusjonens organisering og infrastruktur skal være tilpasset virksomheten.

Studietilsynsforskriften

§ 3-1. Krav ved akkreditering av institusjoner

(2) Institusjonen skal ha en strategi for utdanning, forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid.

(4) Institusjonen skal ha jevnlig opptak av studenter og et tilfredsstillende antall kandidater som fullfører til normert tid.

(5) Institusjonens forskning og/eller kunstneriske utviklingsarbeid og faglige utviklingsarbeid skal utføres i samspill med utdanningsvirksomheten.

§ 3-5 Akkreditering som høyskole

(3) Institusjonen skal ha akkreditering for minst ett studietilbud som gir rett til å tildele lavere grad alene, og ha uteksaminert lavere grads kandidater i minst tre år.

4) Institusjonen skal være tilknyttet nasjonale og internasjonale nettverk innenfor høyere utdanning og forskning eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid.

Ikke oppfylte krav

I vurderingen har komiteen konkludert med at flere krav til akkreditering som høgskole ikke lenger er oppfylt. Dette gjelder følgende krav i studiekvalitetsforskriften og studietilsynsforskriften:

Studiekvalitetsforskriften

§ 3-5 Akkreditering som høyskole

- (1) Institusjonen skal ha utdanning, stabil forskningsvirksomhet eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid av høy kvalitet.
- (2) Institusjonen skal ha ansatte i undervisnings- og forskerstillinger på sentrale fagområder som inngår i studietilbudene.

Studietilsynsforskriften

§ 3-1 Krav ved akkreditering av institusjoner

- (1) Institusjonen skal ha et faglig nivå innen utdanning, forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid som er i samsvar med kravene i forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling for høyere utdanning og fagskoleutdanning §§ 3-5 til 3-7.
- (3) Institusjonens systematiske kvalitetsarbeid skal være godkjent av NOKUT.
- (6) Institusjonen skal ha en relevant kompetanseprofil, og den samlede kompetansen skal være på nivå med sammenliknbare institusjoner i samme institusjonskategori.

Vurdering av NLA Høgskolens praksis opp mot bestemmelser i universitets- og høyskoleloven

Institusjoner som er akkreditert som høgskole, vitenskapelig høgskole eller universitet, plikter å følge alle bestemmelsene i universitets- og høyskoleloven. I dette tilsynet har NOKUT vurdert NLA Høgskolens praksis opp mot bestemmelsene i universitets- og høyskoleloven §§ 1-5 (1), 1-5 (2), 1-5 (4), 1-5 (5) og 1-5 (6).

Den sakkyndige komiteen konkluderer med at NLA Høgskolens praksis ikke er i tråd med følgende bestemmelser i universitets- og høyskoleloven:

§ 1-5 Faglig frihet og ansvar

- (1) Universiteter og høyskoler skal fremme og verne akademisk frihet. Institusjonene har et ansvar for å sikre at undervisning, forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid holder et høyt faglig nivå, og utøves i overensstemmelse med anerkjente vitenskapelige, kunstfaglige, pedagogiske og etiske prinsipper.
- (2) Universiteter og høyskoler har ellers rett til å utforme sitt eget faglige og verdimeslige grunnlag innenfor de rammer som er fastsatt i eller i medhold av lov.

Den sakkyndige komiteen konkluderer med at NLA Høgskolens praksis er i tråd med følgende bestemmelser i universitets- og høyskoleloven:

§ 1-5 Faglig frihet og ansvar

(4) Den som gir undervisning under denne lov har et selvstendig faglig ansvar for innhold og opplegg av denne innenfor de rammer som institusjonen fastsetter eller som følger av lov eller i medhold av lov.

(5) Den som er ansatt i stilling hvor forskning eller faglig eller kunstnerisk utviklingsarbeid inngår i arbeidsoppgavene, har rett til å velge emne og metode for sin forskning eller sitt utviklingsarbeid innenfor de rammer som følger av ansettelsesforholdet eller særskilt avtale.

(6) Universiteter og høyskoler skal sørge for åpenhet om resultater fra forskning eller faglig eller kunstnerisk utviklingsarbeid. Den som er ansatt i stilling som nevnt i femte ledd har rett til å offentliggjøre sine resultater og skal sørge for at slik offentliggjøring skjer. Det relevante forskningsgrunnlaget skal stilles til rådighet i overenstemmelse med god skikk på vedkommende fagområde. Styret kan samtykke til utsatt offentlighet når legitime hensyn tilsier det. Det kan ikke avtales eller fastsettes varige begrensninger i retten til å offentliggjøre resultater utover det som følger av lov eller i medhold av lov.

Vurdering

NLA Høgskolen ble akkreditert som høgskole i 2006. Høgskolen hadde da fagområdene kristendom, pedagogikk og interkulturell forståelse og var lokalisert på Breisten i Bergen. Etter at høgskolen ble institusjonsakkreditert, har den innlemmet NLA Lærerhøgskolen, lokalisert i Sandviken i Bergen, musikk og økonomi og administrasjon ved Staffeldtsgate i Oslo og journalistikk ved Mediekollen i Kristiansand. Studietilbudene innen flere av fagområdene tilbys nå ved flere studiesteder. NLA Høgskolen er i dag en høgskole med bredde i studieportefølje og i fagområder, noe som medfører et stort ansvar for en konfesjonsbasert høgskole.

NLA Høgskolen er en institusjon i vekst og har nylig gjort mange organisatoriske grep som resultat av fusjonene. Komiteen mener at NLA Høgskolen har en organisering som er godt tilpasset virksomheten, og det synes som om institusjonen har en organisering som bedre støtter opp om forskningsvirksomheten nå enn tidligere.

NLA Høgskolens systematiske kvalitetsarbeid er ikke godkjent av NOKUT, noe som er en forutsetning for høgskoleakkrediteringen. Tilsynet med kvalitetsarbeidet har vist at høgskolen ikke har gode nok rutiner for å påse at kravene til fagmiljøets kompetanse er oppfylt, og at resultater fra kvalitetsarbeidet ikke inngår i tilstrekkelig grad ved vurdering og strategisk utvikling av institusjonens samlede studieportefølje.

Komiteen har konkludert med at NLA Høgskolen ikke oppfyller kravene til fagmiljø, og at høgskolen har for få førstestillingskompetente til å ivareta en studieportefølje med økende andel masterstudenter. NLA Høgskolen kan heller ikke dokumentere tilfredsstillende forskningsvirksomhet innen alle sine fagområder.

I vurderingen av om NLA Høgskolens praksis er i tråd med bestemmelsene om faglig frihet og ansvar i lov om universiteter og høyskoler § 1-5, har komiteen kommet til at høgskolens

praksis ikke er i tråd med universitets- og høyskolelovens bestemmelse i § 1-5 (1) om at institusjonene skal *fremme* og *verne* akademisk frihet. I tråd med § 1-5 (2) har utdanningsinstitusjoner rett til å utforme sitt eget verdigrunnlag, men komiteen har konkludert med at NLA Høgskolen i praktiseringen av sitt verdigrunnlag ikke har tatt tilstrekkelig hensyn til de avgrensningene som plikten til å fremme og verne akademisk frihet innebærer.

Konklusjon

NLA Høgskolen oppfyller ikke alle kravene til akkreditering som høgskole i lov og forskrifter.

I henhold til studiekvalitetsforskriften § 3-9 (2) skal NLA Høgskolen få en rimelig frist på inntil to år for å dokumentere at de mangelfulle forholdene er utbedret. NOKUT vil da gjennomføre en helhetlig vurdering av om NLA Høgskolens organisering, kvalitetsarbeid og resultater er tilfredsstillende, og om høgskolen kan bære fullmaktene institusjonsakkrediteringen gir. Dersom vilkårene for akkreditering etter fristens utløp ikke er oppfylt, skal NOKUT trekke akkrediteringen tilbake.

3 Vedlegg

3.1 Presentasjon av sakkyndige komité

- **Frode Eika Sandnes, professor i informatikk ved OsloMet – storbyuniversitetet (leder for komiteen)**

Eika Sandnes er professor og meritert underviser i informatikk ved teknologiutdanningen ved OsloMet. Han har også en 20 % stilling ved Høgskolen Kristiania. Eika Sandnes var i perioden 2011–2015 prorektor ved Høgskolen i Oslo og Akershus. Han er nå OsloMets representant i nasjonalt fagråd for informatikk. Eika Sandnes har flere ganger tidligere vært sakkyndig for NOKUT i forbindelse med evaluering av system for kvalitetssikring. Eika Sandnes var en av de sakkyndige i NOKUTs pilotprosjekt for tilsyn med kvalitetsarbeid i 2017–2018 og leder for komiteen som vurderte kvalitetsarbeidet ved Nord universitet i 2019.

- **Gro Anita Kamsvåg, førsteamanuensis i pedagogikk ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning (DMMH)**

Kamsvåg er førsteamanuensis i pedagogikk ved DMMH, seksjon for pedagogikk. Hun har bakgrunn som musikkpedagog fra Norges musikkhøgskole, der hun disputerte med sin avhandling om musikkaktivitet og sosial organisasjon i ungdomsskolen i 2011. Kamsvåg har erfaring med kvalitetsarbeid både fra arbeid i Kulturrådet og fra Norges musikkhøgskole, der hun var stipendiatrepresentant i doktorgradsutvalget. Videre har hun bred erfaring fra arbeid i sakkyndige komiteer, både ved ansettelse og søknader om opprykk.

- **Thomas Pallesen, professor og dekan ved Aarhus Universitet**

Pallesen er professor i statsvitenskap ved Aarhus Universitet, med forskningsfelt innenfor offentlig forvaltning og ledelse. Han har siden 2015 vært dekan ved Aarhus Universitet, School of Business and Social Sciences. Han var instituttleder ved Institutt for Statskundskab ved Aarhus Universitet i perioden 2009–2015, hvor han også var studieleder i perioden 2005–2009. Pallesen var en av de sakkyndige i NOKUTs pilotprosjekt for tilsyn med kvalitetsarbeid i 2017–2018, og han var med i komiteen som vurderte kvalitetsarbeidet ved Universitetet i Sørøst-Norge i 2019.

- **Lin Marie Holvik, rektor ved Thor Heyerdahl videregående skole**

Holvik er rektor og tidligere direktør i fagenheten Kulturtanken KUD Oslo. Hun er utdannet lærer (1994) med mastergrad i organisasjon og ledelse (2012). Holvik har vært lærer, pedagogisk leder og rektor ved Rå ungdomsskole samt prosjektleder og rektor for Nordahl Grieg videregående skole og Årstad videregående skole. Holvik sitter som eksternt styremedlem i styret for Universitetet i Tromsø, Norsk digital læringsarena (NDLA) og ved The Centre for the Science of Learning & Technology (SLATE) ved Universitetet i Bergen. Holvik var i 2019–20 en av de sakkyndige som vurderte Høgskolen i Innlandets søknad om akkreditering som universitet.

- **Fam Karine Heer Aas, student ved MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn**

Aas er student på lektorprogrammet ved MF. Fra juli 2018 til juni 2020 satt hun i NSOs arbeidsutvalg, med hovedansvar for velferd for studenter og likestilling i academia. Hun har tidligere erfaring som kommunikasjonsansvarlig i Velferdstinget i Oslo og Akershus, med hovedansvar for samarbeidet med studentorganene i Oslo. Mellom januar 2016 og juni 2017 fungerte Aas som tillitsvalgt på MF, som leder av det øverste studentorganet. Hun har erfaring med kvalitetsarbeid i høyere utdanning gjennom ulike utvalg både lokalt og nasjonalt, og som styremedlem i MF sitt styre.

DRAMMENSVEIEN 288 | POSTBOKS 578,1327 LYSAKER | T: 21 02 18 00 | [NOKUT.NO](https://www.nokut.no)